Doğan Kardeş

Nisan 1961 ★ 125 Kuruş

TİK-TAK AMCA

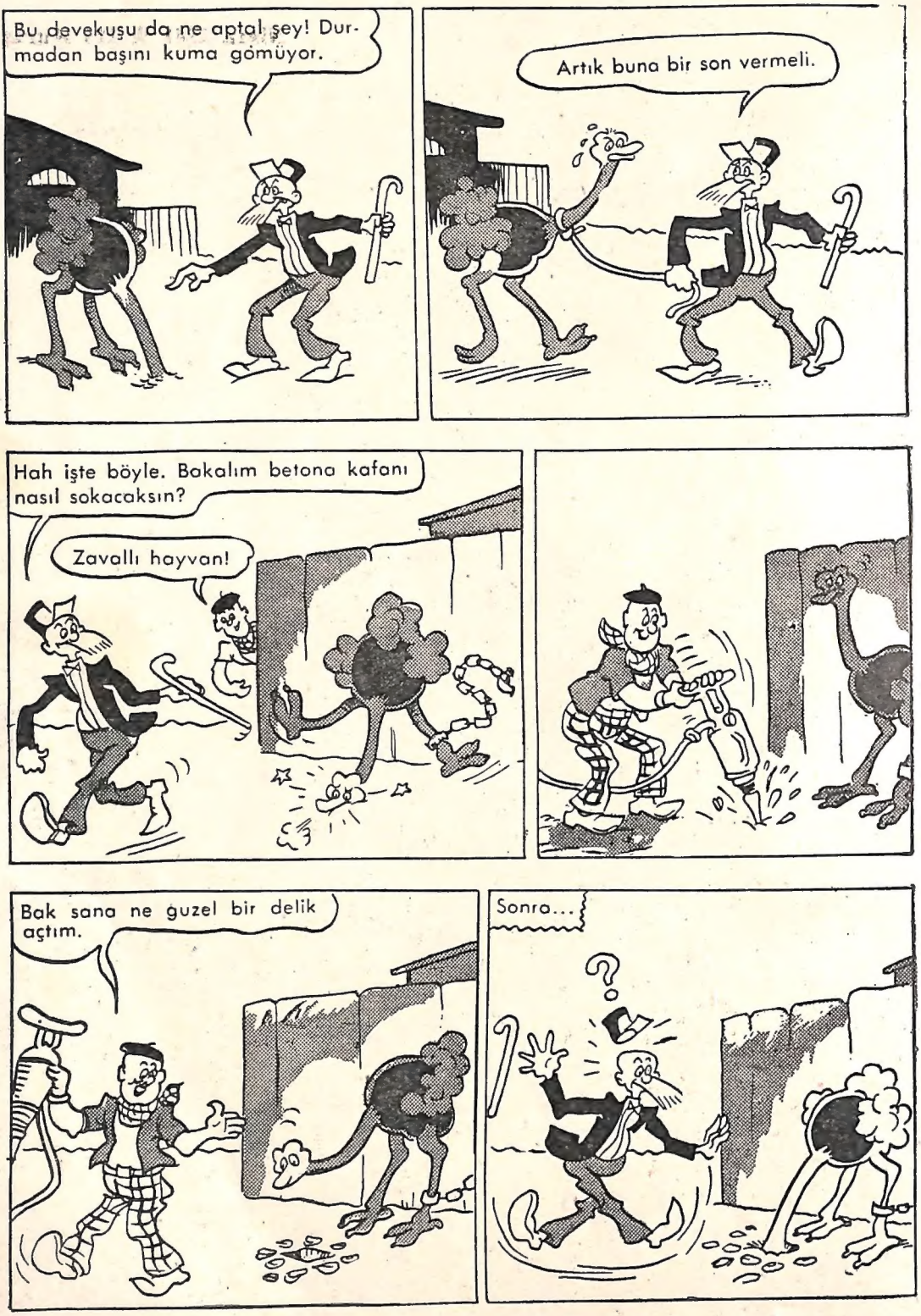
Bu devekuşu da ne aptal şey! Durmadan başını kuma gömüyor.
Artık buna bir son vermeli.
Hah işte böyle. Bakalım betona kafanı nasıl sokacaksın?
Zavallı hayvan!
Bak sana ne güzel bir delik açtım.
Sonra...

Doğan Kardeş
ÇOCUK DERGİSİ

Kuruluşu: 23 Nisan 1945

•

Sayı : 505 - Nisan 1961

Fiatı: 125 kuruş

•

Aylık çocuk dergisi ✶ Sahibi: Kâzım Taşkent ✶ Yazı işlerini fiilen idare eden: Vedat Nedim Tör ✶ Yazı işleri bürosu: Galata, Kuledibi, İlkbelediye Caddesi, Küçükhendek sokağı No. 27, Kat 1 ✶ Mektup adresi: Posta Kutusu: 217 - Beyoğlu ✶ Yazı işleri için telefon: 44 74 37 - 44 05 39 ✶ Abone, posta ve banka havaleleri ve her türlü siparişler, Divanyolu Klodfarer Caddesi No. 7 de Doğan Kardeş Yayınevine yapılmalıdır ✶ Yayınevi ile mektuplaşma adresi: P. K. 1146 İstanbul ✶ Yayınevi telefonu: 27 34 54 ✶ Abone şartları: 12 sayı hesabiyle yıllık 10 lira ✶ Yurt dışı iki misli ✶ Adres değişikliği için 50 kuruşluk posta pulu gönderilmelidir ✶ Gelen yazılar, resimler basılsın basılmasın sahibine geri verilmez ✶ Basıldığı yer: Doğan Kardeş Yayınları A. Ş. Basımevi

Dergimiz «Basın Ahlâk Yasası»na uymayı taahhüt etmiştir.

Doğan Kardeş Dergisi ve kitapları
YAPI ve KREDİ BANKASI
nın kültür hizmetlerinden biridir.

DOĞAN KARDEŞ
16
YAŞINDA

Doğan Kardeş, bu sayısıyla 16 yaşını doldurup 17 yaşına basıyor.

Doğan Kardeş dergisi ve kitapları, Türk çocuklarına yararlı olmak, onların bilgilerini çoğaltmak, görgülerini arttırmak, zevklerini yükseltmek, ana dillerini sevdirmek için yayınlanıyor.

Doğan Kardeş dergisi ve kitapları, Türk çocukları için faydalı oldukça, ona adını veren «Doğan»ın ruhu da sevinecektir.

Yapı ve Kredi Bankasının bir kültür hizmeti olan Doğan Kardeş Yayınları Türk ailesinin hizmetindedir.

■

HEDİYE PAKETLERİNİ UNUTMA

Son teslim tarihi : 20 Nisan!

Yoksul kardeşlerimize, küçülmüş giyim eşyalarımızdan, artık oynamadığımız oyuncaklardan, okumadığımız kitaplardan birer paket yapıp aşağıdaki adrese teslim etmeyi inşallah unutmadık.

O senin artık hiçbir işine yaramayan küçülmüş giyim eşyaları, oynamadığın oyuncaklar, okumadığın kitaplarla çocuk bayramında ne kadar kardeş sevinecek, bir bilsen?...

Başkalarını sevindir ki, Allah da seni sevindirsin!

Küçük de olsa, hediye paketini hazırlamayı unutma!

Teslim edilecek adres :

Bayan Hemşire Nermin, Verem Savaş Derneği Taksim Merkezi — İstanbul.

yahut, 49 29 73 numaraya telefon edip Nermin hemşireyi isteyiniz ve kendisinden paketi aldırmasını rica ediniz.

Paket yarışına bütün Doğan Kardeş okuyucularının katılmasını rica ediyoruz.

■

BİZİM BAYRAMIMIZ!

23 Nisan Çocuk Bayramı, bizim bayramımız...

Türkiye Cumhuriyetini Türk gençlerine emanet eden Atatürk, 23 Nisan'ı da Türk çocuklarının bayramı ilân etmişti. Atamızı her zaman düşünürüz ama, 23 Nisanda daha çok düşünürüz. Onun dilediği gibi :

Uyanık - çalışkan - terbiyeli - vatana âşık!

çocuklar ve gençler olmak için her bayramda bir kere daha and içiyoruz.

Atatürk'ü sevmek, Atatürk'ün istediği gibi olmak demektir.

23 Nisan Hediyesi

AYŞE her gün okula giderken durur, yol üstündeki büyük kitapçının vitrinindeki kitapları hayran hayran seyrederdi. Bir gün orada o kadar güzel, o kadar süslü bir kitap gördü ki, hemen içeri daldı. Kitapçıdan onu istedi. Her tarafına iyice baktı. İçi parlak, canlı resimler ve bir hayli çocuk hikâyeleriyle doluydu.

Kendinden iki yaş büyük ablası 23 Nisanda doğmuştu. Bunu ona hediye edip bir taşla iki kuş vuracaktı. Böylece evde hasta yatan ablasının hem 23 Nisan Çocuk Bayramını, hem de doğum gününü kutlayacaktı.

Fiyatını sordu. On beş lira olduğunu öğrenince iyiden iyiye keyfi kaçtı, çünkü kaç aydır harçlıklarından ancak yedi buçuk lira biriktirebilmişti.

Yirmi iki nisan gecesi artık dayanamadı, derdini babasına açtı. Kızının bu hareketinden çok hoşlanan baba hemen bir on liralık uzattı.

Ayşe sevinçle parayı alırken :

— Babacığım borcumu harçlıklarımdan arttırıp ödeyeceğim. Biraz geç olacak, ama kusura bakmayın, dedi.

Ayşe ertesi sabah okula giderken dükkâna uğradı, kitabı satın alıp çantasına yerleştirdi. İki buçuk lirası da artmıştı.

O günkü yükü çok ağırdı. Elinde 23 Nisan müsameresinde giyeceği elbise paketi çantasında da en çok sevdiği arkadaşına hediye edeceği hikâye kitapları vardı.

Daha okul açıldığı zaman şöyle bir şey kararlaştırmışlardı. Her 23 Nisan günü sınıfta herkes en çok sevdiği üç arkadaşına birer kitap hediye edecekti. Bu fikir öğretmenin de çok hoşuna gitmişti. Okuldaki büyük müsamerenin hazırlanmasını sınıflarına vermişti.

Gülser, sınıfa girdiği zaman, Ayşe getirdiği kitapları sırasının gözüne yerleştiriyordu. Gülser biraz çirkinceydi. Üstelik ayağı da topal olduğundan diğer çocukların arasına hiç katılmazdı. Kimseyi beğenmez, herkese tepeden bakardı.

Zaten bu yüzden kimse de onunla arkadaşlık etmek istemezdi.

Ayşe müsamere için yaptırdığı beyaz organtin elbisesini giymişti. Üstü başı tepeden tırnağa pırıl pırıldı.

Ayşe'nin yazısı da çok güzeldi. Öğretmen tahtayı süsleme işini kendisine vermişti. Tahtaya 23 Nisan Çocuk Bayramı hepimize kutlu olsun, yazacaktı, ama dün derste yazdıkları sorular daha tahtada duruyordu. Çocuklar bir sürü resimler, yazılarla her tarafı doldurmuşlardı. Bir kirli tahtaya, bir de üstüne bakıp silgiyi eline aldı.

Arkadaşının bu bakışı bir köşede sessiz sessiz oturan Gülser'in gözünden kaçmamıştı.

— Dur, silme, diyerek ayağını sürüye sürüye yanına geldi.

— Yazık değil mi, üstün kirlenecek. Ver bana şunu. Sen kenara çekil, deyip tahtayı temizlemeğe başladı.

Ayşe o zamana kadar nasıl olup da Gülser'in iyi kalbli bir kız olduğunu hiç aklından bile geçirmediğine şaştı kaldı. O, hem öyle sandığı kadar çirkin, kendini beğenmiş de değildi.

Ayşe teşekkür ettikten sonra :

— Bugün çok eğleneceğiz değil mi, diye sordu.

Kız, ağzının ucuyla :

— Evet, dedi.

Ayşe :

— Hiç de sevinçli değilsin. Bugün bizim bayramımız. Müsamere çok güzel olacak. Sonra da birbirimize kitap-

lar hediye edeceğiz, deyince Gülser yine :

— Evet, deyip yerine çekildi.

Oyunları çok beğenildi. Sıra kitaplara geldi. Onları kurdeleyle bağlı bir kutuya koymuşlardı. Bunları da Ayşe dağıtacaktı. Düğümü çözüp teker teker kitapları çıkarıyor, üstlerindeki adları okuyor yardımcıları da bunları sahiplerine götürüyorlardı.

Kitaplar azalmağa başlayınca Gülser'in adının hiç çıkmadığını hatırladı.

Kendisi başkalarına kitap armağan etmişti. Ya hiç kimse onu düşünmediyse diye merakla kızın oturduğu tarafa baktı. Gülser başını önüne eğmişti. Her halde ağlıyordu. Ayşe daha fazla dayanamadı. Sırasına koşup ablasına aldığı kitabı çıkardı. Kapağına, «Sevgili arkadaşım Gülser'e 23 Nisan hediyesi» yazıp imzasını attı. Öğretmenine bunu koymayı unutmuşum diyerek pırıl pırıl kitabı kutuya yerleştirdi.

Az sonra Gülser kendi adının söylendiğini duyunca kulaklarına inanamadı. Hele çocuklardan birinin kendisine kocaman bir kitap uzattığını görünce şaşırıp kaldı. Eline alıp sevinçle :

— Ömrümde bu kadar güzel bir kitap görmemiştim, diyerek arkadaşına teşekkür etti.

Diğer çocuklar, bu süslü kitabı görmek için hemen kızın etrafını sardılar. Onlar da Gülser'in hiç de göründüğü gibi olmadığını anlamışlardı.

Ayşe eve dönerken ablasına ne hediye edeceğini düşünüyordu. Yine kitapçıya girdi. Kalan parayla başka bir kitap aldı.

İçeri girdiğinde ablası yastıklara dayanmış yatağında oturuyordu. Ayşe koşup yeni yaşını kutladı ve aldığı hediyeyi uzattı.

Gülen OKTAY

MARŞLARIMIZ

Çocuk Marşı

Bu, çok sevilen güzel marşın sözlerini, tanınmış roman yazarlarımızdan Aka Gündüz yazdı. Sonra, bu sözlerin marş olarak bestelenmesi için bir yarışma açıldı. Bu yarışmaya birçok besteler geldi. İnceleme sonunda, Zeki Üngör'ün bestesi daha çok beğenildi ve Çocuk Marşı olarak kabul edildi. Sözlerinin sadeliği, bestesinin akıcılığı ile çok güzel ve çok canlı olan bu marş, aşağı yukarı, otuz yıldan beri seve seve söylenmektedir.

Çocuklar, şimdi sizlere, marşınızın bestecisi Zeki Üngör'ün hayat hikâyesini anlatayım. Ünlü şekercilerimizden Hacı Bekir soyundan olan Zeki Üngör, 1880 yılında Üsküdar'da doğdu. 11 yaşında, keman dersleri almak üzere Saray Muzikasına girdi. Orada, ünlü yabancı müzisyenlerden keman, piyano ve müzik teorisi dersleri aldı. Son derece anlayışlı, duygulu ve şakacı olan Üngör, keman gibi çok ince ve dokunaklı bir enstrümanın, bütün çalış zorluklarını kısa zamanda yendi ve genç yaşta Saray Orkestrasının solist kemancısı oldu.

Zeki Üngör, 1923 yılından 1933 yılına kadar Cumhurbaşkanlığı Orkestrasını başarıyla yönetti. Bu arada, 1924 yılında Müzik Öğretmen Okulunu açtırdı ve bu okulun ilk müdürü oldu. Büyük ülküsü, bu okuldan yetişecek müzik öğretmenleri vasıtasiyle okullarımızda çocuklara, batı müziği tarzında yazılmış okul şarkıları öğretmek, batı müzik kültürünü genç kuşaklara yaymaktı. Yıllarca bu amaçla çalışan Üngör, birçok seçkin keman öğrencileri ve müzik öğretmenleri yetiştirdi. Bir yandan da, okul şarkıları besteliyerek meslekdaşlarına yardımcı, öncü ve örnek bir öğretmen oldu. Onun, BİR MAVİ AYNADIR SULAR, diye başlıyan «KUĞULAR» adlı şarkısını ne zaman dinlesem, gözlerimin önüne, yarısı dökülmüş apak saçları, kapkara gür kaşlariyle, değerli öğretmenim Zeki Üngör gelir.

Müzik alanında, pek yararlı hizmetlerini hep gönül borcu ile anacağımız Zeki Üngör, 1958 yılı 28 şubat günü İstanbul'da, Moda'daki evinde hayata gözlerini yumdu ve Karacaahmet Mezarlığına gömüldü.

Çocuklar, bu ayın 23 üncü pazar günü Çocuk Bayramıdır. Sonra, bu dergi 17 yıl önce bu bayram günü çıktı. Çocuk Marşı, böyle sevinçli bir günde söylenmek için bestelendi. İşte böyle mutlu bir günü, marşınızı söyliyerek candan kutlayınız. Böylece, hem size bugünü armağan eden yüce ATA'mızın, hem adı güzel derginize hâtıra kalan Doğan Taşkent'in, hem de marşınızın bestecisi Zeki Üngör'ün ruhunu pek çok sevindirmiş olacaksınız.

Şimdi, bu güzel marşın sözlerini beraberce okuyalım:

«Türk çocukları, Türk çocukları, — Gözler ileri başlar yukarı, — Yarınki hayat, yurt ufukları... — Her şey sizindir Türk çocukları.»

Hepinizin bayramı kutlu, gönülleriniz çok şen olsun çocuklar.

Ş. ŞAHİNOĞLU

Feza Yolcusu MR HAM

★★★ ★★★★★★

SİZLERE, müsaadenizle, Mr Ham'ı tanıtmak istiyoruz. Bu sayfada resmini gördüğünüz Mr. Ham, sırıtmaya benziyen gülüşünden de belli ya, Amerikalıdır. Ama bu başka çeşit bir Amerikalı. Kolu budu ile bütün vücudu kahve renkli bir kürkle kaplıdır ve bu kürk onun kendi öz derisidir; insanların giydikleri kürkler gibi öldürülüp soyulan başka hayvanların derilerinden yapılmış değildir. Resimde iri yapılı ve yaşlı görünmesine bakmayın, Mr Ham daha henüz üç yaşındadır ve tartısı da 17 kilo kadardır. Böyle olduğunu onun Amerika Hava gemiciliği ve Feza Dairesindeki sicil kaydından öğreniyoruz. Kendisi Amerikada doğmuş ve adı geçen dairede kayıtlı olduğu için «Amerikalıdır» ama aslına bakılırsa Afrikalıdır, zira dedeleri oradan çıkmıştır ve cinsdaşları bugün de Afrikanın ılık ormanlarında yaşamaktadır. Kısacası Mr Ham «insansı» denilen maymunların şempanze çeşidinden genç bir hayvandır. «İnsansı» maymunların vücut yapıları insanlarınkine çok yakındır, zekâca da bunlar başka hayvanların pek üstündedirler. Zaten bu hallerinden dolayıdır ki «insansı» denilen bu cins maymunlar insanlara, pek uzaktan bile olsa, hısım sayılmaktadır.

İşte bizim Mr Ham geçen Ocak ayının son gününe kadar sadece böyle bir maymun olarak Amerikanın yukarıda adı geçen Hava gemiciliği dairesinde kendisi gibi başka maymunlarla birlikte özel bir eğitimle feza yolculuğu için yetiştirilmekte idi. Bunlar kayıt numaraları ile çağrılıyordu, ayrıca adları yoktu. Bizimkinin numarası 65 ti. «Chimp 65» diye tanınıyordu. Eğitim kurslarında büyük yetenek gösteren No. 65 özel olarak şu marifeti öğrenmişti: Bir koltuğa oturtuluyordu, önünde iki manivelâ vardı. Her 20 saniyede en az bir defa bu manivelâlardan birini çekerse ayağının tabanına hafif bir elektrik çarpması yemekten kurtuluyordu. Mavi bir ışık yanınca beş saniye içinde öteki manivelâyı çekiyordu, böylece de başka bir elektrik çarpmasından korunuyordu. Maymun bu oyunu pek iyi öğrenmişti, kusursuz yapıyordu. Her gün vücut muayenesinden ve öğrenim yoklamalarından geçiyordu. No. 65 böylece feza

İşte Mr. Ham!

yolculuğuna iyice hazırlandı.

GEÇEN Ocağın 31 inci günü sabahleyin 3 0 gram çocuk maması 120 gram kutu sütü, yağ, jelâtin ve vitaminler ile yarım yumurtadan ibaret yemeğini yedikten sonra No. 65 bir roketin başlığında kendisi için ölçü üzerine yapılmış koltuğa yerleştirildi ve yalnız kolları serbest bırakılarak bedeni iyice sarılıp bağlandı.

Saat 11.55 te roket alevler saçarak fırlayıp saatte ortalama 8000 kilometre hızla ve yerden 240 kilometre kadar yükseklikte bir kavis çizmiş, 16 buçuk dakikada, atıldığı yerden 665 kilometre uzakta denize inmiştir. Bekliyen gemiler iki saat 45 dakika süren bir çalışmadan sonra 65 numaralı maymunun kapalı bulunduğu hücreyi açmışlar ve hayvanın tam bir sağlıkla, kendilerine âdeta gülerek tuhaf tuhaf sesler çıkardığını görmüşlerdir. O andan başlıyarak da kendisine Ham adı verilmiş, artık «65 numaralı maymun» olmaktan çıkmış, bir kaç saat içinde bütün dünyaca tanınan bir «önemli kişi» olmuştur.

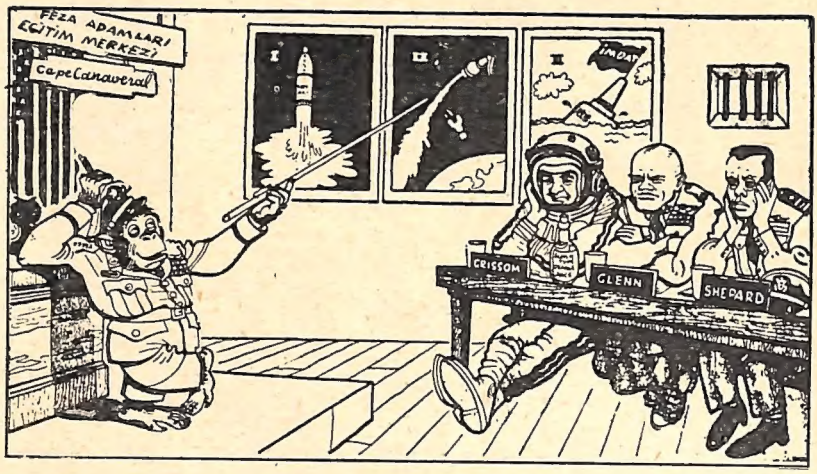

FEZA GEMİCİLİĞİ OKULUNDA

Feza yolculuğuna hazırlanan üç «gönüllü» ye başöğretmen (Mr. Ham) ders veriyor :

— «... 300.000 metreye erince içiniz öyle ezilir ki, hemen bir muz yiyesiniz gelir!»

Ham 16 buçuk dakika süren yolculuğunun yedi dakikasında ağırlığını tamamiyle kaybetmiştir... Ham'ın geçirdiği macera gerçekten pek önemlidir, ondan önce Amerikalılar iki küçük maymunu, Ruslar biri ayrı, ikisi bir arada olarak üç köpeği fezaya fırlatmışlardı. Küçük maymunlarla iki köpek sağ salim yere döndüler, Rusların ilk fırlattıkları köpek ise yolda ölmüştü. Fakat bütün bu hayvanlar, kendileri hiçbir şey yapmıyorlar, vücutlarına takılmış olan âletler, onların kalblerinin işleyişini, damar basınçlarını yerdeki merkezlerine otomatik olarak bildiriyordu. Ham ise iki elini kullanarak oynattığı manivelâlarla yerdeki merkezine, hiç şaşmadan, büyük bir intizamla işaretler vermiştir. Yani Ham ilk defa olarak feza yolculuğunu «kafasını işleterek» başarmış olan hayvandır ve ilim tarihine adını böyle yazdırmıştır.

İşte böylece «Mr Ham» bugün belli başlı bir «kişilik» sahibi olmuştur.

Amerika'da hayli zamandan beri yedi «gönüllü» adam feza yolculuğu için son derece zor bir yaşama nizamı içinde hazırlanmaktadırlar. Bunlardan bir ikisinin yakın bir gelecekte feza yolculuğuna çıkacakları söylenmektedir. Bu münasebetle bir İngiliz gazetesinde çıkan pek hoş bir karikatürü yukarıda görüyorsunuz. Maymun, bilgiç bir tavırla öğrencilerine ne de güzel ders veriyor. **A. B.**

Afrika ülkeleri bağımsızlık peşinde

NİJERYA

EĞER Nijerya'da yerlilerden birine, «Sen nerelisin?» diye soracak olursanız size asla «Nijeryalıyım» diye cevap vermiyecek, bağlı olduğu kabilenin adını söyliyecektir. Çünkü içinde yaşadığımız yüzyıla gelinceye kadar bu toprakların adı Nijerya değildi. Bir kısmına Batı Sudan deniliyordu.

Nijerya'nın bugünkü sınırları içinde ayrı ırklardan gelen, dinleri ve dilleri başka başka olan kabîlelere bağlı 35 milyon insan yaşamaktadır. Yüzölçümü 913 bin km² dir. Bu insanlar kendi kendini idare eden üç büyük bölgeden meydana gelmiş bir federal idare altında nasıl birleşmişlerdir? Eski Nijerya tarihi, bu memlekete daha çok kuzey ve doğudan giren sürekli göç dalgalarıyla doludur. Bunların arasında Mısır gibi İslâm memleketlerinden gelenler kuzeyli kabîlelere kendi dinlerini kabul ettirmişlerdir. Bazı tüccarlar da buradan esir, kola cevizi ve belki de altın alabilmek için Büyük Sahra'yı geçerler, gelirken yanlarında bakır, kumaş, boncuk ve para yerine geçen salyangoz kabukları getirirlerdi.

Avrupalıların bu topraklara ilk adım atışı XV. yüzyıla rastlar. Ondan sonra Portekizli gemiciler Nijerya kıyılarına sık sık uğramışlardır.

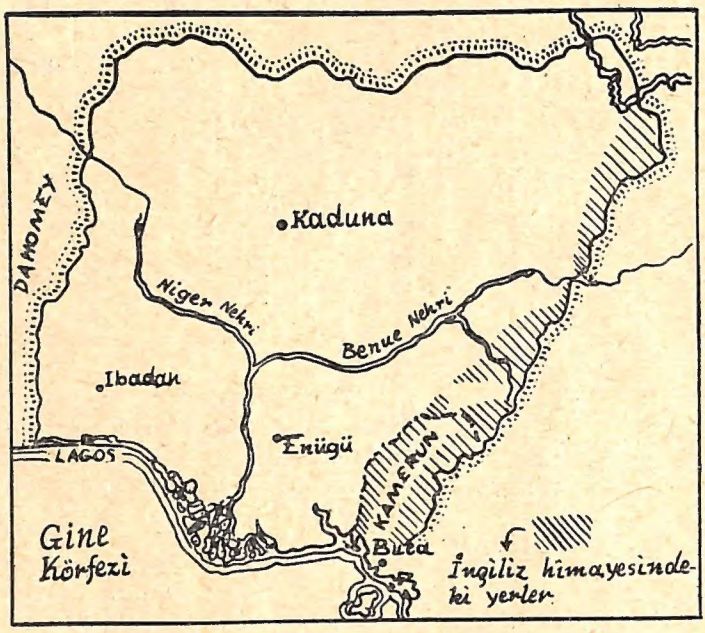

Nijerya Federasyonu'nun son durumunu gösterir harita

XIX. yüzyıla gelinceye kadar Avrupalılarla Afrikalılar arasındaki münasebet sadece esir ticaretine dayanıyordu. Esir almak için yapılan hücumlarla kabîleler arasındaki sürekli savaşlar Afrikalıları çok hırpalıyordu. XIX. yüzyılın ilk yarısında iki şey Nijerya'nın az da olsa bir gelişme yoluna girmesine sebep oldu. Bunlardan birincisi deniz aşırı esir ticaretinin sona ermesiydi. İç harpler çoğunlukla esir ticareti yüzünden çıktığı için bunlar da artık eski şiddetini kaybetti. İkinci önemli şey iç bölgelerin Avrupalılar tarafından keşfedilmesiydi. Kâşifler, sonu gelmez tehlikelerle karşılaşıyor, bazan bu uğurda hayatlarını bile feda ediyorlardı. Mungo Park adında İskoçyalı bir kâşifle 38 arkadaşı Nijer nehrinin yatağını keşfederken öldüler. Avrupalıların gelişiyle zamanla güney kabileleri arasında Hıristiyanlık dini yayıldı.

1861 de Nijerya'nın bugünkü merkezi olan Lagos'da bir İngiliz kolonisi kuruldu. İngiltere buradan hurma yağı almaya başladı. Nijerya'daki İngiliz eğemenliği gittikçe kuvvetleniyordu. 1900 de kuzeyde ve güneyde tamamiyle İngiliz himayesi altında bulunan iki devlet kuruldu. Lagos'ta da ayrı bir koloni vardı. 1914 de bunların birleştirilmesinin memleketin gelişmesi için daha faydalı olacağı anlaşıldı. Böylece ayrı hükümetlerin kanunları arasındaki farklar ortadan kalktı.

TUTUMLU OLALIM

Her kardeşin bir kumbarası olmalı. Yapı ve Kredi Bankasından alacağınız kumbaralı bir İkramiyeli Aile Cüzdanında hem para biriktirir, hem de bankanın zengin ikramiye çekilişlerinde talihinizi denersiniz. Şimdiye kadar Yapı ve Kredi Bankasından birçok çocuğa apartman dairesi ve çeşitli para ikramiyeleri çıkmıştır.

★ **Medeniyet öyle bir ışıktır ki, ona bigâne olanları yakar, mahveder. (Atatürk)** ★

Gümrük ve demiryolları birleştirildi. Birinci Dünya Savaşından sonra halkın hayat seviyesini yükseltmek için çalışmalar başladı.

400 den fazla kabîlenin bir merkezî hükümet altında birleşmesi bunların arasındaki din, dil ve gelenek ayrılıklarını ortadan kaldırmış olmuyordu. Nijerya aynı zamanda büyük bir memleket olduğu için hükümet merkezinden yüzlerce kilometre uzaklıktaki yerlerin idaresinde güçlük çekiliyordu. 30 yıl durum bu şekilde devam ettikten sonra 1947 de yeniden doğu, batı ve kuzey olmak üzere üç parçaya bölündü. Lagos Kolonisindeki hükümet yine her bölgeyi kontrol ediyordu. Bundan sonra on yıl içinde atılan adımlar Nijerya'nın her bölgesinin kendi kendini idaresine ve bütün memleketin bağımsızlığına doğru bir hazırlık sayılabilir. Bugün Nijerya'da her federal devlet kendi parlâmentosunun milletvekillerini seçmektedir.

1954 de, önce bölgelerin idarî yetkileri çoğaltıldı. Aynı yılda Nijerya bir federasyon haline geldi. Federasyonda her bölge kendi kendini idare eder, yalnız demiryolu, gümrük, vergi, polis teşkilâtı, merkezî hükümetin elindedir.

1 ekim 1960 da Nijerya Federasyonu İngiliz idaresinden tamamiyle kurtularak bağımsız bir devlet olmuştur. Yalnız Nijerya'nın bir parçası hâlâ İngiliz himayesi altındadır.

Nijerya topraklarının büyük bir kısmını Afrika'nın üçüncü büyük nehri olan Nijer nehri sulamaktadır. Kongo ve Nil nehirleri daha büyüktür, ama bunlar üzerlerinde gemilerin işlemesine Nijer nehri kadar elverişli değillerdir. Nijer büyük bir delta yaparak Gine Körfezine dökülür. 35.000 Km. kare yer kaplayan bu delta Afrika'nın en büyük deltasıdır.

Nijerya'nın en önemli ürünleri yer fıstığı, hurma, kakao, pamuk, kauçuk ve muzdur. Ormanlarından iyi kereste elde edilir. 6 milyon sığır, 14 milyon keçi, 4 milyon koyun beslenir. Kalay ve kömür çıkarılır. Fildişi de ihraç maddeleri arasındadır.

Semra ÖZİN

HÜRRİYET

Ben dağ başlarında açan
Kırmızı beyaz çiçek,
İnsanoğlunun inandığı
En mutlu gerçek.
Ana südü gibi ak, duru,
Ben susamış toprakların yağmuru.
Ben sonsuz açılan ufuk,
Yürekte iman, gözde fer,
Ben ezelden ebede zafer,
Gök mavisinde umut,
Toprak yeşilinde bereket,
Ben damarda kan,
Ben yazan kalem, konuşan vatan.
Ben ana, baba, sevgili,
Ben fikrin kulağı, kalbin dili.
Burçlarda dalgalanan bayrak,
Ben kutlu inanç, yüce hak.
İlmin gözü, sanatın eli,
Ben Ali İhsan Kalmaz
Ben Turan Emeksiz
Ben duygu rüzgârı, fikir seli,
Bensiz yaşanmaz,
Ben şehitlerin alnında nur,
Gaziler başında şeref.
Ben tarih sayfalarında anıttürk,
Ben Atatürk,
Evrenle eşit yaşım,
Ben duyan yürek, düşünen başım.
Uluslar bensiz yetim,
Ben hürriyetim!

Arif Hikmet Par

ATATÜRK ve DEVRİMLERİMİZ

Ulusal egemenlik demokrasinin, çocuk da ulusun temelidir.

30 Ağustos 1918 de imzalanan Mondros Mütarekesinden sonra yabancı devletler topraklarımıza asker çıkarmaya başladılar. Yurdumuzun en güzel köşeleri İngilizler, Fransızlar, İtalyanlar ve Yunanlılar tarafından işgal edildi. Ayrıca doğu illerimiz üzerinde bir Ermenistan Hükümeti kurulacağı söylentileri dolaşmakta idi. Avrupa basınının büyük bir kısmı da Türkiye'nin ortadan kalkacağını yazmıya başlamıştı.

Savaştan henüz ve üstelik yenilmiş olarak çıkmıştık. Ulusumuz son derece fakir ve perişan bir durumda idi. Fakat bütün bunlar Türk'ün bağımsız yaşamak azmini ortadan kaldıramamıştı. Düşman devletlerin memleketimizde yaptıkları işgaller, haksızlıklar, hakaretler ise tam tersine bu azmi büsbütün körüklemiş, ulusal duyguları iyiden iyiye şahlandırmıştı. Memleketi bu durumdan kurtarmak için Anadolu'da ve Rumeli'de yer yer cemiyetler kuruldu. Fakat bütün bu karşı koymalar, ayaklanmalar, bir sonuca varabilmek için ortaklaşa bir düzenle birbirlerine bağlanmalı idi. Ancak böyle bir kuvvet eliyle Türk Ulusunun hakları dünyaya duyurulabilir, gerekirse bunlar kuvvete başvurularak savunulabilirdi. Bunun için de ulusun inanabileceği, güvenebileceği, çeşitli kudretler ve cevherler taşıyan bir başa ihtiyacı vardı. Bu baş, Osmanlı Hükümetine karşı, Osmanlı padişahına karşı, bütün Müslümanların halifesine karşı isyan edecek, bütün ulusu, bütün orduyu bu uğurda ayaklandıracak, üstelik memleketimizin topraklarına ve bağımsızlığına saldıranlar kimler olursa olsun onlara karşı da ulusla birlikte silâha sarılarak karşı koyacaktı.

Evet, çok büyük ve çok kudretli bir başa ihtiyaç vardı. Bu dev işi kim başaracaktı?

İşte milletin eli şakağında, böyle bir kurtarıcı aradığı bir sırada Mustafa Kemal, 19 Mayıs 1919'da bu çetin işi başarmak kararıyle Samsun'a ayak bastı. Daha henüz 39 yaşında idi ve buraya Üçüncü Ordu Müfettişi olarak Osmanlı Hükümeti tarafından yollanmıştı.

Mustafa Kemal, Samsun'da yaptığı bazı önemli görüşme ve konuşmalardan sonra Amasya'ya geçerek buradan idare âmirlerine, komutanlara yazdığı bir yazıda yürünmesi gereken yolu şöylece açıkladı :

«Geçirdiğimiz şu hayat ve ölüm günlerinde, bütün milletçe her taraftaki tezahürler ve emeller-le ne pahasına olursa olsun sağlanmasına çalışılan ulusal egemenliğimiz uğrunda bütün varlığımla çalıştığımı temin ederim. Bu kutsal emel uğrunda ulusla beraber sonuna kadar çalışacağıma mukaddesatım üzerine söz veririm.»

Mustafa Kemal artık milletine kendini adamıştı. Ulusal eğemenlik yolunda atılmış ilk adım olan, bu Amasya bildirisinin peşinden Erzurum ve Sivas kongreleri geldi. Bu kongrelerde, vatanın ulusal sınırlar içinde parçalanmaz bir bütün ve ulusal eğemenliğin her şeyin üzerinde olduğu gibi esaslar kabul edildi.

Bundan sonra Mustafa Kemal, arkadaşlariyle birlikte Sivas'tan Ankara'ya geldi. Erzurum ve Sivas kongreleri kararlarına uygun olarak Millî Meclisi kurma hazırlıklarına hızla devam etti.

Ankara, böylece yeni hükümetin temellerini atmaya çalışırken 16 Mart 1920'de İstanbul işgal edilerek birçok Türk büyükleri tevkif edildi. Bu arada Ziya Gökalp, Süleyman Nazif, Hüseyin Cahit Malta adasına sürüldüler.

Mustafa Kemal, bu işgali bütün dünya önünde şiddetle protesto etti ve öbür yandan Büyük Millet Meclisinin Ankara'da toplanacağını bütün illere ve kolordulara bildirdi. Anadolu'da derhal seçim hazırlığı başladı. Ayrıca bu bildiriye Meclisi Mebusandan Ankara'ya geleceklerin de yeni Meclise katılabilecekleri eklendi. Bunun üzerine İstanbul'dan 86 milletvekili Ankara'ya geldi.

Büyük Millet Meclisi 23 Nisan 1920 cuma günü öğleden sonra açıldı. Meclis başkanlığına seçilen Mustafa Kemal, aynı zamanda yeni devletin de başkanı oldu. Bu münasebetle Meclise ver-

(Devamı sahife 49 da)

★ **Ulusal egemenlik, milletin namusudur, haysiyetidir, şerefidir. (Atatürk)** ★

KARAGÖZ OYNUYORUZ

Babacığım, ben Öğretmen oldum!

Karagözcük — Babacığım, ben öğretmen oldum!...

Karagöz — Ooooo... Maşallah... Nerde, ne zamandan beri?

Karagözcük — Burada babacığım, burada, bugünden beri...

Karagöz — Anlamadım, ayol burası okul mu?

Karagözcük — Evet babacığım, okul ben açtım!...

Karagöz — Haydi, haydi saçmalama.

Karagözcük — Vallahi saçmalamıyorum babacığım, doğru söylüyorum. İnanmazsan anneme sor.

Karagöz — Niçin annene sorayım yavrum, tabiî inanıyorum sana... Doğrusu ama, sözlerinden pek bir şey anlıyamadım.

Karagözcük — Bak babacığım, bugün öğretmenimiz sınıfta «memleketimizde hâlâ birçok vatandaşımız okuma yazma bilmiyor,» dedi. Bu az buz değil, nüfusumuzun % 70'i ümmi...

Karagöz — Ah öyle yavrum, öyle, pek ayıp...

Karagözcük — Öğretmenimiz de öyle dedi babacığım, bu çok utanılacak bir durum. Yeryüzünde ümmisi en çok memleketler arasında sondan onuncu geliyormuşuz.

Karagöz — Vah, vah, vah, vah!...

Karagözcük — Bu böyle sürüp gidemez, dedi öğretmenimiz, hepimiz kollarımızı sıvayıp okuma yazma seferberliğine katılmalıyız. Siz de çocuklarım, evinizde okuma yazma bilmeyenlere okuma yazma öğretin, siz de bu savaşa canla başla katılın, dedi öğretmenimiz.

Karagöz — Aferin ona, çok iyi düşünmüş bunu.

Karagözcük — İşte, ben de babacığım, bugünden tezi yok, hemen apartmanda ne kadar okuma yazma bilmeyen hizmetçi varsa, hepsini efendilerinden izin alarak bizim evde topladım. Onlara güzel bir nutuk çektim.

Karagöz — Sen yaman bir çocukmuşsun da bizim haberimiz yokmuş! Anlat bakalım, ne dedin onlara?

Karagözcük — Apartmanımızda sekiz daire var babacığım. Sekiz dairenin de sekiz hizmetçisi var. Bunların dördü erkek, dördü kadın. Erkeklerden ikisi, kadınların hepsi okuma yazma bilmiyorlarmış. Onlara dedim ki, ben size okuma yazma öğretmeye hazırım. Size haftada iki saat ders verebilirim. Bugün okuma yazma bilmemek büyük bir eksiklik. İşte ben, size yardım edeceğim. Bu eksiğinizi gidermeye çalışacağım. İster misiniz? dedim, onlar da hep beraber sevinerek, «İsteriz, isteriz,» diye bağırdılar.

Karagöz — Yaşa be Karagözcük!...

Karagözcük — Hallerini görseydin gözlerin yaşarırdı, o kadar sevindiler.

Karagöz — Hay Allah senden razı olsun. Demek senin şimdi altı öğrencili bir okulun var...

Karagözcük — Evet babacığım, yarın okul dönüşü derse başlıyacağız. Alfabe, bir de kalem, defter almalarını söyledim.

Karagöz — Sen işi eni konu ciddiye almışsın...

Karagözcük — Öyle babacığım. Hiç şakam yok. Benim için bir haysiyet meselesi oldu bu. Onlara en çok, bu yıl sonuna kadar okuma yazma öğreteceğim.

Karagöz — İnşallah yavrum, inşallah. Bir yardımcıya ihtiyacın olursa ben de hazırım...

BAYRAK

Mavi gökler seninle zengin,
Gönüllerimiz seninle bahar,
Dalga dalga güldükçe sen
Seninleyiz göklere kadar.

Renginde bin tarih, bin zafer,
Yüceliğinde bin şeref, bin şan,
Alnımız almış akını,
Senin destanlarından.

İbrahim Zeki Burdurlu

Baharın Nazlı Çiçeği

DİRK Riggs, sekiz yaşında bir İngiliz çocuğuydu. Holânda'ya bir akrabasının yanına gidiyordu. Ailesinin böyle bir seyahat yapmasına izin vermesi çocuğu çok sevindirmişti. Yol boyunca Holânda'da göreceği şeyleri, yeldeğirmenlerini, yelkenlileri, kanalları, köpeklerin çektiği arabaları düşünmüştü. İlkbaharda tam lâle zamanında Keukenhof'a gidebilecek, her yıl kıraliçenin doğum gününde açılan lâle sergisini ve resmigeçidi görecekti. O gün çocuklar kıraliçeye doğum günü hediyesi olarak saraya en güzel lâleleri götürürlerdi.

Dirk'in bindiği gemi Holânda'ya yaklaşırken orada yol boyunca aklından geçirdiği şeyleri göremeyince biraz hayal kırıklığına uğradı. Liman sisler içindeydi. Ortalıkta ne bir lâle, ne de bir yeldeğirmeni görünüyordu.

Akrabası Dirk Vandermere amca onu karşılamaya gelmişti. Uzun boylu, mavi gözlü bir adamdı. Çocuk elini sıkarken ona karşı içinde bir çekingenlik duydu. Birbirlerinin dillerini bilmedikleri için hiçbir şey konuşmadan eve gittiler.

Holândalı amca bir kanalın yanında kırmızı tuğlalı kocaman bir evde oturuyordu. Evin arkasında yedi tane limonluk vardı. Önündeki rıhtıma bir kayıkla bir motor bağlanmıştı. Üstünde «Van Vliet» yazılı olan motorun küçük bir kamarası vardı. Yelkenlinin adı ise «Siyah Kuğu» idi. Motora göre çok ağır gittiği için hiç kullanılmıyordu.

Dirk amca domatesle lâle yetiştirir, bunları kanallar yoluyla Holânda'nın her yerine ve dış memleketlere gönderirdi. Sattığı turfanda domatesler onu zengin etmişti, ama o lâlelerini daha çok sever, onlarla öğünürdü. Her yıl lâleleri Keukenhof panayırında mükâfat kazanırdı.

pencereden dışarıya baktı. Her zamanki gibi ortalık sisliydi. Odasında titreyerek giyindikten sonra alt kata indi. Dirk amca mutfakta pencerenin önünde ayakta duruyordu. Bir, elindeki barometreye, bir de gökyüzüne bakıyordu. Çocuğu başıyla selâmlayıp kahvaltı sofrasına oturttu.

Kahvaltıda kakao içip peynir, tereyağı ve ekmek yedikten sonra ayaklarına tahta papuçlar geçirip, kalın ceketler giydiler, evden çıktılar. O kadar koyu bir sis vardı ki, rıhtımdaki iki fenerden başka hiçbir şey görünmüyordu. Will ve Pete adındaki bahçıvanlar karşılarına çıktı.

Mavi Lâle

Çocuk Holânda'ya geleli günler geçmiş, ama orada ümit ettiği kadar eğlenememişti. Vandermere amca aslında iyi bir insan olduğu halde çok ciddî görünüyor, ana dilinde bile gayet az konuşuyordu.

Kendisine amcasının adının konmuş olması çocuğun hoşuna gidiyor, onu memnun edecek bir şeyler yapmak istiyordu. Ama dilini bilmediği, konuşup anlaşamadığı bir insana nasıl kendisini sevdirebilirdi? Oradan ayrılmadan yapmak istediği üç şey vardı: amcasının dostluğunu kazanmak, «Siyah Kuğu» ya binmek, lâle resmigeçidini görmek.

Keukenhof şehrine gidecekleri gün gelip çatmıştı. Dirk sabah erkenden uyanıp

İki tekerlekli büyük bir el arabasını iterek oraya getirmişlerdi. Arabanın üstündeki bir camekânın içinde Dirk amcanın en değerli lâleleri vardı. Bunlara panayırda mutlaka yine mükâfat verilecekti.

Üç adam heyecanla bir şeyler konuşuyorlardı. Pete bozuk bir İngilizceyle çocuğa lâlelerin soğuktan korunması gerektiğini anlattı. Adamlardan biri camekânın üstündeki kapağı çabucak açıp kapadı. Çocuk lâlelerin henüz iyice kapalı olduğunu gördü. Panayıra gidinceye kadar açacaklardı. Ondan sonra amcasının peşinden gidip motora bindi. Adamlara el sallayıp yola çıktılar.

Van Vliet kanalda ilerlerken Dirk geçtikleri yerler

★ Kendi dilini tam olarak bilmeyen, başka bir dili de öğrenemez. ★

görmeye çalışıyordu, ama sis kalın bir örtü gibi her şeyin üstüne çökmüştü. Çok üşüyordu. Kamara kapalı olduğu halde içerisi epeyce soğuktu. Ceketinin yakasını kaldırdı. Amcası lâlelerin bulunduğu camekânın başında duruyordu. Bir ara kapağını açmak için elini uzatırken arkalarında büyük bir çatırtı duyuldu. Bir sarsıntı oldu. Motor acayip sesler çıkarmış, sonra da durmuştu. Dirk ne olduğunu anlamak için kamaradan çıktı. Sis yüzünden başka bir motor onların motoruna çarpmıştı. Van Vliet'in dümeninin kırılan parçaları suyun üstüne yayılmıştı. Öteki motor da baş tarafından büyük bir yara almıştı. İçindeki adam çabucak Van Vliet'e atlayıp Dirk'e bir şeyler söyledi. Tabiî çocuk bunların hiçbirini anlıyamadı. Adamı kamaraya soktu. Dirk amca büyük bir mendille kesilen elini bağlamaya çalışıyordu. Camekânın kapağı parça parça olmuştu. Lâleler soğukta kalmışlardı. Gelen adam biraz İngilizce biliyordu. Dirk ona güçlükle yardım istemiye gideceğini anlattı. O da bunu amcasına söyledi.

Amcası başını sallayarak gitmesine izin verdi.

Kaybedilecek vakit yoktu. Kafasında çabucak bir plân yapmıştı. Yün atkısını çıkarıp camekânın kırılan yerine örttü. Ondan sonra bir kauçuk sandalla kıyıya çıktı. Geldikleri yoldan geri dönerek kanal boyunca koşmaya başladı. Ev epeyce geride kalmıştı. Sis dağılmak bilmiyordu. Dinlenmek için küçük bir köprünün üstüne gelince yere oturdu. Tam yeniden koşmaya hazırlandığı sırada uzaktan hafif bir ışık gördü. Aynı zamanda nal sesleri geliyordu. Güğümlerle dolu bir sütçü arabası yaklaştı. Çocuk çılgın gibi eli ni kolunu sallayarak lâlelere binmek istediğini anlattı ve bir yere oturttu. 15 - 20 dakika sonra Dirk amcanın evinin önündeki iki fener göründü.

Arabadan inince hemen koşup bahçıvanları buldu. Pete'e olanları anlattı. Hemen «Kara Kuğu» nun ipini çözüp içine atladılar. Dirk'in isteklerinden biri yerine gelmiş, o yelkenliye binmişti. Rüzgâr arkalarından esiyor, yelkeni şişiriyordu.

Pete saatine baktı. Başını havaya kaldırdı. Üzülmüş gibi görünüyordu. Cebinden bir harita çıkarıp Dirk'e gösterdi. Çocuk Keukenhof'a gitmek için daha pek çok yollarının olduğunu anlamıştı. Rüzgâr gittikçe şiddetleniyordu. Yelkenliyi güç-

lükle Van Vliet'e yaklaştırdılar. Lâlelerin durduğu camekân yelkenliye geçirildi. Dirk amca üzüntülü görünüyordu, ama küçük

MERAKLI ŞEYLER

[illegible] taşlaşmış bir orman vardır. Ormanın bütün ağaçları [illegible] olmuştur. Yere devrilmiş olan bu ağaçlar 100 kilometrekare kadar bir alana yayılmıştır. Ağaçların taşlaşması binlerce yıl sürmüş, çürüyen maddeler sularla taşındıktan sonra geriye yalnız mineraller kalmıştır.

☆

DÜNYANIN EN BÜYÜK TABİÎ KEMERİ

Dünyanın bilinen en büyük tabiî kemeri A.B.D. nin Utah eyaletindeki Gökkuşağı köprüsüdür. Bu, eski bir kayanın rüzgâr, yağmur gibi tabiat kuvvetleriyle altının oyulup, tıpkı bir kemer şeklini almasıyla meydana gelmiştir. İki ucu arasındaki uzaklık 92,5 metredir. En yüksek tepesi ile vadinin tabanı arasında yüz metrelik bir boşluk bulunmaktadır. Bu kemerin altına 25 katlı bir apartman sığabilir.

SUPERSONİK JET

İnsan kulağının duyamıyacağı [illegible] kadar yüksek frekanslı dalgalara «supersonik» denilmektedir. Supersonik jetler ise tabiat kanunlarına meydan okuyarak ses duvarını aşan, yani sesten hızlı giden uçaklardır. Bunların içindeki insanlar uçağın çıkardığı sesi duymazlar. Çünkü kendileri sesten hızlı gitmektedirler. Ses onlara yetişemez. Bu jetlerden bazıları ise dünyanın ekseni üzerindeki dönüş hızından daha hızlı gitmektedirler. Buna göre meselâ güneş doğarken bir yerden hareket edip batıya giden bir uçak o bölgelere güneş doğmadan varacaktır. Çünkü dünyanın dönüşünden daha hızlı hareket etmektedir.

1942 yılına kadar bütün uçaklar pervaneliydi. O tarihte güney Kaliforniya'da ilk Amerikan jet uçağı uçtu. Ses duvarı ise 1947 yılında aşıldı.

Dirk'e ara sıra muhabbetle bakmayı ihmal etmiyordu. Van Vliet'e çarpan motorun sahibi kaza yerinde kaldı. Kurtarma ekipleri gelinceye kadar iki motoru göz altında bulunduracaktı.

«Siyah Kuğu» uçar gibi gidiyordu. Ansızın çürük yelkeni rüzgârdan boydan boya yırtıldı. Bu felâketten sonra neredeyse lâleleri panayıra götürmekten ümit keseceklerdi, ama kanalın üstündeki havuzlardan birine yaklaştıklarını görünce yeniden ümitlendiler. Orada gidecekleri yerden geçecek büyük bir motor bulup ona bindiler.

Ertesi sabah Dirk güneşli, aydınlık bir odada uyandı. Baş ucundaki etajerin üstünde bir İngilizce gazete duruyordu. İlk sayfaya bakınca gözlerine inanamadı. O gün Holânda Kıraliçesinin doğum günüydü. Kıraliçenin gazetede resmi de vardı. Çiçek sergisinde bulunmak için Keukenhof'a gelmişti.

Dirk gazeteyi bırakıp pencereden dışarı baktı. Ömründe hiç bukadar çiçeği bir arada görmemişti. Çiçeklerin arasında millî kıyafetler giymiş genç kızlar dolaşıyor, köpeklerin çektiği çiçek arabaları geçiyordu. Meydanın bir ucunda renkli bir tente vardı. Burada lâle meraklıları binbir itina ile yetiştirdikleri çiçeklerini halka gösteriyorlardı. Bunların içinden en güzellerine mükâfat olarak kordeleler verilmişti. Dirk merakla amcasının bulunduğu yere baktı. O, bu yıl kordele almamış mıydı, bu nasıl olurdu? Çocuk getirdikleri camekâna yaklaşınca bunun sebebini anladı. Lâlelerin hepsi donmuş, açmamıştı. Yalnız içlerinden bir tanesi açmıştı. Neredeyse üzüntüsünden ağlıyacaktı, ama açan tek lâleye dikkatle bakınca üzüntüsünü unuttu, hayretler içinde kaldı. Bu lâlenin rengi maviydi. Hem de gök mavisi.

Meydana biriken insanların bazıları orada hazırlanmış sıralara oturdular. Birisi kürsüye çıkıp nutuk söyledi. Ondan sonra lâleleri beğenilenlerin adları okunup mükâfatları verildi. Dirk, amcasının adının da okunmasını merakla bekliyordu. Göz ucuyla ona baktı. Adam bir heykel gibi dimdik duruyordu. Çok geçmeden spiker kıraliçenin bir lâle için madalya verdiğini ve o lâlenin saraya götürülüp üretileceğini söyledi. Herkes susmuş, heyecan içinde dinliyordu. Dirk Vandermere kendisinin çağırıldığını duyunca kürsüye çıktı. Göğsüne bir altın madalya takıldı.

Dirk sevincinden uçuyordu. Çok geçmeden mikrofonda kendi adının söylendiğini duydu.

— Dirk Riggs.

Dirk kürsüye çıktı. Spiker önce Holânda diliyle sonra İngilizce olarak şunları söyledi :

— Bu çiçeği büyük bir cesaretle Keukenhof'a getiren bu çocuğun adının anılması için Kıraliçemiz mavi lâleye «Dirk'in Kılıcı» adını veriyor.

Dirk amca mavi lâleyi koparıp çocuğa uzattı. Dirk onu, çiçek resmigeçidinin önünde taşıyıp saraya götürecek ve kıraliçeye sunacaktı.

S. Ö.

Düzgün Konuşma Birincisi

HİÇ üç, dört yaşındayken nasıl konuştuğunuzu düşündünüz mü? İyice hatırlıyamıyorsunuz değil mi? Her halde birçok kelimeleri bugün söylediğinizden çok daha başka türlü söylüyordunuz. Meselâ belki de şekere şekey, ekmeğe mama diyordunuz. Daha birçok kelimeleri de kendinize göre değiştirmiştiniz.

Anneler, babalar, oyun arkadaşları onları çok sevdiklerinden böyle konuşan çocukların dediklerini anlamağa çalışırlar. Onlara hep küçük gözüyle baktıklarından seslerini çıkarmazlar, yanlışlarını yüzlerine vurmazlar. Böyle yarım yarım konuşmak bazı komşu amcaların, teyzelerin hoşuna bile gider. Ama bir de bu çocuklar beş yaşından sonra da doğru konuşmayı öğrenemezlerse çok sıkıntı çekerler. Yaşıtları bile onlara bebek gözüyle bakarlar.

İşte Hasan da ikinci sınıfa geldiği halde konuşmasını bir türlü düzeltemiyen çocuklardan biridir. Üstelik yarım yamalak konuştuğunun farkında bile değildir. Sınıf arkadaşları bu yüzden onu kendilerinden ufak sayarlar, her şeyde ona ağabeylik ederlerdi. Ama o bunu da anlamazdı.

Öğretmeni Hasan'ı yalnız bulduğu zamanlar önce kelimeleri kendi [illegible] tekrarlatırdı. Utanmasın diye de arkadaşları gelince hemen konuşmayı keserdi.

Aradan epeyce zaman geçtiği halde Hasan hâlâ konuşmasını düzeltememişti. Öğretmen, çocuğun ağır işittiği için kelimeleri yanlış söylediğini düşünerek onu okul doktoruna muayene ettirdi. İşitmesinde hiçbir eksiklik olmadığını öğrenince de annesini çağırttı. Çocuğu bu kötü huyundan vazgeçirmek için kendisine yardım etmesini istedi. Ona evde ne yapması gerektiğini iyice anlattı.

Ertesi günden itibaren annesi çocuğun yanlış söylediği kelimeleri ondan habersiz bir deftere yazmağa başladı. Sonra bu işte Hasan'ın ağabeysinin de yardımı olacağını düşünerek mesleyi ona

da açtı. Kardeşini pek çok seven ağabey zaten çoktandır buna çare arayıp duruyordu. Annesine :

— Ya anneciğim, Hasan kocaman çocuk oldu, hâlâ bebekler gibi konuşuyor. Arkadaşları da onunla alay ediyor. Ama biz böyle üç kişi işbirliği yaptıktan sonra nasıl olsa bu işi başarırız. Ben şöyle bir şey düşündüm: Her gün Hasan'a bol bol kitap okurum. Yanlış söylediği kelimeleri senin yaptığın listeden bulup onlar geçince üstüne basa basa söylerim. Sonra da doğrusunu öğreninceye kadar kendisine tekrarlatırım.

İşin büyük bir kısmını Hasan'ın ağabeyi üzerine almıştı. Sonuca bir an önce ulaşmak için hemen işe koyuldu.

Her gün okuldan geldikten sonra Hasan'la tavan arasındaki ufak oyun odalarına kapanıyorlar, ağabeyi ona tatlı masallar, hikâyeler okuyordu. Etrafta kimsecikler de olmadığından kardeşini rahat rahat düzgün konuşmaya alıştırıyordu. Çok geçmeden listedeki kelimeler azalmağa başlamıştı bile. Bu arada Hasan da büyükler gibi konuşabilmek için elinden geleni yapıyordu.

Arkadaşları, henüz Hasan'ın konuşmasındaki değişikliğin farkında değildiler. Onların gözünde Hasan hâlâ o şeker'e şekey diyen yumurcaktı. Oysaki, Hasan'ın konuşması iyice değişmişti.

Birkaç ay sonraydı. Bir gün öğretmen elinde bir paketle sınıfa girdi ve o gün sınıfın düzgün konuşma birincisine bunu armağan edeceğini söyledi. Bütün çocuklar heyecanla öğretmene bakıyorlardı. Biraz sonra Hasan kendi adının söylendiğini duyunca kulaklarına inanamadı.

Dünyaya yeni ufuklar açan bir buluş

Telefonun Hikâyesi

1876 yazının bunaltıcı günlerinden biri. Çantalı bir adam kan ter içinde Philadelphia sergi evine doğru koşar adımlarla yürüyor.

O yıl Philadelphia şehrinde Amerika'nın bağımsızlığına kavuşmasının yüzüncü yılı şerefine büyük bir sergi açılmıştı. Burada yeni buluşlar önce halka gösterilecek sonra da bunların arasından insanlara en faydalı olanı seçilecekti.

İşte Graham Bell adlı bu genç de yaptığı âleti vaktinde sergiye yetiştirebilmek için acele ediyordu. Boston'da sağırlar okulunda öğretmenlik yaparken boş zamanlarını da değerlendirmeği bilmiş, sonunda bugün telefon dediğimiz konuşan makinayı meydana getirmişti.

Nihayet serginin kapısına varabildi. Giriş kartını nöbetçiye uzatıp içeri daldı. Salon hem çok büyük hem de tıklım tıklım kalabalıktı.

Ziyaretçiler en çok bisikletlerin, matbaa makinelerinin önünde toplanmıştı. Bell, sağına soluna bakmadan doğruca kendine ayrılan köşeye gitti. Hemen iş başına geçti. Telefonu işletecek pilleri birbirine bağladı. Bunlardan aldığı bir teli de salonun öbür ucundaki alıcıya götürdü. İşini çarçabuk bitirip büyük imtihan gününü sabırsızlıkla beklemeğe başladı.

Ertesi sabah istasyona gidip Boston'dan kendisine yardım etmeğe gelen arkadaşını karşıladı. Birlikte sergiye döndüler. Öğleden sonra sergi ziyaretçilere kapandı. Artık iş büyük adamlar ve bilginlerden meydana gelmiş olan seçim komitesine kalmıştı. Saatler geçmek bilmiyordu. Nihayet kapı açıldı, üyeler içeri girip sergideki aletleri teker teker incelemeğe başladılar.

Her masanın başında biraz durarak aralarında birşeyler konuşuyorlardı. Graham Bell'in köşesine iyice yaklaşmışlardı. Arkadaşı üyeleri incelemekle meşguldü. Aralarından biri dikkatini çekti.

— Şu kızıl saçlı adamı gözüm ısırıyor. Sen tanıyor musun, kim acaba?

Bell başını bile çevirmeden:

— Evet biliyorum Boston'daki sağırlar [illegible] ziyarete gelmişti.

Arkadaşının sorduğu şeyi unutarak kendi kendine söylenmeğe başladı:

— O gün epeyce konuşmuştuk, öğretim metotlarımızı da pek beğenmişti.

Arkadaşı sabırsızlanarak:

— Yani kim, adı ne?

Bell kelimelerin üstüne

basa basa, Brezilya imparatoru Dom Pedro, dedi.

— Brezilya imparatoru mu dedin? Öyleyse sergi-nin şeref misafiri. Bu kadar iyi tanıyordun da niye daha önce söylemedin?

Onlar böyle hararetli hararetli konuşurlarken üyeler bitişikteki masayı incelemeğe başlamışlardı. Hepsi de sıcaktan bunalmış, durmadan terlerini siliyorlardı. İçlerinden en yaşlısı:

— Burası da fırın gibi oldu. Epeyce yorulduk da. Bana kalırsa bu günlük bu kadar iş yeter. Yarın kaldığımız yerden başlarız.

Bell bunları duyunca beyninden vurulmuşa döndü. Bütün uğraşıp didinmeleri boşa gidiyordu demek. Çünkü Boston'daki derslere yetişebilmek için hemen o gün yola çıkması gerekiyordu.

Üyeler işlerini bitirerek bir araya toplandılar. Şeref misafirinin yürümesini bekliyorlardı. Meraklı bir adam olan kıral öbür masada ne olduğunu görmek için başını çevirince Graham Bell'le göz göze geldi. Hemen ona doğru yürüyerek elini uzattı.

— Vay, demek dostum Bell de buradaymış! Bostondaki okul ne âlemde, diyerek hatırını sormağa başladı. Sonra masadaki aletleri göstererek:

— Bunlar nedir?

Zaten böyle bir fırsat bekleyen Graham Bell hemen telefonun nasıl çalıştığını anlattı ve:

— Telefonumla konuşmanızı çok isterdim, yarın benim masamdan işe başlayacaksınız ama ne yazık ki ben burada olmıyacağım. Bugün hemen yola çıkmam lâzım, dedi.

Brezilya imparatoru jüri üyelerine dönerek:

— Bay Bell telefon adını verdiği ufak bir alet yapmış. Gelin bu masaya da bakalım. Kendisi yarına kalamıyor. Üyeler şeref misafirinin sözünü kırmıyarak isteksiz isteksiz geri döndüler.

İmparator telefon mucidinin anlattıklarını tekrarlamağa başladı:

«Telefon insan sesini uzaklara ileten bir alettir. Bununla ayrı yerlerde bulunan iki kişi rahatça karşı karşıyaymış gibi konuşabilirler.»

Bu sözler üzerine üyelerden hiç ses çıkmadı. Hiç birisi böyle bir şeye inanmamıştı doğrusu.

En yaşlısı:

— İşletsin de görelim, dedi.

Graham Bell salonun öbür ucundaki masaya gitti. Arkadaşı orada kalıp masadaki bataryaya cereyan verdi. Bell ahizeyi eline alıp öbür uçtan konuşmaya başlayınca arkadaşı kulaklığı uzatarak:

— Buyurun dinleyin, kıral hazretleri, dedi. Dom Pedro metal kutuyu kulağına götürdü. Biraz dinledikten sonra:

— Sahiden de konuşuyor, kulaklarıma inanamıyorum, deyip yaşlı üyeye verdi.

Bilginlerin hepsi sıcağı, yorgunluklarını unutmuşlar heyecanla kulaklığı birbirlerine geçiriyorlardı.

Sonra toplanıp aralarında konuştular. Jürinin kararını Dom Pedro bildirdi:

— Birincilik armağanını Graham Bell'e veriyoruz. Dünyaya yeni ufuklar açacak olan bu yararlı buluşundan dolayı kendisini tebrik ederiz.

Vücudumuz Üzerine Meraklı Bilgiler

★ **70 kilogram ağırlığında bir insanın: 26 kilosu kaslar, 15 kilosu alt deri ve yağ dokuları, 9,5 kilosu kemik, 7,5 kilosu kan ve kan damarları, 5 kilosu üst deri, 5 kilosu barsaklar ve 2 kilosu sinirlerden ibarettir.**

★ **70 kilogramlık bir insanın vücudunda 45 litre su ve 25 kilo katı maddeler vardır. (Bu maddelerden 14 kilosu yumurta akı, 7 kilosu yağ, 3 kilo 300 gramı tuzlar ve 700 gramı şekerdir.)**

★ **Kemiklerimizin % 50 si su, % 22 si maden, % 15,5 ğu yağ ve 12,5 ğu iliktir.**

Canlı Hediye

SHİVAN, amcasına :

— Söylesene amcacığım, Ali bugün Yeni Delhi'de olacak değil mi? Ben bir türlü inanamıyorum da... Bana bütün bunlar sanki rüya imiş gibi geliyor.

Amcası gülerek :

— Yavrum baksana her kafadan başka bir ses çıkıyor. Bu uğultuda değil rüya görmek gözlerini bile kırpamazsın. İkide bir itilip kakıldığın halde hâlâ uyanmadıysan biz nasıl uyandıralım seni?

Ali, Shivan'ın Türkiye'deki mektup arkadaşıydı. İki yıldır durmadan mektuplaşıyorlardı.

Shivan, Ali'nin yazdıklarından o kadar çok şey öğrenmişti ki, okulunda Türkiye hakkında bir konferans bile vermişti.

Ali'nin ağabeyi yeni tâyin edildiği Hindistan elçiliğindeki vazifesine giderken, «Eğer ilkokulu pek iyi derece ile bitirirsen yaza seni de beklerim. Üç ay Yeni Delhi'de benim misafirim olursun,» diye söz vermişti.

Şimdi o, sabırsızlıkla beklediği bu seyahati kazanmıştı. Shivan da Aliyle beraber olabilmek için Yeni Delhi'deki akrabalarının yanına gidiyordu.

Etraf o kadar kalabalıktı ki, Shivan'la amcası bu insan selinin içinde sıkışıp kalmışlardı. Nihayet güç belâ istasyona gelebildiler.

Amcası :

— Sen burada dur, ben gidip biletleri alayım, diyerek uzaklaştı.

Shivan bavullarını yere koydu. Üstüne de elindeki paketleri yerleştirdi. En üst-

★ Zamana uymak gerek. ★

teki ince uzun paket Ali'ye vereceği hediye idi. İçinde kırmızı beyaz renkli kâğıtlardan yapılmış kocaman bir uçurtma vardı. Günlerce uğraşmıştı onun için. Çok da güzel olmuştu doğrusu. Bununla Ali'ye Hintli çocukların çok sevdiği uçurtma harbi oyununu öğretecekti. Beraberce kimbilir ne eğlenceli bir tatil geçireceklerdi.

Onu, daldığı tatlı hayallerden etrafındaki konuşmalar uyandırdı. Karşıki kaldırıma da bir kalabalık toplanmıştı. Bavullarını alıp o da aralarına sokuldu. Bir yılan oynatıcı yere oturmuş, sepetinden kobrasını çıkarıyordu.

— Shivan, Shivan, diye amcasının seslendiğini duydu.

Kendisini görsün diye elini sallıyarak :

— Buradayım, buradayım, dedi.

Amcası kan ter içinde yanına gelerek :

— Nerelerdesin! Seni aramadık yer bırakmadım. Haydi gel gidiyoruz.

Bir hamala işaret etti. Adam kalabalığı yarıp bavulları aldı, kompartımanlarına bıraktı. Trene bindikleri zaman Shivan'ın sevincinden içi içine sığmıyordu. Kampanalar çaldı. Tren yola koyuldu. Derin bir nefes alıp arkasına dayanınca gözü paketlere ilişti. Yerinden fırlayarak :

— Hani uçurtma nerede? Bu yemek paketimiz, bu meyva, bunda da benim kitaplarım var. Bak gördün mü, Ali'nin hediyesi yok. Yılan oynatıcısına bakarken kayboldu herhalde. Bavulların üzerine koyduğumu iyice hatırlıyorum. Belki hamal bavulları alırken düşürdü. Şimdi ben Ali'nin yüzüne nasıl bakacağım?

Amcası :

— Üzüldüğün şeye bak! Yeni Delhi'de daha iyisini yaparsın.

Çocuk hiç sesini çıkarmadı. Az kalsın ağlıyacaktı. Bununla Ali'nin gelişine ne kadar çok sevindiğini gösterecekti. Hem sonra birbirlerini iyice tanıdıktan sonra verilecek hediye hiç şimdikiyle bir olur muydu?

Gözyaşlarını zor tutuyordu. Başını cama çevirdi, dışarıya bakmağa başladı. Tarlalar, mandalar, kerpiç evler, insanlar etraflarında dönüyordu sanki. Biraz sonra tren yavaşladı.

Amcası :

— Şimdi senin de neşen yerine gelir, diyerek dışarıya bir göz attı. Tren durur durmaz bir sürü maymun kompartımanlara üşüştü. Anne maymunların peşinden yavrular öyle maskaralıklar yapıyorlardı ki, Shivan paketi kaybettiğini unutmuş gülüyordu bile.

Tren kalkar kalkmaz sanki işaret verilmiş gibi çekilip gittiler.

Çocuk kendi kendine söyleniyordu :

— Dikkatsizliğin cezası işte budur! Yeni bir hediye almaya yetecek kadar ne vakit var ne de para!

Tren tekrar durdu. Yine maymunlar içeri doldular. Shivan yavru maymunların nasıl annelerinin peşinden koşarak yiyecek bir şeyler bulmağa çalıştıklarını seyrediyordu.

Birdenbire gözleri parladı. Küçücük bir maymun tren yolunda koşuyordu. Yapayalnızdı. Pencereden sarkıp kocaman bir muz uzatarak :

— Tehk, tehk, diye seslendi. Hemen başka bir maymun yetişti. Muzu kapmak isteyince çocuk elini geri çekerek :

— Yoo sana vermem, de-

(Devamı sh. 49 da)

Hangisi Doğru?

1. **Eski Romalılar hangi bilim dalında insanlığa faydalı buluşlar yapmışlardır?**
   Matematik - Astronomi - Fizik.
2. **«Tarihin Babası» kimdir?**
   Herodot - Homer - Hesiod.
3. **«Don Kişot» adlı ünlü eserin yazarı Cervantes hangi millettendir?**
   İtalyan - İspanyol - Fransız.
4. **Orta Amerika memleketlerinin en büyüğü hangisidir?**
   Nicaragua - Costa Rica - Panama.
5. **Çay hangi ilimizde yetişir?**
   Rize - Samsun - Adana.
6. **Litosfer nedir?**
   Taşküre - suküre.
7. **Şu kimyasal maddelerden hangilerinin bitki hayatında önemi vardır?**
   Karbon - hidrojen - oksijen - azot - kükürt - fosfor - potasyum - kalsiyum - mağnezyum - demir.
8. **Mısır hangi padişah zamanında Osmanlı İmparatorluğuna katılmıştır?**
   Kanunî - Yavuz Selim.
9. **1789 tarihi size neyi hatırlatır?**
   A. B. D. nin istiklâlini kazanması - Fransa İhtilâli - buhar makinasının icadı.

(Cevabı sh. 46 da)

Müzik Aletlerini Tanıyalım

FAGOT

VAKTİYLE, dinleyicilerden biri, obuanın başından soğuk alıp nezle olmuş gibi bir ses çıkardığını, basonun ise göğsünü üşüttüğünü söylemiş. Acaba bu benzetme size bu iki çalgının sesleri hakkında bir şeyler öğretebiliyor mu? Obuanın

Fagot

sesi nezleli bir insanın genizden gelen sesine benzer. Basonun sesi ise kalın ve kısıktır. Basonun borusunun boyu iki metreye yaklaşır. Bu kadar uzun bir borunun ucunu ağıza dayayıp çalmak çok zor olacağı için boruyu ikiye bölüp yanyana koymuşlar. Alt taraftan birleştirmişler, Bason, bu şekliyle

Klârnet

kapalı bir «V» harfine benzemiş. Basonun upuzun boyunu görünce bu çalgıyı tanımasanız bile sesinin kalın olduğunu anlayabilirsiniz. Çünkü nefesli çalgılarda boru uzadıkça ses kalınlaşır.

KLÂRNET

Bu da tahtadan yapılan bir müzik âletidir. Hızlı çalındığı zaman insana heyecan verir. Ama çoğu zaman klârnetten çok yüksek sesleri olmayan bir melodi duyarsınız. O zaman sesi tatlı çıkar. Klârnet, nefesli çalgıların içinde en çok obuaya benzer. Onun gibi çalınır. Yalnız obuadan çok daha çeşitli sesler çıkarabilir. Çalınması daha kolay olduğu için bu enstrümana daha çok rastlayıp, sesini daha çok dinlenirsiniz.

BAS KLÂRNET

Şekli saksofona benzer. Aslında, bu çok uzun yapılmış bir klârnettir. Elde tutması kolay olsun diye alt ucu yukarıya, ağız kısmı da aşağıya doğru kıvrılmıştır. Borusu klârnetinkinden daha uzun olduğu için, sesi de daha derin, daha ağır başlı çıkar. Klârnet gibi hızlı, neşeli, hareketli parçalar çalamaz.

SAKSOFON

Saksofon, dans orkestralarında pek çok gördüğünüz bir müzik âletidir. Bununla beraber, klâsik bir orkestrada her zaman bulunması gereken bir enstrüman değildir. Bazı hallerde orkestraya katılır. Adını, yüzyıldan daha fazla bir zaman önce bu âleti icat eden Adolphe Sax'den almıştır. Saksofon pirinç madeninden yapılır. Sesi gür, keskin ve madenîdir. Yerine göre üzüntülü, alay eder gibi, ağlar gibi sesler çıkarabilir. Birçok kompozitör, saksofonun orkestrada yeri olmadığını iddia eder. Onlara göre soksofonun çıkarabileceği en iyi sesleri orkestradaki diğer müzik âletleri de çıkarmaktadır. Bu sebepten artık saksofona lüzum kalmamaktadır. Açık havada sesi kulağa daha hoş geldiği, ayakta, hattâ yürürken kolaylıkla çalınabileceği için saksofon bandolarda önemli bir yer tutar. Diğer birçok enstrümanlar gibi saksofon da çeşitli büyüklüklerde olur. En küçüğünden başlayarak soprano, alto, tenor, bariton,

bas saksofon gibi çeşitli adlar alır. Böyle on iki çeşit saksofon vardır. En küçük olanının sesi en incedir. En büyüğünün en kalındır.

TROMPET

Parlak sarı renkte bir müzik âletidir. Sesi pek çok çıkar. Diğer birçok madenî enstrümanlar gibi uzun kıvrık bir borusu vardır. Tiz sesle çalınmak istenirse valf denilen kapakçıkların biri veya birkaçına basılır. Böylece borunun ses veren kısmının boyu kısaltılmış olur. Aynı şey yaylı sazlarda da yapılır. Kemanda parmak, telin üstüne bastığı zaman telin ses veren kısmının boyu kısalır. Tel kısaldıkça ses daha ince çıkar. Konserlerde hiç gürültü yapmadan, fazla hareket etmeden oturulur, ama trompet çalmaya başlayınca canınız ayağa kalkıp alkışlamak ister. Bir geçit resminde gördüğünüz askerler, selâm durduğunuz bayrak aklınıza gelir. Zaten trompet eski zamanlarda harb meydanlarında çalınır, askerlere kuvvet ve cesaret vereceği düşünülürdü. Kıraller merasimlerini bir kat daha gösterişli yapmak için trompet çaldırırlardı. İki yaşından beri sağır ve kör olan Helen Keller'e bir gün kırmızı rengi hayalinde ne şekilde canlandırdığını sormuşlar. Cevap olarak bu rengin bir trompet sesine benzeyebileceğini söylemiş.

«Kim Biliyor»un Cevapları

1 — Balıklar, solungaçlarına gelen suyun içindeki oksijeni alarak yaşarlar. Eğer akvaryumlar havalandırılmıyacak olursa suyun içinde oksijen kalmıyacağı için balıklar boğularak ölürler.

2 — Bunlar aslında gök cisimlerinden kopan, yahut çok eskiden parçalanmış bulunan yıldızların parçacıklarıdır. Bunlara «meteor» adı verilir. Dünyanın atmosferine çarpınca sürtünmeden dolayı meydana gelen sıcaklıkla yanarak yok olurlar. Doğrudan doğruya yeryüzüne düşen göktaşları da vardır.

3 — «Kırat» denilen bir ölçü ile tartılır. Bu, Arapça bir kelimedir. «Mercan ağacı» denilen bir ağacın tohumlarına «kırat» adı verilir. Bunların ağırlığı hiç değişmediği için çok hassas bir ölçü yerine geçer.

4 — Kır faresi. Ne bulursa durup dinlenmeden yer. Üç saatte kendi ağırlığı kadar yiyecek bitirir.

5 — Kutup bölgelerinde denize kadar sarkmış büyük bir buzulun ucundan kopan dağ gibi buz parçalarıdır. Denizde yüzerek çok uzaklara kadar giderler ve gemilere karşı çok tehlikeli olabilirler.

6 — Aysberg'in 1/9 u suyun üstünde, gerisi suyun altındadır.

7 — Toz haline getirilmiş bir inci tanesi, keskin sirke içinde üç saatte erir.

8 — Avrupa'da. Kuzey Kutbunda buzullar daha çoktur, ama yağış azdır.

9 — Jupiter. Dünyadan bin kere daha büyüktür.

TROMBON

Trombon trompete benzer, yalnız sesinde daha derin, daha içli, daha ciddî bir ton vardır. Çok canlı, neşeli parçalar çalamaz. Borusu çok uzundur. Aslında iki tane U şeklinde, ince uzun boru vardır. Bunlardan birinin ucu ötekinin içine geçer. Borunun boyunu kısaltmak için üstüne basılacak valfları yoktur. İnce sesler çıkartılmak istendiği zaman borulardan biri diğerinin içine doğru itilir. Böylece âletin boyu kısalmış olur. En kalın sesleri çıkarmak için boru sonuna kadar uzatılır. Orkestrada bir parçayı çeşitli enstrümanlar çalar. Bazı yerlerde ses gittikçe yükselir, sonunda bütün havayı kaplamış gibi olur. İşte o zaman biliniz ki, trombonlar ön plânda çalmaktadır.

Kardeşlerimizden

Cesaret ve Çalışma

Çocukluğumdan itibaren ıstırap çekmenin ne olduğunu öğrendim. Bugünkü durumuma ıstıraplarım sayesinde eriştim. Ekseriya okula aç karnına gittim. Açlık çocukluğumun tek ıstırabı olmadı. Ekseriya üşüdüğümü hatırlıyorum. Büyük odamızda ateş hiç yanmıyordu. Yalnız yemek pişirmek için yanıyordu. Her mevsim kahverengi dar bir elbise giyiyordum. Buz tuttuğu zaman soğuk rüzgâr kemiklerime kadar işliyordu. Ne ehemmiyeti var. Kışa rağmen, çatlaklara rağmen gün doğmadan kalkıyordum. Derslerimi öğrenmek için büyük zaman harcıyordum. Müzakerelere kalkınca herkes bana gülüyordu. Onlara cevap veremiyordum.

Bir perşembe sabahı bütün enerjimi topladım. Bütün her tarafı kar örtüyordu. Ekmeğin akşam gelip gelmiyeceğini de bilmiyordum. İşte böyle bir gündü. Her şey benim için bitmişti. Soğuktan çatlamış elimle meşe ağacından masama vurdum.

Eyvah! Lâtince'den Fransızca'ya tercüme imtihanı geldi. 21 inci oldum. Hiçbir şey dermansızlığımı ifade edemez.

Bir süre sonra yeniden aynı imtihana girmiştim. Hiçbir şey beklemiyordum. İmtihan neticesinin ilân edileceği gün geldi. Kalbim heyecandan çarpıyordu. Bütün eşyalar birbirine karışıyordu.

Mösyö André birinciyi ilân etti. Bu bendim. Bu sarsıntı karşısında elektrik makinasının sarsıntısı azdı. Dizlerim kırılıyor. Düşüyorum...

Havanın soğuk olmasına rağmen eve uçarak koştum. Binlerce neşeli düşünce ve ümit beni hızlandırıyordu. Hiçbir şey söylemeden içeri girdim. Şeref madalyamı gösteriyorum. Babamın gözleri yaşardı. Epey zamandır hasta olan annem heyecanlandı. Bugünden itibaren istikbalime güvenmeye başladılar.

Artık lisede şerefli bir yerim vardı.

«Jules' Michelet» den

Çeviren: M. Metin Altuğ (Denizli)

KELEBEK

Mini mini bir kelebek
Üstü sarı benek benek,
Uçar güzel havada,
Nazlı güzel kelebek.
Yaz gelince çıkarsın,
Sağa sola uçarsın.
Senden güzel kelebek
Yoktur sanırsın.
Kim yapmış seni böyle,
Bin nakışlı kelebek.
Dayanamam bakmağa
sana,
Tül kanatlı kelebek.

Seba BAŞTUĞ

TAŞ BEBEK

Benim bir taş bebeğim var,
Mavi gözlü,
Tatlı sözlü,
Altın saçlı, kırmızı dudaklı.
Benim bir taş bebeğim var,
Dilberden farksız.
Kıvır kıvır saçları,
Taftadan kurdelesi,
Naylondan elbisesi,
Benim bir taş bebeğim var
Melekten farksız.

Ayşe BATUR

ÖĞRETMENİM

Bilmiyordum tarihi,
Geçmişteki atalarımı.
Öğrendim coğrafyayı,
Gezdim Anadoluyu.
Benim güzel melek
öğretmenim,
Çalışır uğraşırsın bizim için
bütün gün.
Yüreklere, ruhlara,
Sevgi saçarsın öğretmenim.

Sema GÜLTEKİN

ATAM'A

Ülkünde bekçilerin var hiç ölmiyecek,
Göğünde bayrağın var hiç sönmiyecek,
İzinde çocukların var hiç dönmiyecek.
Sen yerinde rahat uyu Atam!
Bu gençlik, bu ordu ile bu vatan
İnan bize bugün yine bahtiyar.

Ezel KİN

☆

DOĞAN KARDEŞ

Her ay başı gelirsin,
Bizi sevindirirsin,
Okuyucun pek çoktur
Seni sevmiyen yoktur.
Geceleri durmadan,
Hikâyeni okurum.
Yatacağım zamanlar,
Hemen çantama korum...

Ahmet Eroğlu (Susurluk)

MENEKŞE

Severim menekşeyi,
O mor tuvaletini, güzel
rengini,
Mis kokusunu.
Bilirim vardır sarısı da
Bilirim kırların, bahçelerin
Kıraliçesi olduğunu.

Selver DAYIOĞLU

Ahmedin Sandalyesi

Pazar günü Salih amca evdeki sandalyeleri boyadı. Kurumaları için bahçeye dizdi. Sandalyeler güneşte pırıl pırıl parlıyorlardı. Herkes onları beğeniyordu. Sandalyelerin gururuna diyecek yoktu.

Akşama doğru hava bozmaya başladı. Biraz sonra da yağmur başladı. Salih amca ile oğlu hemen sandalyeleri odunluğa taşıdılar. Mevsim yaz olduğu için orası boştu. Odunluğun bir köşesinde cilâsı bozulmuş, bir bacağı kırık, üstü işlemeli eski bir sandalye vardı. Kirden, örümcek ağından işlemeleri görünmüyordu. Ahmet'le babası sandalyeleri o, eski sandalyenin karşısına dizip eve girdiler.

Odunluktaki sandalyeler, gözleri karanlığa alışınca, eski, kırık sandalyeyi görüp onunla alay etmeye başladılar. Kırık sandalyenin hırsından, utancından kırık bacağı sızladı. Ama sesini çıkarmadı.

Sabah, hava açmıştı. Ahmet'le Salih amca sandalyeleri dışarı çıkardılar. Sandalyeleri çıkarırken Ahmet'in kolu kırık sandalyeye sürüdü, yere dökülen tozların altından güzel işlemeler gözüktü. Ahmet hemen o sandalyeyi alıp babasına götürdü ve tamir etmesini rica etti. Salih amca sandalyeyi tamir etti, cilâladı. Sandalye o kadar güzel olmuştu ki, diğer sandalyeler kıskançlıktan ne yapacaklarını şaşırmışlardı.

Bir gün eve çok misafir gelmişti. Sandalyeler yetmedi, Ahmet'in annesi gidip eski sandalyeyi getirdi. Misafirler sandalyeyi o kadar beğendiler ki, bu sandalyenin hep misafir odasında durmağa lâyık olduğunu söylediler.

Ahmet'in sandalyesi artık hep misafir odasında duruyor. Hem de baş köşede.

Sonunda öbür sandalyeler de kıskançlıklarının yersiz olduğunu anlayıp, ondan özür dilediler.

Ahmet Barutçu (Turhal)

Yazılar

YAŞAMAK İSTİYORUM

Göğsüm kollarım çelik.
Başım, vücudum dimdik.
Yaşamak istiyorum.

Nimet Saygıner (Adapazarı)

★

EVİMİZ

Evimiz güzel evimiz,
Neşe, sıhhat kaynağımız.
Yağmurdan, kardan bizi
Koruyan güzel evimiz.
Manzarası hoş,
Bahçesi çiçekli,
Sarı renkli evimiz.
Bahçesi gibi içi de güzel,
Süslü evimiz
Neşe, sıhhat kaynağımız,
Güzel evimiz.

Günay OKTAY

★

YAVRU KEDİ

Annemle teyzem bir gün sinemaya giderken, arkalarına ufak yavru bir kedi takılmış. Annem bu kediyi alalım demiş. Teyzem, «Hayır, o dişi kedi. Yavru yapar. Güç olur onu beslemek,» demiş.

Bir hafta sonra, kedi bizim evin bahçesine gelmiş, miyavlıyordu. Ben de, «Baba, bu kediyi alalım» dedim. Babam kızdı, «Hayır oğlum, almıyalım onu, sonra tüyleri dökülür, boğazımıza gider, hasta oluruz,» dedi.

Aradan üç gün geçti. Baktım ki, kedinin sol kulağı kanıyor. «Anne, bak, bak, dedim, kedinin kulağı kanıyor.» Yanda bizim bir komşu teyzemiz vardı. Bizim kedi gibi onun da kedisinin kulağı kanıyordu. O, kedisini tedavi etti, iyileştirdi. Hemen teyzeye koştum. «Teyze, teyze, bizim kedinin kulağı kanıyor, ne olur ona da ilâç sürsene,» dedim. Teyze hemen geldi, kediyi gösterdik, ilâç sürdü. Üç gün içinde kedimizin kulağı geçti. Biz de pek sevindik.

Ali Ilgazlı - İstanbul

Büyük Mucize

AHMET her sabah kalkar kalkmaz tekerlekli sandalyesini pencerenin önüne yaklaştırıyor, akşama kadar dışarıyı seyrederek doktorun müjdelediği mucizeyi bekliyordu.

Gürbüz, topaç gibi bir çocuktu, ama küçükken yakalandığı amansız hastalık, onu yerinden bile kıpırdatmıyordu. Gelen her doktor üzülerek iyileşemiyeceğini söyleyip gidiyordu.

Artık annesi babası da ümitlerini kesmişlerdi. Ama kasabaya ünlü bir doktorun geldiğini duyunca Ahmed'i bir de ona gösterdiler.

Güler yüzlü, şişman doktor, çocuğu iyice muayene ettikten sonra dedi ki :

— Delikanlı, maşallah aslan gibisin. Hiç korkma! Çok yakında herkes senin de koşup oynadığını görecek.

İşte Ahmed'e müjdelenen mucize buydu. Öyle inanmıştı ki, doktor amcanın sözlerinin gerçekleşmesini bıkmadan usanmadan, bekliyor, bekliyordu.

Ahmed'lerin evi deniz kenarındaydı. Oturduğu yerden sakin körfezi seyretmeğe bayılırdı. Zaten burası cennet gibi bir yerdi. Suya doğru eğilmiş ağaçlar, binbir çeşit deniz kuşları, güneşte pırıl pırıl parlayan kumsal ve deniz, neşeli insanlar, günün her saatinde buraya ayrı bir güzellik verirdi.

Annesi gündüzün hiç oturmaz, evi pırıl pırıl temizler, güzel güzel yemekler pişiriyordu.

Babası dalgıçtı. Denizden sünger çıkarır, kazandığı parayla evine bakardı.

Akşam olunca annesi, dumanları tüten tabakları sofraya dizer, güle söyliye yemek yerler, sonra babası bir köşeye geçip saz çalmağa başlardı. Annesi yere tekerlekli iskemlenin dibine oturur, doktorun dediği şekilde Ahmed'in ayaklarını ovardı.

Bir gün akşam üstü, Ahmed yine pencereden dışarıya bakıyordu. Çalılıkların arasından bembeyaz bir tavşan çıktı. Ta pencereye kadar sokuldu.

Ahmet hemen annesine seslendi.

— Koş, anne koş!... Bak ne güzel bir tavşan!...

Ahmed'e hayvan sevgisi annesinden geçmişti her halde. Çünkü o, ne kadar hasta, sakat hayvan varsa toplar, onlara çocukları gibi bakardı. Öyle süslü püslü elbiseleri yoktu ama, eline bakan, kendisine candan bağlı bir sürü yavrucuğu vardı. Pencereye yaklaştığında tavşan çoktan sesizce gözden kaybolmuştu bile.

Annesi oğluna dönerek :

— Şu karşıdaki kocaman ağaç var ya, bu sabah oralarda odun topluyordum, başımı kaldırınca bir de ne göreyim, ağacın dibinde kocaman bir leylek durmuyor mu? Öyle mahzun bir hali vardı, etrafına öyle dertli dertli bakıyordu ki, hemen bir şeyi olduğunu anladım. Baktım kanadının biri sarkıyor. Kırılmış herhalde. Benim hışırtımı duyunca korkup kaçtı. Ne sevimli şeydi o. Zavallıcığın ya kışın hali ne olacak, soğuktan ölmezse mutlaka açlıktan ölür.

Ahmed de bu leyleği ara-

sıra görüyordu. Ama kanadının kırık olduğunu farketmemişti.

Annesi işinin başına dönünce Ahmet derin düşüncelere daldı. Zaten çoktandır annesine bir şey hediye etmeyi kurup duruyordu, ama neyin onu en çok sevindireceğini daha henüz bulamamıştı. İşte bu ele geçirilmez bir fırsattı. Ah bir yürüyebilse... O zaman leyleği yakalamak işten bile değildi.

Günler geçiyor, Ahmet'in dört gözle beklediği mucize günü bir türlü gelmek bilmiyordu. Bir sabah babası erkenden sünger avına çıktı. Akşam üstü eve yine o güler yüzlü doktoru getirdi.

Doktor Ahmet'i iyice muayene ettikten sonra babasını bir köşeye çekerek :

— Bak dostum, dedi, belli olmaz, belki de Ahmet hiç yürüyemez. Zaten kendisi de yürümeğe gayret etmiyor. Halinden şikâyetçi değil. Nasıl memnun olmasın! Şu manzaraya bir bak! Burası cennet vallahi! Üstelik bunlardan zevk alacak kadar da duygulu bir yavru. Neyi eksik ki! Siz onun için hiç üzülmeyin, hattâ hayatı boyunca kötürüm kalsa bile... diyerek evden uzaklaştı.

Ahmet her şeyden habersiz yine dışarıyı seyrediyordu. Gözlerini karşıdaki çınara çevirince kalbi hızlı hızlı çarpmağa başladı. Leylek yine oradaydı. Yutkundu, kıpırdandı, birdenbire kendini ayaklarının üstünde buldu. Annesinin sevinç çığlıklarını duyduğu zaman evden epeyce uzaklaşmış, yalın ayak ılık kumlar üzerinde yürümeğe çalışıyordu. Az sonra annesiyle babası da yanına geldiler, koluna girip ona destek oldular. Zaten daha ileriye gidecek hali de kalmamıştı. Bir taraftan yutkunarak konuşmağa çalışırken eliyle de leyleği işaret ediyordu. Babası ne demek istediğini anlıyarak koşup leyleği tuttu.

Ahmet'in sevincine diyecek yoktu. O da artık herkes gibi yürüyordu. Arkadaşlarıyla koşup oynıyabilecekti. Annesine de bir değil, iki hediye vermişti.

BİLMECELER

1. **Güneşin önünden geçtiği halde gölge yapmıyan şey nedir?**
2. **Hangi harfin ağırlık merkezi bellidir?**
3. **2 ile 2 ne zaman 4 ten fazla eder?**
4. **Dünyada her lisanı bilen şey nedir?**

Cevaplar:

1. Rüzgâr, 2. V harfinin, 3. 22 olduğu zaman 4. yankı.

Örümcek Dede

Balkon kapısını açınca duvara sarılan gülün dalları arasında pırıl pırıl parlayan incecik bir ağ gözüme ilişti. Ortasında koyu renkli bir şey kıpırdayıp duruyordu. Baktım bir böcek. Ama şimdiye kadar gördüklerime benzemiyen bir şey. Görünüşü o kadar garibime gitti ki... Ayaklarından, vücudu var mı, yok mu anlaşılmıyordu.

Üzerinde yürüdüğü o incecik şey, ne de ustalıkla örülmüştü. Her türlü dantelden daha da güzeldi.

Bu hayvancağıza büyük bir ilgi duydum ve ürkütmemek için durduğum yerden seslendim :

— Yaramaz, ya bu iplikler koparsa... Düşmekten de mi korkmuyorsun?

Dikkatli olmasını tembihledim, ama o, incecik ipliğe asılmış aşağıya inmeğe çalışıyordu. Öyle rahat rahat iniyordu ki, bu incecik ipliğin sağlamlığına şaşıp kaldım. Yaklaşınca benden korktu, acele acele ağına tırmanıp bir köşeye büzüldü. Her halde onu inciteceğimden korktu.

Her gün balkona çıkıp uzakça bir yerde duruyor, saatlerce ona bakıyordum. Çok geçmeden bu yeni arkadaşımın ne kadar sabırlı olduğunu öğrendim. Sinekleri, sivrisinekleri, pervaneleri tutuyordu. Her

halde bunlarla besleniyordu. Demek küçük dostum yararlı bir hayvandı. Öyle ya o da evimizi haşarattan temizlemeğe yardım ediyordu.

Zamanla birbirimize o kadar alıştık ki, artık beni görünce saklanmak şöyle dursun, karşılamağa bile başladı.

Yaz boyunca iyi dostluk ettik, ama kış geleli ortalarda göründüğü yok. Herhalde soğuktan korkuyor.

Artık ilkbahar geliyor. Örümcek Dede ile yine arkadaşlık edeceğimiz günler de yaklaşıyor.

MAHATMA GANDHİ

CAN YAKMADAN KAN DÖKMEDEN

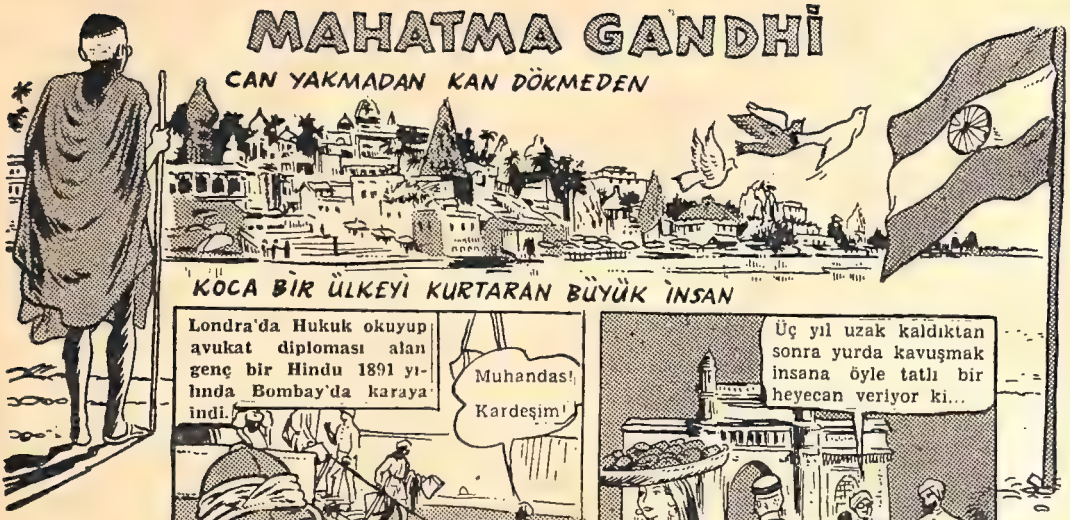

KOCA BİR ÜLKEYİ KURTARAN BÜYÜK İNSAN

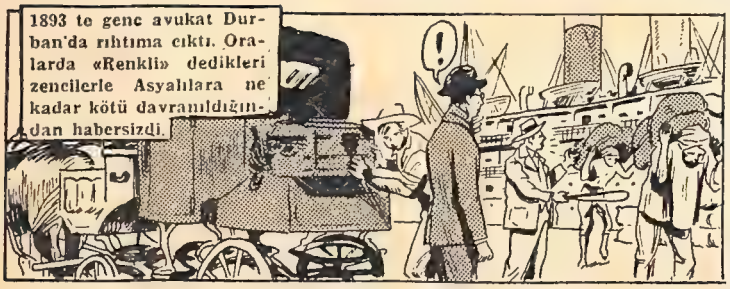

Niçin, neden dövdüler, beni böyle?
Bilmiyor musunuz? Natal'da Hindular köpekten aşağı tutulur!
Oy verme hakkımızı da kaldırdılar!
İsyan edelim!
Hayır!
Biz onlardan daha çoğuz!
Hayır, dostlarım. İsyana lüzum yoktur Siz ruh ve ahlâk kuvvetinizle kendinizi saydıracaksınız. Ben aranızda kalacağım Grup grup toplanacağız. Uslu akıllı uğraşacağız. İnsanlık haklarımızı tanıtacağız.
Genç avukat Bombay'a dönüp sakin ve rahat yaşamaktan vazgeçti. Hindu göçmenlerin haklarını gözetmek için Natal'da kaldı.
Kinden gene kin doğar. Size yapılan delice hareketlere siz akıllıca karşılık verin. Öyle yaparsanız durumunuz gittikçe düzelir
1899 da Boerler İngilizlere karşı harb açınca.
Gandhi, siyasi hasımları olan İngilizlere yardım için Hindlilerden bir kızılhaç kolu kurdu.
Ne tuhaf adamsınız siz? Dün bizimle uğraşıyordunuz. Şimdi de bizimle berabersiniz!
Acılara katlanmak, kötülüğe karşı iyilik etmek, benim hayat yolum budur işte.
Size karşı olan düşünceler harpten sonra çok değişecektir
Fakat harb bittikten sonra da Hindlilerin G. Afrika'da durumları hiç değişmedi, eskisi gibi kaldı.
İşte görüyorsunuz, sözlerini tutmadılar, eski hal sürüp duruyor
Biz barış içinde sessiz sedasız hayatımıza devam edelim. Göreceksiniz sonunda zafer bizim olacak.
Ama bir gece, bir toplantıdan çıkarken
Bir an için dur! Söyle bakayım, beni niçin öldürmek istiyorsun?
Sizin bu ayutmalarınız olmasaydı biz çoktan başarıya erecektik.
Yani hepimizi kırdıracaktınız. Bil ki, ben bu dâvaya kendimi adamışımdır Kan dökmeden sabırla dayatırsak zafer bizim olacaktır.

15 dakika sonra
Siz haklısınız, affedin beni.
Avukat, fikirlerini küçüklere de aşılamak için öğretmen oldu.
Yirmi yıl süren uğraşmalardan sonra, nihayet, Güney Afrika Parlamentosu Hindlilerin haklarını kabul etti.
Bu zaferden sonra Hindistan'a dönen Gandhi, halk tarafından milli kahraman olarak karşılandı.
Hindistan'ın büyük şairi Tagore ona Mahatma adını verdi. «Mahatma» Hind dilinde «Ulu can» «Büyük ruh» demektir.
Artık kendi memleketini de İngilizlerden kurtarmalısın.
Natal'da yaptığını, burada da yap!
İlkin kendi aramızda anlaşalım: Hindu, Buddhist, Müslüman elbirliği yapalım. İnsanları sınıflara ayırmaktan, sınıf dışı kalan «paryaları» insan saymamaktan vazgeçelim.
Fakat Hind işçilerini ezen ağır vergiler Gandhi'yi hemen harekete geçirdi.
Tarlalarınızı ekmeyin. Fabrikalara gitmeyin.
Yerli köylüler gibi giyinen, saçlarını kökünden kazıtan Gandhi, halka, «Bezlerinizi evde kendiniz dokuyun. İngiltereden gelen malları almayın.» diye öğüt veriyordu.
1919 nisanında sivil itaatsizlik başladı ve bütün Hindistan'a yayıldı.
İngiltere'den gelen hiç bir şeyi almıyalım. Gösterelim onlara ki, Hindistan her şeyini kendisi yapar, başkalarına muhtaç değildir.
Bu pek geniş boykot hareketi, Hindistan'ın ekonomisini durdurdu. İngiliz idaresi Gandhi'yi hapse attı.
Kuvvetin ruhlar üzerine tesiri yoktur. Haklarımızı alıncaya kadar oruç tutacağım, bu uğurda öleceğim.

Bütün Hindistan'da örfi idare ilân edildi. Gandhi açlık grevine başladı.

Bu adamın açlıktan ölerek kutsal bir millî şehit olmasına asla imkân verilmemelidir.

İngilizler Gandhi'yi serbest bırakmak zorunda kaldılar.

Hükümet boyun eğdi, ücretler artıyor

Tuttuğumuz yolda daha büyük azimle devam edelim. Selâmet yakındır.

Yorgunluklar, oruçlar sizi çok zayıf düşürmüş. Et, yumurta gibi kuvvetli gıdalarla beslenmezseniz ben size hiçbir şey yapamam.

Doktor ben hayvanların hayatına hürmet ederim. Onlara kıyamam. Bu sebeptendir ki, bitkilerle beslenirim. Tanrı beni korur.

1940 da II. Dünya Harbi başlayınca

Bizi baskı altında tutan hükümete hiç bir yardımda bulunmayalım.

Yurda bağlılık bizi yardım etmeye zorluyor.

1945 de korkunç harb sona erince.

Yarım milyon Hindli sizinle birlikte savaştı. Bize hürriyet verin.

Fakat İngiliz hukumeti gene «olmaz» dedi. Bu sefer sivil itaatsizlik daha geniş ve derin yayıldı. Gandhi'yi tekrar hapse koydular.

Nihayet 15 Agustos 1947 de İngiltere Hindistan'ın bağımsızlığını kabul etti. Hindistan bağımsız bir cumhuriyet oldu. Fakat Britanya Milletler Topluluğu ile munasebetini kesmedi.

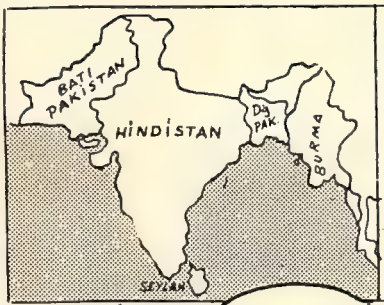

Bağımsızlık eski Hindistan İmparatorluğunu dort parçaya boldu, her biri bağımsız bir devlet oldu. Hindistan, Pakistan, Seylan, Burma.

Bugün kendi memleketinde kutsal bir aziz sayılan, bütün dünya milletlerinin sevgisini kazanmış olan bu pek büyük insan,

ne yazık ki, bir yobaz Hindunun kurşunu ile 30 Ocak 1948 de vurularak ölmüştür Mahatma Mohandas Gandhi tarihte eşi pek az olan büyük insanlardan biridir.

Yeni Hindistan'da modern binalar.

SON

Beden eğitimini sevdiren ve yayan insan

Selim Sırrı Tarcan

«— Babamdan bana miras olarak, anama yazdığı son mektupla bir de türkü kaldı. Bu mektubun kâğıdının rengi gibi yazıları da soluk. Onu ne zaman elime alsam, gözümün önünde uzun boylu, yeşil gözlü, kır bıyıklı, albay elbiseli Yusuf Bey canlanır, babamın tanımadığım sesini duyarım.

Beş yaşıma gelinceye kadar babamın ölümünü benden saklamışlardı. Bunu, bir tesadüfle öğrendim. O günden sonra anacığım bana hem baba, hem de ana oldu...»

Bunları söyleyen insan, memleketimizde beden eğitimi alanında birçok faydalı işler başaran ve dört yıl önce, 2 Mart 1957 de ölen Selim Sırrı Tarcan'dır. Çok sevdiği dünyaya gözlerini kapadığı zaman tam 83 yaşındaydı. Bütün ömrünü memlekete yararlı olmağa, gençliği - fikir ve vücutça - yetiştirmeğe harcamıştı.

O, yurt ölçüsünde bir öğretmendi. Çok güzel konuşmalariyle de herkese bir şeyler öğretmek başlıca gayelerinden idi. Öldüğü güne kadar 200 e yakın konuşma yapmıştır. Radyo konuşmaları da ayrıca üç kitap halinde yayınlanmıştır.

Çocukluğu sıkıntı içinde geçen Selim Sırrı Tarcan. yetişmesini annesinin ve sonra da, tabiatiyle, kendisinin gayretine borçludur.

Yenişehir'in yabancılar eline geçmesi üzerine ailesi anavatana göçüyor ve İstanbul'a yerleşiyor. Üsküdar'da ufak bir ev kiralıyarak zar zor yaşamağa devam ediyorlar. Ellerinde kalan eşyaları satarak, anne de şuna buna dikiş dikerek geçiniyorlar.

Annenin tek gayesi biricik oğlunu adam etmektir. Küçük Selim Sırrı, bir hayli yaramaz, afacan olduğu için kadıncağızın pek de ümidi yoktur.

Nihayet 8 yaşına gelince afacan Selim Sırrı'yı annesi Galatasaray'a yazdırıyor.

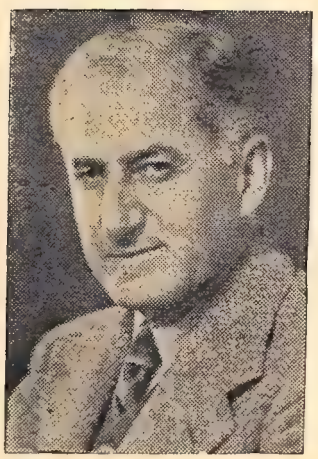

Okula gideceği gün annesi, oğluna birçok öğüt veriyor :

— Göreyim evlâdım seni; hayatta güvendiğim tek varlık sensin!... Tanrım yüzümüzü kara etmesin. İnşallah güzel güzel okur da büyük adam olursun!...

Küçük Selim Sırrı, annesine hak vermiyor değildi. Zira mahallede yapmadığı kalmamıştı; her gün komşuların tavuklarını kovalıyor, çocukları dövüyor, ekmekçinin beygirini taşlıyordu... Daha neler de neler!...

Annesinin elini öperek evden bir hafta süre ile uzak kalmak üzere okula teslim olunan Selim Sırrı'nın afacanlıklarının acısı hemen ilk günlerde çıkıyor : okulun büyük bahçesi tam onun istediği yerdi. Lâkin bazı çocukların tuhaf tuhaf bakışlarından bir hayli canı sıkıldı. Bu yüzden bir kenara sindi. Çocukların zıpzıp oyunlarını seyre daldı. Çok geçmeden çocuklar kendisiyle alaya başladılar. Önce alıklaşan ve sonra da ağlamağa başlayan küçük Selim Sırrı'nın imdadına Türkçesi bozuk olan bir öğretmen yardımcısı yetişti :

— Çok ayıp, hiç ağlanır mı?

— ...

— Senin adın ne?

— Selim Sırrı...

— Selim Sivri ha!...

Öğretmen yardımcısı, «Sırrı» yı, «Sivri» anlamıştı. Fakat bu hatayı bir türlü de düzeltemedi. Onu hep : «412 Selim Sivri» diye çağırdı. Fakat çok geçmeden, bir ay sonra Selim Sırrı hem arkadaşlarına, hem de «Sivri» liğe alışıverdi.

Birkaç gün sonra Selim sırrı, okulun jimnastik salonuna girdiği vakit büyülenmiş gibi oldu. Jimnastik öğretmeni Faik Beyin taş gibi pazuları, biçimli vücudu, çevik hareketleri onu hayretler içinde bıraktı. O günden sonra jimnastik salonuna gitmek Selim Sırrı için anlatılmaz bir sevinç oluyor ve kısa zamanda bu dersten sınıfın en başarılı öğrencisi haline geliyor.

Sene sonunda bütün öğrencilerin ve velilerin önünde her dersin birincilerine mükâfatlar dağıtılır, yaldızlı kitaplar verilirdi. Selim Sırrı, hiçbir dersten birinci olamıyacağını bildiği için annesini bu törene çağırmamıştı.

Törende, arkadaşları cici cici kitapları aldıkça Selim Sırrı'nın ağzının suyu akıyordu. Tuhaf bir kıskançlık ve üzüntü içindeydi. Jimnastik öğretmeni birdenbire :

— 412 Selim Sırrı Efendi!

★ Bayramlarda en güzel hediye : Doğan Kardeş abonesi ve kitapları. ★

demesin mi?...

Selim Sırrı, heyecanla yerinden fırladı. Öğretmeni :

— Jimnastikten mükâfat!... Tebrik ederim! der demez öğretmenin ellerine sarılıp öptü.

O gün koltukları kabara kabara eve döndüğü zaman, ciğinin boynuna sarıldı : kapıdan girer girmez anne-

— Anne müjde, birinci oldum! dedi.

Kadıncağız, hiç inanamadı; oğlunun şaka yaptığını sandı. Fakat onun hiç yalan söylemediğini bildiği için de bir an heyecanlanmaktan kendini alamadı; gözleri sevinç yaşlariyle doldu. Oğlunu dizlerine oturttu. Selim Sırrı hâlâ elindeki yaldızlı kitabı göğsüne bastırmaktaydı.

— Söyle bakalım, hangi dersten mükâfat aldın?

— Jimnastikten anne, jimnastikten!...

Annenin durum birdenbire değişti; biraz önceki neşesi kayboluverdi :

— Oğlum, ben seni mektebe okusun, adam olsun diye gönderdim. Ben öyle mükâfat filân istemiyorum!

Kadıncağız âdeta oğluna darılmıştı.

Beri taraftan ise Selim Sırrı, beden eğitimine karşı günden güne artan bir ilgi ve sevgi duymakta idi. Fakat ailenin geçim durumu çok güçleştiğinden, okul taksit paralarını ödeyemiyecek hale geldiğinden Selim Sırrı, çok sevdiği okulundan ve jimnastik öğretmeninden uzaklaşmak mecburiyetinde kaldı; parasız yatılı olarak askerî okul imtihanına girerek kazandı.

Okulunu bitirdikten sonra İzmir'e tâyin edildi ve bir taraftan vazifesini yaptı, bir taraftan da çeşitli okullarda jimnastik dersleri verdi. Böylece memleketimizde beden terbiyesinin yayılmasında, sevilmesinde ilk adımı atmış oldu.

Sonra İsveç'e giderek beden eğitimi tahsili yaptı ve dönüşünde askerlik vazifesinden ayrılarak kendini büsbütün beden terbiyeciliğine verdi : okullarda beden eğitimi salonlarının açılmasını sağladı. Hanımlara jimnastik dersleri verdi. Medreselere bile bu dersi koydurarak sarıklı öğrencilere beden hareketleri yaptırdı ve bunu sevdirdi. İzcilik ve jimnastik bayramlarını kurdu. Kendi adını taşıyan bir zeybek oyunu meydana getirdi. Bu zeybek, bir zamanlar çok ilgi çekmiş, her salonda, her toplantıda oynanmıştır. Daha 1925 yılında, yani Cumhuriyetin ilânından iki yıl sonra, Atatürk İzmir'de bu yeni zeybeği bir kız öğrencisiyle birlikte oynayan Selim Sırrı'dan seyrettikten sonra orada bulunanlara dönmüş :

«— ... Artık Avrupalılara, bizim de kusursuz bir millî dansımız var, diyebiliriz. Bu oyunu salonlarımızda ve her yerde oynayabiliriz. Zeybek dansı, bu şekli ile her salonda kadınla beraber oynanabilir ve oynanmalıdır!» buyurmuşlardı.

Selim Sırrı Tarcan, bütün hayatı boyunca yurdumuza canlılık ve iyimserlik getirmiş bir insandır. Ona göre : «Hayat bir aynadır. Güler yüzle bakarsanız o da güler. Kaşlarınızı çatarsanız, o da suratını asar.»

Enver Naci GÖKŞEN

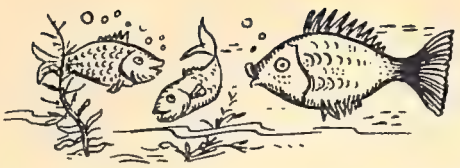

BALIKLARI NE KADAR TANIYORUZ?

SORULAR :

1. Dünyada kaç çeşit balık vardır?

2. Oltaya takılan balık acı duyar mı?

3. Köpek balığının bir dişi kırılır veya düşerse yerine yeniden diş çıkar mı?

4. Hangi balık yemeden önce avını nişan alarak bayıltır?

5. Elektrikli yılan balığının çıkardığı elektrik akımı bir insanı çarparak öldürebilir mi?

6. İnsanların yediği en küçük balık nedir?

CEVAPLAR :

1. En az 20.000 çeşit Sulardaki hayat şekil ve renk bakımından karalardakine nazaran daha büyük bir çeşitlilik gösterir.

2. Balığın ağzının etrafında bazı sinirler vardır. Oltaya ekseriyetle ağzından takıldığı için biraz acı duyar.

3. Evet. Köpek balığı her zaman diş çıkarabilir?

4. Endonezya denizlerinde yaşayan okçu balığı suyun yüzüne çıkarak havada uçan böceklere su fışkırtır ve böylece onları sersemletip denize düşürerek avlar.

5. Evet. Güney Amerika'nın elektrikli yılan balıkları 600 volttan daha şiddetli bir akım verirler ve bir atı bile öldürebilirler.

6. 1 cm. boyunda bile olmıyan çok ufacık bir cins kaya balığı.

CANLI KELEBEKLER

Evinizi rengârenk kelebeklerle süslemek istemez misiniz? Öyleyse hemen işe başlayın. Önce biraz sicim, altı tel raptiye, bir de elbise askısı bulun.

Şimdi bir kâğıt üzerine derginizdeki kelebeğin altı tane kopyasını çekin. Her birini başka başka renklerde boyayıp kesin. Ortalarındaki noktalı çizgilerden katlayın. Şekil 1 de gördüğünüz

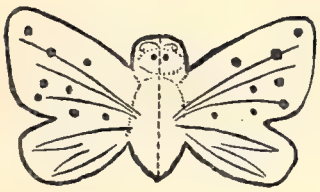

de tel raptiye takın. Elbise askısına renkli kâğıtlar sarıp süsleyin. Artık kelebeklerinizi bağlıyabilirsiniz. İplerin boyları çeşitli olsun. Süslü askınızı pencereye yakın bir yere asarsanız içeri giren rüzgârla kelebekleriniz arasıra canlı gibi görünür.

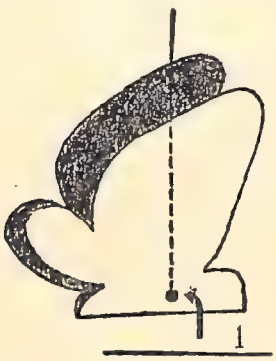

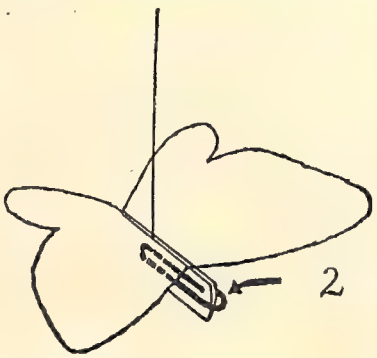

gibi birer kanatlarını delin.

Sicimi altı eşit parçaya bölüp uçlarını düğümleyin. Bunları açtığınız deliklerden geçirin. Şekil 2 deki gibi kelebeklerin gövdelerine birer

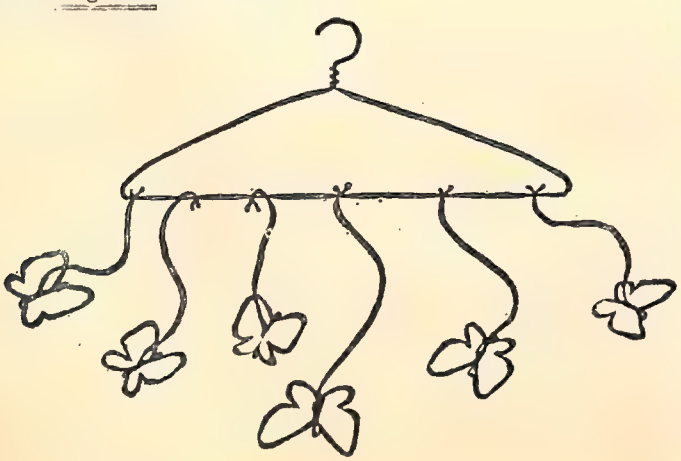

PERİSKOP YAPALIM

ERİSKOP, denizaltıların gözüdür. Bununla suyun altındayken yukarısı rahatça görülebilir. Bu, zırhlı tankların da can damarıdır.

Yapacağınız basit bir periskop da size pek faydalı olabilir. Meselâ, onunla alçak bir yerde durduğunuz halde bir tepenin üstündeymişsiniz gibi etrafı seyredebilirsiniz. Hele törenlerde... Geride kaldıysanız, «Boyum kısa, hiçbir şey göremiyeceğim,» diye üzülmeyin. Yine periskopunuz size yardım edecektir.

Gereken malzeme :

Tabanları 5 er cm. lik birer kare olan uzunca bir karton kutu, eni 5, boyu 7 - 8 cm. lik iki küçük ayna.

Şekil 1 deki gibi kutunun bir kenarına boyutları 5 er

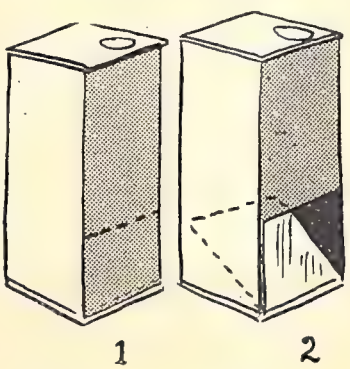

cm. olan bir kare işaretleyin. Bunu kesip aynayı tabanla 45 derecelik bir açı yapacak şekilde kutunun içine yerleştirin. Açının tam 45 derecelik olmasına dikkat edin. Bunu anlamak için açtığınız delikten aynaya bakın, eğer kutunun üst kapağını görebiliyorsanız doğru koymuşsunuz.

★ **Doğan Kardeş'e yeni kardeşler bulmak için çalışıyor musun?** ★

Kutunun üst kısmında alttakiyle ters tarafta olmak üzere yine aynı ölçüde bir delik daha açın. Bunun da aynasını yerleştirin. Aynaları yapıştırmak için kenarlarının altına üstüne ince kâğıt parçaları yapıştırıp üstlerini zamklayın.

Bitmiş periskopunuz şekil 4 teki gibi olacaktır. Noktalı çizgiler aynaları göstermektedir.

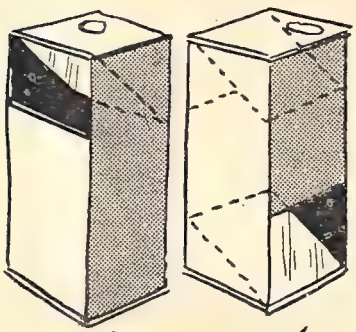

3 4

Şekil 5 teki okların yoluna bakarak periskopun niçin yukarıyı gösterdiğini anlıyabilirsiniz.

Üstteki ayna, delikten giren ışınların yolunu değiştirip alttakinin üzerine düşürür. O da bunları gözümüze yönelttiğinden yükseklerdeki şeyleri aynen görebiliriz.

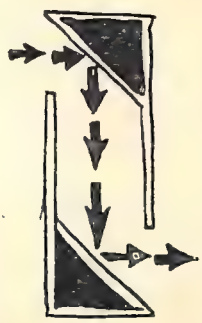

5

Doğan kardeş abonesini hediye olarak verirsen, kendini bütün bir yıl her ay hatırlatmış olursun.

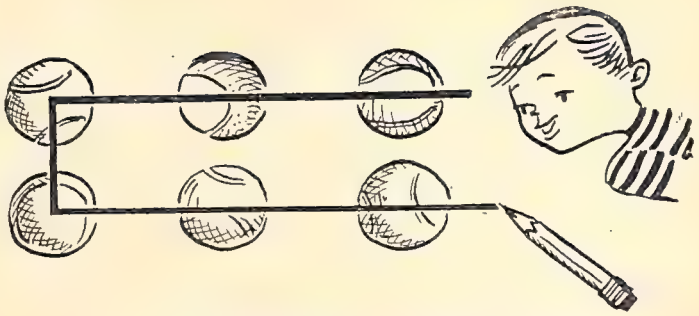

ŞAŞIRTICI TOPLAR

Ahmet kalemının ucunu kaldırmadan topların hepsini üç çizgiyle birleştirivermiş. Acaba siz aynı şeyi iki çizgiyle yapamaz mısınız? **(Çözümü sh. 48 de)**

DÜĞÜM ÇÖZME

Bir buçuk metre kadar sicim alın. Resimde gördüğünüz gibi makasın saplarının birine bir ilmik atıp ipliği diğerinin içinden geçirin, uçlarını da sandalyeye bağlayın. Arkadaşlarınıza verin, makası, ipliği kesmeden, çözmeden düğümden kurtarsınlar bakalım.

(Cevabı sh. 48 de)

HALİME *Yılın en iyi, en heyecanlı çocuk romanı. Bu da bir Doğan Kardeş kitabı.*

Kuyruklu Yıldızların Esrarı

TABİATTA eskiden beri çok merak edilen şeylerden biri de gök cisimleridir. Bunlar acayip şekil ve göz kamaştıran parlaklıklarıyla insanları şaşırtmış ve hattâ korkutmuştur. Mağara devri insanları ne olduklarını bir türlü kestiremedikleri bu irili ufaklı gök cisimlerinde gizli kuvvetler sezmişler bu yüzden de en büyük tanrılarını onlar arasından seçmişlerdir.

İnsanlar zamanla edindikleri tecrübelerle ay, güneş ve yıldızlar gibi her gece görünebilen gök cisimlerinin kendilerine düşman değil, dost olduğunu öğrendiler, ama arasıra meydana çıkan kuyruklu yıldızlara bir türlü alışamadılar.

Yirminci yüzyılın başlarında bile insanların bir kısmı, bu eskiden beri süregelen yersiz korkularından kurtulamamışlardı. Meselâ 1910 da görülen Halley kuyruklu yıldızının kuyruğunun dünyayı parçalayacağına inananlar vardı. Felâketi önlemek için de bazı gülünç

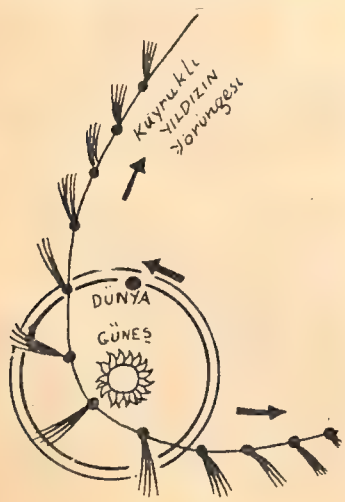

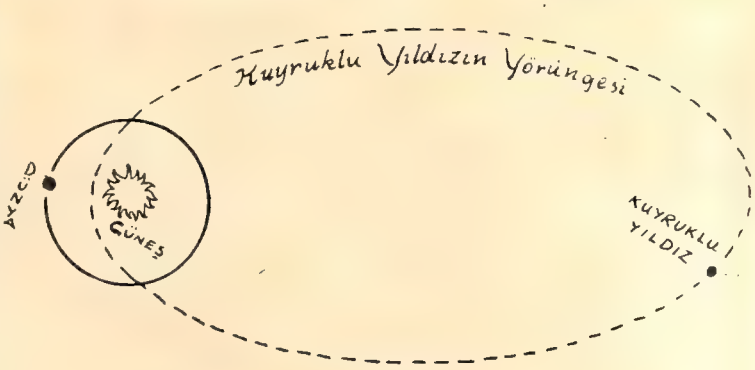

korunma tedbirlerine başvurmuşlardı. Meselâ Çinli köylüler havaî fişeklerle kuyruklu yıldızı ürkütüp kaçırmak istemişlerdi.

Gerçekten, ay büyüklüğünde kocaman başı, gökyüzünde bir uçtan bir uca uzanan parlak çatallı kuyruğuyla bir kuyruklu yıldızın insanı ürperten garip bir görünüşü vardır.

Her yıl aşağı yukarı bir düzineye yakın kuyruklu yıldız görülür. Ama bu olaylar o kadar uzakta olur ki, çoğunu göz farkedemez. Ancak bilginler, teleskop denilen gök dürbünleriyle bunları gözleyebilirler.

Eskiden kuyruklu yıldızların, dünyanın atmosfer tabakası içinde balıklar gibi yüzdükleri sanılırdı.

Bugün ilim bunların güneş sistemine bağlı olduklarını kesin olarak ispat etmiştir. Bunlar da diğer gezegenler gibi güneşin etrafında dönerler.

Bir yıldızın güneş etrafında dolanırken çizdiği yola yörünge denir.

Gezegenlerin yörüngeleri daha çok çembere benzediği halde bunlarınki yumurta biçimindedir.

Bunların hiçbiri birbirine benzemez. Çeşit çeşit biçimde ayrı ayrı büyüklüktedirler, ama yapı bakımından hepsinin bazı ortak özellikleri vardır.

Teleskopla yapılan incelemeler büyüklüğü, biçimi, parlaklığı ne olursa olsun her kuyruklu yıldızın çekirdek, saç, kuyruk gibi üç ayrı kısımdan meydana geldiğini ortaya çıkarmıştır.

Yıldızın başının ortasındaki parlak kısma çekirdek denilir. Bu 750 - 1500 km. çapında olabilir. Etrafı saç denilen az ışıklı bir gaz kütlesi ile çevrilmiştir. Bu da 45000 - 225.000 km. çapında olabilir. Kuyruklu yıldız güneşe yaklaştıkça büyüyüp parlaklaşan kısım da budur.

Bir kuyruklu yıldız, teleskopla bakıldığı zaman önce pek parlak olmıyan bir ışıklı nokta halindedir. Güneşle arasındaki uzaklık azalınca kuyruğu büyümeğe saç kısmı küçülmeğe başlar.

Güneşe en yakın olduğu sırada kuyruğunun uzunluğu en fazladır. Bu, en ufak bir kuyruklu yıldız için 15 - 20 milyon km. kadardır. Büyüklerinki 100 milyon km. yi de geçer.

Yörüngesi üzerinde hareket ederken başı güneşe

doğrudur. Kuyruğu hareket yönüyle dik açı yapacak şekilde uzanır. Güneşe en yakın olduğu zaman da kuyrukta büyük patlamalar olur. Bazan parlak cisimcikler kuyruktan ayrılarak boşluğa düşerler.

Kuyruklu yıldızlar cüsselerine göre çok hafiftirler. Bu bakımdan kesin olarak gazlardan meydana geldikleri söylenebilir, ama gazların nevi bugün bile pek bilinmemektedir.

Yapıları üzerine çeşitli teoriler ileri sürülmüştür. Bunlardan birine göre kuyruklu yıldızlar gök yüzünde dolaşan aysberglerdir.

Çekirdeği ufacık parçacıklardan yapılmıştır. Bunu da donmuş gazlardan meydana gelen bir gaz kütlesi sarar. Güneşe yaklaşırken, bu donmuş gazlar eriyerek saçkısmını meydana getirir. Yakınlık fazlalaştıkça bunun da büyüklüğü artar. Bir müddet sonra da bundan kuyruk meydana gelmeğe başlar.

Yörüngelerinin büyüklüklerine göre kuyruklu yıldızlar kiye ayrılır.

Bazılarının yörüngeleri çok büyüktür. Bu yüzden güneşebinlerce senede bir kere yaklaşabilirler.

Bazılarınınki ise daha küçük olduğundan belirli zamanlar aralıklarıyla görünürler. Bunlara periyodik yıldızlar denir.

Periyodik olanların en meşhuru Halley kuyruklu yıldızıdır. Devrini 76 senede tamamlar. Edmund Halley adlı bir İngiliz astronom tarafından bulunmuştur. Son olarak 1910 da görüldüğünden 1986 yılında yine ortaya çıkacaktır.

★

Bilirin, bilhassa astronomi vefiziğin çok ilerlediği çağımda her yıl elde edilen büyük başarılar önümüzdeki yıllarda gökyüzünün, bu arla kuyruklu yıldızların bün esrarının çözülebileceğiümidini vermektedir.

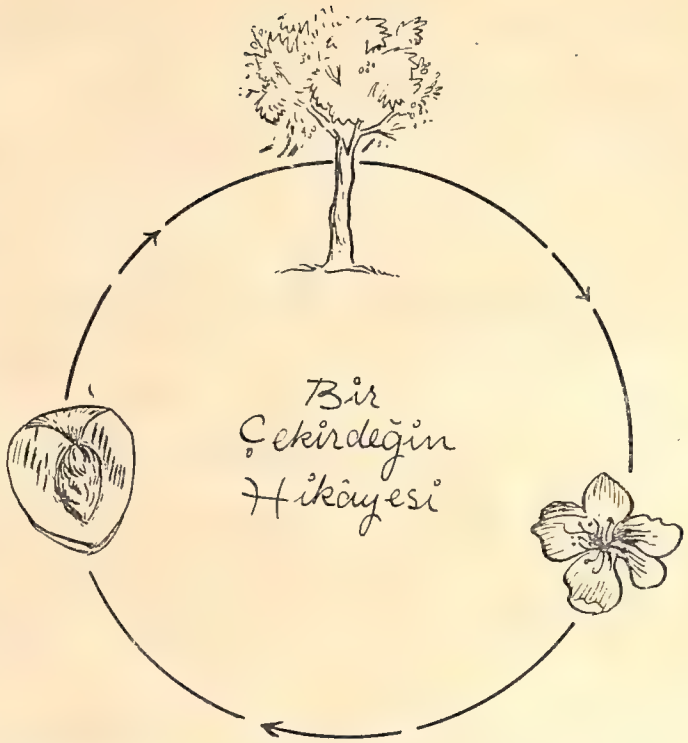

Çiftçi Ahmet Ağa bir gün komşusu Ali dayıya senelerdenberi büyük emek vererek yetiştirdiği şeftali bahçesini gezdiriyordu. Her ağacın altında durup cinsini uzun uzun anlatıyordu. Şeftaliler daha yeni olmağa başlamışlardı. Ahmet Ağa en irilerinden bir tane koparıp komşusuna ikram etti.

Ali dayı evine gidince şeftaliyi yedi. O kadar hoşuna gitti ki hemen çekirdeğini bir tarafa ekti.

Birkaç hafta sonra çekirdeğin içinde bir filiz meydana geldi. Bu o sert çekirdeği iki parçaya böldü. Büyük bir basınçla toprağı iterek yeryüzüne çıktı. Çok geçmeden de ilk yapraklarını vermeğe başladı. Yıldan yıla serpildi, gelişti kocaman bir ağaç oldu.

Beşinci yıl ilkbahar gelir gelmez üstü, koyu pembe çiçeklerle donandı. Az sonra ağacın üstü vızıldayarak uçuşan arılarla doldu. Bunlar bir çiçekten diğer çiçeğe konuyorlardı. Birkaç hafta sonra çiçekler döküldü. Geride tüylü, ufacık şeftaliler kaldı. Yapraklar yeşerdi. Ağaç yemyeşil oldu. Artık şeftalileri yapraklardan ayırmak hemen hemen imkânsızdı.

Yaz boyunca bu ufacık meyvalar büyüdü, renkleri yeşilden sarıya döndü. Sonra da yumuşayıp pembeleştiler. O sert taş gibi şeyler tatlı, kokulu, sulu meyvalar haline geldi.

Böylece Ali dayı bir tek çekirdekten bir ağaç dolusu şeftali kazandı.

Bu sonu gelmez bir hikâyedir. Tohum ekilir. Bundan meydana gelen bitki çiçeklenir. Çiçeklerden meyva ve tohumlar olur. Tohumlar ekilince yeni bitkiler ortaya çıkar. Onlar da meyva ve çiçek verirler. Böylece bu bitki-çiçek-tohum dairesi devam eder durur.

Dede Korkut Masalları

Milletlerarası Andersen Armağanının 1960 Şeref listesine giren 25 kitaptan biridir.

Masal babamız Eflâtun Cem Güney'in bu güzel eserini her Türk çocuğu okumalıdır.

İyi kâğıtlı, renkli resimli, ciltli

10 lira

Resimli Röportaj

GAZETENİN müdürü elindeki işi bırakıp karşısında utangaç bir tavırla gülümseyen gence baktı.

— Bir şey mi istiyorsunuz, diye sordu.

Ünlü bir karikatüristin oğlu olan Roy, elindeki resim blokunu uzatıp :

— Evet, gazetenizde çalışmak istiyorum, dedi. Resim yaparım.

— Bizim gazetenin ressamı var.

— Biliyorum efendim, yalnız bir şey düşündüm. Halkı eğlendirecek olayların her zaman fotoğrafını çekip gazetenize koyuyorsunuz. Oysa ki, usta bir ressam bunların çabucak krokisini çizivérir. Gazetedeki böyle bir değişiklik herhalde okuyucuların gözünden kaçmaz. Babam da aynı fikirde...

Müdür, Roy'un sözünü keserek sordu :

— Siz karikatürist Harrison Dill'in oğlu musunuz?

— Evet, efendim. Babamın meşhur bir kimse olmasının benim yapacağım işle hiçbir ilgisi bulunmadığını düşünerek size ondan bahsetmemiştim.

— Pek iyi yapmışsın.

Karşısındaki adamın soğuk ve duygusuz hali çocuğa epeyce dokunmuştu, ama o zamana kadar yapılmayan bir iş istiyordu. Böyle bir teklif kolayca kabul edilmezdi. Cebinden dörde katlanmış bir kâğıt çıkardı.

— Bakın, bu, liseyi bitirirken girdiğimiz imtihanın proğramı, dedi. Notlarım da yazılı. Görmek ister misiniz?

Adam sert bir hareketle başını kaldırdı. Çocuğun hafifçe kızardığını farkedince eskisinden daha tatlı bir sesle sordu :

— İyi resim yapar mısınız?

— Herkes istidatlı olduğumu söylüyor. Orta okuldan beri okulda çıkan duvar gazetelerine resim yaparım.

Müdür, önünde duran bloku açıp resimlere bakmaya başladı. Birkaç tanesi için «fena olmamış» diye fikir yürüttü.

— Resim yaparken konuşabilir misiniz?

Bu soru Roy'u şaşırtmışlı. Adam sözlerini biraz açıkladı :

— Yani demek istiyorum ki, karşınızdaki bir insanın resmini yaparken onurla konuşup anlatacağı şeyleri aklınızda tutabilir misiniz?

Roy hiç düşünmeden cevap verdi :

— Tabiî... Çalışırım...

— Öyleyse hemen limana git. Holânda Guyana'sından gelen bir gemi var. Adı «Orkide». Geminin kaptanı Jack Maddox aynı zamanda iyi bir kâşiftir. Gemide, burada olmayan bazı hayvanlar varmış. Yanına kâğıt kalem alıp bir şeyler hazırla.

Duydukları onu şaşırtmıştı. Bir türlü inanamıyordu.

— Demek bana iş veriyorsunuz, diye mırıldandı.

— O kadar çabuk ümitlenme. Seni önce denemek istiyorum. Henüz işe almış değilim. Basılmaya değer bir şeyler getirebilecek misin bakalım?

Roy, vakit geçirmeden yola koyulmuştu. Elindeki blokun içinde epeyce resim kâğıdı vardı. Sevinçliydi. Korkusu geçmişti. Kendine güveniyordu. Resim yapmaya ne kadar kabiliyetli olduğunu gösterecekti.

«Orkide» sahilden biraz açığa demirlemişti. Motorla gemiye giderken yapacağı işi düşünmek, içine tatlı bir heyecan veriyordu. Ertesi günü gazete çıkınca herkes onun yaptığı resimli röportajla ilgilenecekti. Belki de gazeteyi alır almaz sabırsızlıklarından resimlerine yollarda bakacaklardı. Yakın arkadaşlarını birbirleriyle konuşurken görür gibi oluyordu :

— Resimleri gördün mü?

— Ya sen yazıyı okudun mu?

— Ben her zaman demez miyim? Bu çocuk [illegible] ka!...

Kaptan dost bakışlı, babacan bir adamdı. Roy kendini tanıtınca hemen konuşmağa başladı :

— Bütün hayatım bu acayip hayvanların arasında geçti. Gazeteciler onların hakkında ne sorarlarsa cevaplandırırım. Bo Bo da gazetecileri sever. Değil mi Bo Bo?

Bo Bo, kaptanın omuzunda oturan küçük bir maymundu.

Adamın onu çok sevdiği, yanından ayırmadığı anlaşılıyordu.

Roy bir halat yığınının üstüne oturup kaptanla omuzundaki maymunun resmini yapmaya başladı. İşte biraz acemi ve heyecanlı olduğu için ilk başta çizdiği çizgileri beğenmedi. İki kâğıdı buruşturup denize attı. Üçüncü sefer ana çizgilerini beğenmişti. Kalemiyle krokiyi tamamlarken aklına gelen bazı şeyleri kaptana soruyordu. Gemide ne kadar hayvan vardı? Bunlar nerelerde yakalanmıştı? İçlerinde hiç deniz tutanı olmuş muydu? Neyle besleniyorlardı?

Kaptan soruları cevaplandırmaktan hoşlanmış gibi görünüyordu. Roy onun yalnız hayvanları sevmekle kalmayıp aynı zamanda onlara değer veren bir insan olduğunu da anlamıştı.

— Meselâ omuzumdaki şu maskarayı ele alalım, diyordu. Bo Bo çok akıllı bir hayvandır. Gözünden hiçbir şey kaçmaz. Sizin resmini yaptığınızı anladı da bakın nasıl keyifli oturuyor.

Birinci resim bitince Roy hayvanların durduğu bölmelere giden bir karıncayiyenin, bir tembel hayvanın ve daha başka bazı hayvanların resimlerini yaptı. İki saat içinde yedi resim bitirmişti. Kaptan resimlere bakarak :

— Çok güzel oldu, dedi. Sahile dönmeden beraber limonata içelim.

Roy teşekkür etti. Hava çok sıcaktı. Soğuk bir limonata içini serinletecekti. Kaptan, «Fu» adındaki bir Çinli çocuğu çağırdı.

— Bize limonata yap, dedi. Üç bardak olsun.

Roy meraklanmıştı :

— Niçin üç bardak istediniz, diye sordu.

— Biri size, biri bana, biri de Bo Bo'ya. O da her zaman benimle limonata içer. Çok seviyor. Limonatanın ne kadar faydalı bir şey olduğunu nasıl da biliyor!... Dedim ya, akıllı hayvan! Bazan benim okuduğum gazetelere, mecmualara da bakar.

Kaptan sözlerini bitirmeden, çocuğun gözü masanın üstüne ilişti. Resim bloku ile kalem kutusu yerinde yoktu. Bunların hepsini Bo Bo yakalamış götürüyordu. Telâşla :

— Eyvah!, diye bağırdı. Maymun resimlerimi almış!.

Kaptan, maymunun peşinden koşarak :

— Gel Bo Bo, getir onları bakayım, diye seslendi...

Ama Bo Bo söz dinlemi-

KİM BİLİYOR?

1 — **Balıklar boğulur mu?**

2 — **Yıldız kayması nedir?**

3 — **Elmas ve diğer kıymetli taşlar hangi ölçü ile tartılır?**

4 — **Hayvanlar [illegible] en oburu kimdir?**

5 — **Aysberg nedir?**

6 — **Suyun üstünde aysberg'in ne kadar kısmı görülür?**

7 — **İnci sirkeye atılırsa erir mi?**

8 — **Kuzey Kutbunda mı, yoksa Avrupa'daki dağlık yerlerde mi daha fazla kar yağar?**

9 — **Güneş sisteminin en büyük gezegeni nedir?**

(Cevabı sh. 21 de)

yordu. Resim blokunu elinden bırakmak niyetinde değildi. Kaptanla Roy'un arkasından avaz avaz bağırmalarına aldırış etmeden pruva direğine tırmandı. Güverteden beş, altı metre kadar yükselince durup onlara bakarak maskaralıklar yapmaya başladı. Roy ağlamaklı olmuştu. Ne yapıp yapıp resimleri maymundan alması için kaptana yalvarıyordu. Kaptan :

— Tamam buldum, diye bağırdı. Bo Bo'yu oradan indirebilecek tek şey ne biliyor musun? Limonata...

O sırada Çinli tayfa elinde bir tepsiyle yanlarına geliyordu. Onların başlarını kaldırmış pruva direğine baktığını görünce dayanamadı, o da başını kaldırdı. Tepsinin içindeki limonata bardakları şangır şungur yere düştü. Kaptan öfkesinden ne yapacağını bilemiyordu.

— Bu beceriksizliğinin hesabını sonra verirsin. Şimdi koş, yeniden limonata yap. Çabuk ol! Sana söylüyorum.

Çocuk önüne bakarak ellerini oğuşturuyordu. Güçlükle :

— Başka limon kalmadı, diyebildi.

Artık üçü birden aşağı insin diye maymuna yalvarıp yakarıyorlardı, ama o hiç oralı olmuyordu. Direğin üstünde oturacak rahat bir yer bulmuştu. Kalem kutusundan bir kalem çıkardı. Blokun içini karıştırmaya başladı. Bir resim kâğıdı aldı. Çok geçmeden, Roy'un yaptığı en güzel resimlerden birinin üstü çizgiler, karalamalarla dolmuştu. Acayip hareketler yaparak kâğıdı buruşturup denize attı. Bunun arkasından diğer resimleri de birer birer denize fırlattı. Kaptan :

— Vah vah. Pek yazık oldu resimlere, diye mırıldandı.

Çocuğun konuşacak hali yoktu. Yüzü sapsarı olmuş, sıkıntıdan avuçları terlemişti. Bo Bo bloktan temiz bir kâğıt çıkardı. Üstüne bazı çizgiler çiziyor, ikide bir durup aşağıya bakıyor, kafasını kaşıyor, ondan sonra işine devam ediyordu. Roy'a maymun sanki kendisine bakıyormuş gibi geliyordu. Çinli çocuk gülerek :

— Bo Bo ressamlık yapıyor, dedi.

Roy çocuğun güldüğünü görünce çok kızdı. Az kalsın onu güverteden denize itiverecekti. Hemen babasının sözleri aklına geldi. Ona her zaman, «Hayata gülerek bakmaya kendini alıştırmalısın» derdi. Bu [illegible] çok gülünç bir şeydi. Maymun resim yapıyordu. Hem de kendi resmini yapan ressamın resmini yapıyordu. «Ressamın resmini yapan maymun.» Bu kelimeler farkında olmadan bir başlık şeklinde gözlerinin önünde canlandı. Telâşla ceplerini karıştırmaya başladı.

Birkaç dakika sonra güvertede bir yere oturmuş, resim yapıyordu. Cebinde imtihan proğramından başka kâğıt kalmamıştı. Neyse ki, bunun arkası yazılı değildi. Kaptanla Çinli çocuk kendisine merakla bakıyordu. Maymunun resmi çabucak ortaya çıkıvermişti. Fu gülerek dedi ki :

— Maymun ressamın resmini yapıyor. Ressam da onunkini. Ne tuhaf, dedi.

Bo Bo yaptığı şeyden artık bıkmış olacak ki, elindeki bloku, kalem kutusunu denize atıverdi. Roy çizdiği krokiyi havaya kaldırıp bir [illegible]. Başından geçenleri de ilgi çekici bir şekilde yazacaktı.

Resim yapan maymunun resmi ve hikâyesi gazetenin ertesi günkü sayısında iyi bir yerde çıktı. Roy'un babası yazıyı okuyunca kahkahalarla gülmüştü. Arkadaşları da şimdiye kadar o gazetede öyle gülünç bir röportaj okumadıklarını söylüyorlardı.

CANLI SAKSI

Düşünün bakalım hiç havuç yaprağı gördünüz mü? Görmüş olsanız bile her halde elinizle yetiştirmek, bilmeyenlere tanıtmak istersiniz. Öyleyse gelin hemen havuçtan bir saksı yapalım :

İrice, taze bir havucun başını kesin. Bunun içini oyun. Yalnız dikkat edin kenarlarında dibinde delik açılmasın. Sonra iki tel parçasını yahut kibrit çöpünü resimde gördüğünüz gibi kenarlarından geçirin. Bunların da uçlarına birer iplik bağlayıp ışık görsün diye pencereye yakın bir yere asın. İçine su koyun. Su azaldıkça üstünü doldurun.

Az sonra saksının dibinden güneşe bakan tarafta incecik yaprakların belirdiğini göreceksiniz. Sık sık güneşe dönük yüzü değiştirirseniz her taraftan birden yapraklar çıkar.

Niçin Hıçkırırız?

SABAHIN en tatlı uykusundaydım. Kapının zilini hayal meyal hatırlıyorum, sonunda beni uyandırdılar, araba kapıda imiş acele bir hastaya istiyorlarmış. Hemen giyindim, otomobilde, zavallı baba yorgun bir yüzle :

— Bu gece hiç uyumadık. Doktor bey, diye söze başladı.

— Hayrola hasta kim beyefendi?

— Kızım Gülsüm efendim, dün ne kadar iyiydi. Düne kadar sıhhatinden hiç şikâyetimiz yoktu. Maşallah iştahı da yerindedir, ne oldu bilmiyorum, akşam yemekten sonra bir hıçkırık başladı. Önce ne yalan söyliyeyim, telâş etmedik, nasıl olsa geçer dedik. Fakat gece yarısı olduğu halde bir türlü kesilmedi. Üstelik nefes de alamıyordu, devamlı hıçkırık uyku da uyutmuyordu. Hattâ bir aralık nefesi kesilip boğulacak sandık. Sonra yine hafifledi, gece yarısı sizi rahatsız etmemek için sabahı zor ettik.

— Aman efendim, biz doktorların sabahı, gecesi mi olur? Keşke daha erken haber verseydiniz. Dün akşam sizin küçük çok mu yemek yemişti acaba?

— Dün gezmeğe gitmişler, koşup yorulmuşlar, bir hayli de abur cubur yemişler. Annesi karnının gurul, gurul öttüğünü söylüyordu...

— Merak etmeyin, herhalde midesini bozmuştur.

Eve geldik. Baktım Gülsüm'ün ateşi yok, sadece devamlı fasılalarla hıçkırıyor.

Evvelâ bir çay bardağı sıcak su getirttim, (hoş soğuk su ile de olur ya) ve yudum, yudum içirdim. Bu arada derin, derin nefes aldırdım, sırt üstü yatırdım bacaklarını karnının üzerine büktüm ve gırtlağının iki tarafına hafif masaj yaptım. Ümit ettiğimden daha kısa bir zamanda yavrucak rahatlayıverdi ve canı gönülden:

— Çok teşekkür ederim, Doktor Amca diye teşekkür etti ve uykuya daldı. Anne ve babanın solan yüzlerine sevinçten kan geliverdi, annesi:

— Ne olur Doktor, sabah sizi çok erken uyandırdık, beraber kahvaltı yapalım deyince kıramadım ve kabul ettim. Bu defa babası:

— Hıçkırık neden oluyor? diye sordu.

— Hıçkırık gayet berbat bir şeydir. İnsanı rahatsız etmekle kalmaz, aynı zamanda gülünç hallere de düşürür. Hıçkırık, diyafram adı verilen, karınla göğsü ayıran perdenin ani gerilmesi ve büzülmesinden ileri gelir. Bu sarsıntı akciğerlerden havanın birdenbire atılmasına sebebolur ve bir basınçla çıkan hava boğazdan geçerken ses tellerine temas edince hıçkırıkta duyulan ses ortaya çıkar.

— Sebepleri çok mudur, Doktor bey ?

— Çeşitli sebepleri vardır. Sindirim bozukluğu, hava yutmak, barsak kurtlarının faaliyeti hıçkırığa sebep olacağı gibi, bazı çiçeklerin kokusu ile de meydana gelebilir. Fakat genel olarak hıçkırık asabi bir haldir. En ufak bir heyecan bile bazan hıçkırığın başlamasına yol açar.

Dr. Kâmran Şenel

BAHAR SOFRASI

SABAH kahvaltısında Caner masanın üstünden uzanarak bıçağıyla bir parça tereyağı almaya çalışıyordu. Annesi bunu görünce :

— Ne yapıyorsun sen, diye söylendi. Masanın üstünden öyle uzanmak hoş bir şey değil. Niçin her zaman terbiyeli bir çocuk gibi hareket etmiyorsun?

Bu sözler çocuğu utandırmış, canını sıkmıştı.

— Siz babamla konuşuyordunuz, diye cevap verdi. Onun için sözünüzü kesip «Lûtfen tereyağını verir misiniz,» diyemedim. Sizi rahatsız etmek istemedim.

— Konuşmamız bitinceye kadar biraz bekleseydin. Sofradaki bir şeyden istemekle hiçbir zaman büyüklerini rahatsız etmiş olmazsın.

Caner :

— Bilmiyordum, diye mırıldanarak önüne baktı.

Ekmeğine tereyağı sürerken içinden, «her şeyime kusur buluyorlar. Büyükler neler biliyor? Ama ben hiçbir şey bilmiyorum,» diye düşünüyordu.

Kahvaltıdan sonra çantasını alıp yola koyuldu. Okul yoluna sapacağı köşeye gelince gözü saate ilişti. Neredeyse zil çalacaktı. Ortadaki trafik memuru caddeden gelip geçen otomobilleri durdurmadıkça karşıya geçilmiyeceğini biliyordu, ama bir an önce derse yetişebilmek için kaldırımdan inip bir, iki adım attı. Trafik memurunun işaret vermesiyle bir otomobil o kadar yakınında durdu ki, neredeyse çocuğa çarpacaktı.

Caner karşılıklı iki kaldırımda biriken bütün insanlardan önce caddeyi geçiyordu. Trafik memuru kolundan yakaladı. Kaşlarını çatarak :

— Bana bak küçük! ben işaret vermeden niçin kaldırımdan inerek arabaların önüne doğru yürüyorsun? Kaza çıkaracaksın, dikkatli ol, diye azarladı.

Caner bir daha yapmıyacağını söyliyerek yoluna devam etti. Bir arkadaşı peşinden koşarak ona yetişti. Caner trafik memurunun söylediklerini arkadaşına anlattı. O da Caner'e dert yandı :

— Biliyor musun ben bazen ne düşünüyorum? Keşke hiç çocuk olmadan isteyince hemencecik büyüyüverseydik. O zaman kimseden azar işitmezdik.

— Hakkın var. Bu sabah kahvaltıda aynı şeyler benim de aklımdan geçti.

İki çocuk zil çalarken ikinci sınıfın kapısından içeri girdiler. İlk ders aritmetikti. Caner bu derste nedense pek başarı gösteremiyordu. Tahtaya kalkıp problem çözme sırası ona gelmişti. Öğretmenin sorduğu problemden, önce hiçbir şey anlıyamadı. Öğretmen açıklıyarak, o probleme hangi işlemin uygulanacağını hatırlattı. Caner bölmeyi yaparken şaşırdı. 7×8 in kaç ettiği bir türlü aklına gelmiyor, kızarıp bozarıyordu. Öğretmen :

— Sen daha çarpım tablosunu bile iyice ezberlememişsin, dedi. Gelecek derse kadar hepsini ezberliyeceksin. Kaldırıp okutacağım, anlaşıldı mı? Bir de ceza olarak 7 li ve 8 li çarpımları üçer kere defterine yazacaksın.

Caner bütün ders boyunca içinden, «Ne kadar çok şey öğrenmek zorundayım,» diye düşündü. Ondan sonraki hayat bilgisi dersinde de bazı bilmediği şeyler çıktı. Zavallı çocuk artık hiçbir şey bilmediğine, kimsenin kendisini beğenmiyeceğine o kadar inanmıştı ki...

Okuldan eve dönerken yolda komşuları Nermin Ha-

★ Kendi kendini yenmek zaferlerin en üstünüdür. ★

nıma rastladı. Bir elinde içi tıklım tıklım dolu kocaman bir file, öteki elinde de büyükçe bir paket vardı. Caner kadıncağızın yükünü hafifletmek için hemen filenin bir ucundan tuttu. Konuşarak yürümeye başladılar. Nermin Hanım :

— Yarın yakın dostlarımı bir ilkbahar yemeğine davet edeceğim, diyordu.

— İlkbahar yemeği mi? Neler yapacaksınız?

— Hep baharın geldiğini hatırlatan şeyler yenilecek. Meselâ kuzu kızartması, yoğurt, salata ve baharda çıkan sebzeler. Masayı kır çiçekleriyle donatsam çok güzel olurdu, ama daha çiçekler açmadı galiba. Pazarda kır çiçeği bulamadım.

— Evet teyzeciğim, daha lâleler açmadı. Pazarda en çok lâle satarlardı. Onun yerine başka bir şey koyamaz mısınız? Dere boyundan gidince karşıda salkım söğütler var. Yeni sürmüş dallardaki püskül püskül yaprakları o kadar güzel ki...

— Sahi mi? Bak bu hiç aklıma gelmemişti. Söğütlerin yapraklandığını bile bilmiyordum.

Caner içinde gururla karışık bir heyecan dalgasının kabardığını hissediyordu.

— Ben bir hafta önce görmüştüm, dedi.

Nermin Hanım çocuğu nasıl öğeceğini bilemiyor :

— Canerciğim, sen ne açıkgöz, ne akıllı çocukmuşsun, diyordu. Ne olur, bana söğütlerin yerini gösterir misin?

Ellerindekileri eve bıraktıktan sonra dere boyuna gittiler. İkisi de birer demet söğüt dalı kopardılar. Eve dönerlerken kadın Caner'in kendi kendine güldüğünü görünce sordu :

— Niçin gülüyorsun?

— Bugün sabahtan beri başıma gelenleri bir bilseniz!... Çocuk olduğum için hiç memnun değildim. Büyüklerin bildiği birçok şeyleri bilmiyorum diye çok üzülüyordum. Çocuk olarak kendimi beğendirecek, büyüklerin hoşuna gidecek bir şey yapabilmem imkânsız gibi geliyordu. Ama şimdi söğütlerin yerini göstermem sizin çok işinize yaradı.

— Evet yavrum. Görüyorsun ki, bazan dikkatli çocuklar büyüklerin bilmediklerini akıl ediyorlar. Tabiatı sevmek, orada meydana gelen harikaları gözden kaçırmamak ne güzel bir şey!...

Çocuk neşeyle zıplıyarak:

— Sizin bahçedeki kiraz ağacına bir kuş yuva yapıyor, gördünüz mü, dedi.

Komşu hanım onu da görmemişti. Bunları ancak onun gibi kuşları, çiçekleri seven bir çocuk bilebilirdi.

Bunları Biliyor muydunuz?

Hareketli kumullar.

Kumullar rüzgârın, kum tanelerini bir araya yığmasından meydana gelen kum tepeleridir. Çoğu yer değiştirir, hattâ bazıları şarkı bile söyler.

Kumullara dünyanın birçok yerlerinde, özellikle çöllerde rastlanır.

Fransa'da Biskay körfezi civarındaki kumullar her yıl 5-30 m. kadar yürürler. Bu arada tarlalar hattâ ufak köyler kumlar altında kalır.

Rüzgâr, bir yerde birikmiş kum tanelerini bir yerden alır, hızının kesildiği yere kadar bunları sürükler. Ağaçlar, hattâ ufak çalılıklar rüzgârın bunları daha ötelere götürmesine engel olurlar.

Bazen kum tanelerinin birbirine çarpmasından özel bir ses çıkar. Bu çeşit tepeciklere de şarkı söyleyen kumullar denir.

Orta Asyadaki eski şehirlerin çoğu, kumlar altında kalmıştır.

Koşunca niçin kızarır, üşüyünce niçin morarırız?

Kalb hiç durmadan çalışan bir tulumbaya benzer. Vücuttaki damarlardan toplanan kirli kan buraya gelir. Bir damarla akciğerlere gönderilir, orada temizlenir, vücudu dolaşıp kirlendikten sonra yeniden kalbe döner. Çok hareket ettiğimiz zaman vücutta dolaşan kan daha çabuk kirlenir. Böylece kalb daha hızlı çalışmak zorunda kalır. Akciğerler kirli kanı temizlemek için daha çok temiz hava isterler. Biz de sık sık soluk alırız. Kan dolaşımı hızlandığı zaman temizlenmiş kırmızı kan birdenbire kılcal damarlara dolunca ellerimizde, yüzümüzde bir kırmızılık meydana gelir. Vücut kızışır ve damarlara kan daha çok yayılır.

Üşüdüğümüz zaman bunun aksine olarak kan dolaşımı yavaşlar. Kılcal damarlarda kirli kan toplanır. Bu damarlar elde ve yüzde cildin üstüne çok yakın bulundukları için içlerinde biriken mor renkli kirli kan dışardan görünür.

Behiye Teyzenin Sevinci

BEHİYE teyze, kaderin sillelerine şikâyet etmeden katlanan, «Bizden çok daha bahtsız kimseler var... Onları düşünelim, Tanrıya şükredelim!» diyenlerdendi.

Daha birkaç yıl önce hali vakti yerinde bir tüccar olan kocası, hilebaz ortağı yüzünden servetini kaybetmişti. Elinde kalan birkaç kuruşla şehrin kenar mahallelerinden birinde ufak bir bakkal dükkânı açtı. Ama halinden hiç memnun değildi. Eli hiçbir iş tutmuyordu. Karısının :

— Ticaret bu canım, kazanmak gibi kaybetmek de var hesapta. Bakarsın yarın talih yüzümüze yine gülmeğe başlar! tesellilerine kulak asmıyordu.

Kendini kedere tamamiyle kaptırarak hastalandı, kısa zamanda ölüp gitti.

Behiye teyzenin biricik oğlu Dündar da ona destek olamadı. Ailesinin perişanlığı çocuğu da sarstı. Babası gibi hayata küskünlük göstermediyse de her şeye sıfırdan başlayan annesine yardım etmek de istemedi. Orta okulu bitirdiği yıl, yazın, bir gün evden çıkıp bir daha dönmedi. Annesine bıraktığı tek satırlık mektupta :

«— Beni arama ve üzülmeden bekle anne!» yazılıydı.

Yıllar birbirini kovaladı. Behiye Hanım oğlundan hiç haber alamadığı halde ümidini kesmiyordu. Dükkân işleri fena değildi. Veresiyecilerle çocuklara karşı yufka yürekliliği olmasa kazancı fena sayılmazdı.

Ramazan yaklaştığı için Behiye teyze başka dükkâncılar gibi telâştaydı. O da, gücü yettiği kadar yeni çeşitler alıyor, dükkâncığının raflarına, vitrinine diziyordu.

Tabiî bunlar mahallenin «Çete» sinin gözünden kaçmıyordu. Fırının arkasındaki arsada toplanmış, dükkânda gördüklerinden bahsediyorlardı. Çete başı Faik :

— Kuru yemiş, ciklet, daha ne isterseniz var! dedi, yutkundu.

Semih, Ramazanda dükkânlar kalabalıklaşınca, ceplerini yemişle doldurmanın işten bile olmadığını söylüyordu. Ablası Emine onu azarladı :

— Ben bu işte yoğum çocuklar, dedi. Mahalleliler bize iyice diş biliyor.

Semih'le Emine evli ablasının yanında büyüyen iki öksüzdü. Öbürlerinin de kiminin annesi, kiminin babası yoktu.

Faik ellerini birbirine vurarak :

— Aklıma öyle bir şey geldi ki, hepiniz beğeneceksiniz! diye bağırdı. Behiye teyzeyi bir aralık dükkândan uzaklaştıralım. O yokken gözümüz ne keserse alır kaçarız.

— Peki. Ama bu son olsun artık.

— Evet evet, son olsun!

Faik plânını anlattı. Behiye teyzeye, oğlu Dündar'ın geldiğini, annesinden utandığı için çeşme meydanında kalıp cevabını beklediğini söyleyeceklerdi. Kadıncağız heyecanlanıp oraya koşacaktı tabiî...

Çetenin en küçükleri Kenan :

— Ama yalanımız meydana çıkınca... diye başladı ise de Faik :

— Yanıldık, benzettik deriz; diyerek meseleyi halletti. Çocuklar her zamanki gibi ona uydular.

Oruçluların evlerine kapandığı, alış verişin durgunlaştığı bir saatte çetenin en ciddîsi olanı Osman, Behiye teyzenin karşısına çıkıp hazırladıkları yalanı bülbül gibi okudu. Kadıncağız sevinç, şaşkınlık içinde dükkânının kapısını ardına kadar açık bırakarak gösterilen yere koştu. Osmanın ıslığiyle çağırılan yumurcaklar yemişe, pestile, cikletlere sarıldılar.

İşte tam o anda hiç ummadıkları şey oldu. Arkalarında :

— Bu ne?... Sizi soyguncular!... diye bir ses gürledi. Anne, anne!...

Çeteciler oldukları yerde taş kesildiler. Karşılarında iri yarı, iyi giyimli bir delikanlı vardı. Faik ile Emine bunun Dündar olduğunu tanımakta gecikmediler. Faik kaçmağa davrandı. Ama Dündar'ın kuvvetli eli onu olduğu yere mıhlayıverdi.

— Hiçbir yere gidemezsin. Hepinizi karakola götüreceğim. Annem nerede?... Ne yaptınız ona?

Dündar karakola haber vermek üzere telefona davranırken içeri üzgün, gözleri yaşlı Behiye teyze girdi. Oğlunu görmeden, bir köşeye büzülmüş çocuklara :

— Benimle alay ettiniz, dedi. Yazık... Ben ki, hepinizi bu kadar severdim...

Birdenbire oğlunu gördü, bir sevinç çığlığiyle boynuna sarıldı. İkisi de ağlıyordu. Daha doğrusu ağlayan iki değil, yedi kişiydi. Çeteciler de hem kavuşan ana oğul, hem de kendi hesaplarına gözyaşı döküyorlardı.

Dündar :

— Seni çok üzdüm anne, dedi. Adam olur da öyle karşına çıkarım diye ah-

SÜRPRİZ SENFONİSİ

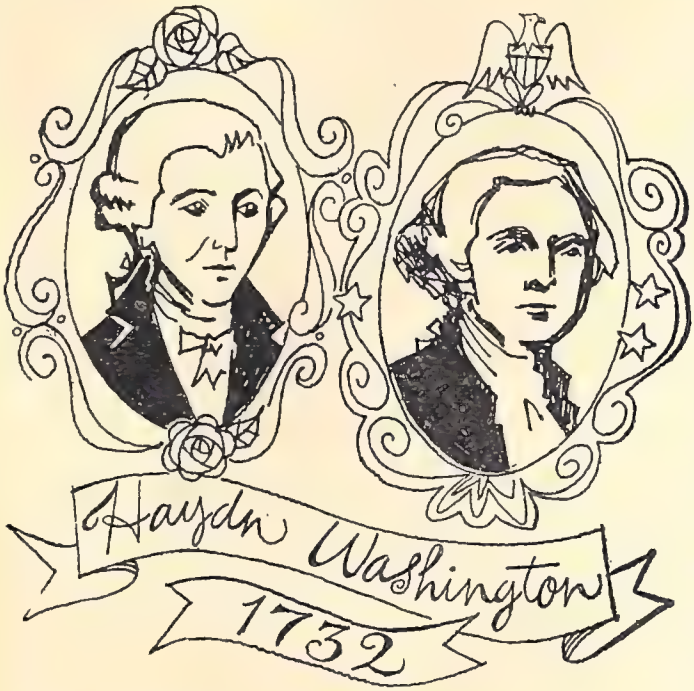

1732 yılında iki büyük adam doğmuştu. Bunlardan biri George Washington'du. Büyüyünce bir millî kahraman ve A. B. D. nin ilk cumhurbaşkanı olacaktı. İkincisi Franz Joseph Haydn'dı. Avusturya'nın bir köyünde doğan bu çocuk büyük bir kompozitör olacak, eserleri her devirde zevkle dinlenecekti.

Haydn'ın babası araba tekerleği yapardı. Annesi bir yerde aşçı olarak çalışırdı. İkisi de müziği çok severler, her akşam vakitlerini evlerinde bir şeyler çalarak geçirirlerdi. Küçük Haydn daha beş yaşındayken bu alanda çok kabiliyetli olduğunu göstermişti.

Haydn büyüyünce Prens Esterhazy'nin orkestra şefi oldu. Otuz yıl orkestrayı idare etti. Bu, Avusturya'nın en iyi orkestrasıydı. Haydn'ın kendi bestelediği eserleri de çalarlardı. Prensin çok kötü bir huyu vardı. Konserlerde çoğu zaman uyuklardı. Bu Haydn'ın çok canını sıkıyor, ona bir ders vermek istiyordu. Ama prensin yüzüne karşı bir şey söyliyemezdi. Bunun üzerine «Sürpriz Senfonisi» adında yeni bir orkestra eseri besteledi. Kompozitörle orkestradaki müzisyenlerden başka hiç kimse bu sürprizin ne olacağını bilmiyordu.

Eser bir konserde çalınmaya başladı. Müziğin ağır temposu prensin iyice uykusunu getirmişti. Arkasına yaslandı. Gözleri kapandı. Biraz sonra müziğin temposu bir anda değişti. Orkestrada sesi en çok çıkan müzik âletlerinin hepsi birden çalıyordu. Bu gürültü prensi yalnız uykusundan uyandırmakla kalmadı. Adamcağız şaşkınlığından boş bulunup yere yuvarlandı. Böylece prens dersini almış oldu ve bir daha hiçbir konserde uyumadı.

detmiştim. Birkaç iş denedim, acı günler geçirdim... Şimdi artık durumum iyi; bir meslek sahibi oldum: elektrikçiyim, hem ufak bir atelyem var. Onu buraya nakletmek istiyorum. Dükkânına da yardımım dokunur. Şimdi bu küçük soyguncular gelelim.

Ama Behiye Hanım, böyle sevinçli günde kimsenin üzülmesine kıyamadığı için çocukları bağışlamak istedi. Dündar başını salladı:

— Yo, onların iyiliğini istiyorsan başka şey yapalım anne. Faik'le Kenan ve Osman'ı ben atelyeme alacağım. Bütün gün gözümün önünde olacaklar. Sen de Eminenin ablasiyle konuş: izin verirse Semih'le ikisini dükkânına al. Okullar açılıncaya kadar hepsi başı boş dolaşmaktan kurtulur.

Sonra çocuklara dönerek:

— Kararınızı vermeniz için beş dakika müsaade ediyorum, dedi. Sizi bağrımıza basarız, bizimle çalışırsınız. İşinize gelmiyorsa, yaptıklarınızı haber verir, sizi ıslahaneye gönderirim.

Beş dakika geçmedi bile, Dündar sözlerini bitirir bitirmez, çetelerin beşi de bir ağızdan:

— Sizinle çalışacağız!... Adam olacağız... Yaptıklarımıza pişmanız!... diye bağırdılar.

Böylece kötü bir şaka iyi, hayırlı bir sonuca bağlandı.

Nihal Yalaza TALUY

Kahraman Çocuk

HER sabah yataktan kalkar kalkmaz elini yüzünü yıkar, bir taraftan giyinirken bir taraftan da o çok sevdiği adını tekrarlardı.

— Alpaslan Mehmet Ali Korkmaztürk. Söylenmesi en güzel şarkılardan bile tatlıydı onun için bu ad.

Annesi babası ne iyi etmişlerdi de ona böyle koskocaman bir isim koymuşlardı. Ya adı da kendisi gibi ufacık olsaydı...

O sabah da giyindikten sonra yine aynanın karşısına geçmekten kendini alamadı. Belki de bu gece biraz büyümüşümdür, diye düşünüyordu. Ne gezer, yine her zamanki gibi elleri ayakları ufacık, kolları bacakları çöp gibiydi. Ah şu boyu olmasa bunlara hiç aldırış etmiyecekti. Demek bu gece de uzayamamıştı.

Herkes adının çok uzun olduğundan şikâyet ederdi, o ise buna çok sevinir, içinden :

— Hah şöyle, hep bir lokmacık olduğumu söyliyecek değilsiniz ya, derdi.

Ama, bu kadar istediği halde kimse de onu bu upuzun adıyla çağırmazdı.

Evde Alp derlerdi. Hele okuldaki arkadaşları sanki bir başka şey bulamamışlar gibi ona, «Bücür» adını takmışlardı. Kabahat onun muydu yani? Büyümek için daha ne yapabilirdi? Tıka basa yemek yiyor, erken yatıp, erken kalkıyor, annesinin sözlerini dinliyor, hele doktor amcanın verdiği zehir gibi ilâçlara bile itirazsız katlanıyordu. Ama boyu bir türlü uzamıyordu işte.

Yemek odasına geçti. Annesi kahvaltıyı hazırlarken Alp de takvimin yapraklarını çevirerek parmaklariyle bir şeyler sayıyordu. Demek iki hafta sonra on yaşında olacaktı! O gün annesinin yapacağı toplantıyı düşündükçe büsbütün keyfi kaçıyordu. Kimse onun on yaşında olduğuna bir türlü inanmıyacak, üstelik kendisiyle alay da edeceklerdi.

Böyle dalmış düşünürken annesi omuzuna dokundu :

— Haydi Alp, yesene yavrum, dedi.

Kocaman bir bardak sütle yağ sürülmüş iki dilim ekmeği yedikten sonra biraz da reçel istedi. Artık neşesi iyice yerine gelmişti. Annesine Allahaısmarladık deyip okula koştu.

Sınıfta dolabın kapağına uzun bir kâğıt parçası yapıştırılmıştı. Üstünde de sayılar vardı. Bununla boylarını ölçerlerdi. İçeri girer girmez doğruca dolabın bulunduğu köşeye giderek sırtını dimdik ölçü yerine ve elini de başının üzerine koyup boyunun ulaştığı noktayı buldu. Sonra geri çekilerek, sayıyı okuyunca fena halde canı sıkıldı. Hiç olmazsa bir santimetre bile uzamıyacak mıydı?

Zilin çalmasına epeyce vakit vardı. Bahçeye çıktı. Arkadaşları yakar top oynuyorlardı. Yanlarına koşup :

— Ben de gireyim mi, dedi.

İçlerinden biri :

— Bana bak bücür, bu top sana çok büyük. Git kendine göre bir şey bul da gel, deyince topu kaptı. Olanca gücüyle fırlattı, ama kendini yerde buldu.

Top ağır gelmiş, dengesini kaybedince yüzükoyun yere uzanmıştı. Üstünü başını silkerken arkadaşlarının kahkahalarını işitmemeye çalışıyordu.

Öğleyin eve gidince annesine sordu.

— Söylesene anne, ben hep böyle kısa mı kalacağım?

Annesi onu karşısına alarak :

— Hiç üzülme yavrum, dedi, uzun olmak insanın büyüklüğünü göstermez. Zaten insanın boyunun birkaç santimetre uzun veya kısa oluşunun hiç önemi yoktur. Yararlı işler yaparsan boyun ne olursa olsun herkes senin değerini kabul eder. Sonra bir şey daha var, unutuyorsun her halde, sen Ayşe'nin ağabeyisin. Evimizin en büyüğü sensin.

Alp yaşaran gözlerini silerken başını sallıyordu. Epeyce ferahlamıştı. Ne iyi bir annesi vardı. Onunla hep tatlı tatlı konuşurdu.

Dışarı çıktı. Bitişik komşunun oğluna seslendi.

— Gel bir yarış yapalım. Şu direğe kadar koşacağız.

Çocuk geldi, yarışa başladılar. Alp başını önüne eğmiş, olanca hızıyla koşuyordu. Bu haliyle zıplayan bir tavşanı andırıyordu. Arkadaşının ayakları daha uzundu. Ondan çok daha hızlı gidiyordu, çarçabuk köşeye vardı. Elini direğe vurarak :

— Yenildin, yenildin, diye bağırmaya başladı. Alp nefes nefese geldiğinde arkadaşına bakıp acı acı içini çekti :

— Öyle! Sen kazandın. Zaten ben bu bir karış boyumla ne yapabilirim ki?

Doğum gününden önce kendine yararlı bir iş fırsatı çıksın diye dua edip duruyordu.

Bir gün okuldan dönerken evlerinin önünde bir kalabalık gördü. Annesi kapının önünde heyecanlı heyecanlı bir şeyler anlatıyordu. İyice yaklaştığında etraftakilerin :

— İtfaiyeye haber verseniz iyi olur.

— Kapıyı kıralım, gibi şeyler söylediklerini duydu. Annesi durmadan :

— Sağ salim yavrumu bir dışarı çıkarabilsek, diye hıçkırıyordu.

Kızkardeşine bir şey olduğunu anlıyan Alp korka korka sordu :

— Ne var anneciğim? Niye böyle herkes toplanmış?

Annesi :

— Alp, sen misin? Ayşe oynarken banyonun kapısını kilitlemiş. Saatlerdir içerde ağlayıp duruyor. Ne yapacağımı şaşırdım.

Alp hemen :

— Bu işi ben beceririm, diye ileri atıldı.

Yaşlıca bir adam sırtını okşıyarak :

— Kardeş sevgisi işte böyle olur. Ama yavrum sen dur. Bak burada bu kadar insan var.

Alp :

— Amcacığım, dedi, banyonun penceresinden ben geçebilirim ancak.

Annesi :

— Sahi bak bu hiç aklıma gelmemişti, diye Alp'in sırtını okşadı.

Kalabalık pencerenin altına yığıldı. Bir adam merdiven getirip duvara dayadı. Alp bir tavşan çevikliğiyle tırmanıp pencereye ulaştı. Camı açtı, içerde Ayşe hüngür hüngür ağlıyordu.

Başını uzatıp :

— Şimdi geliyorum, diye seslendi. Sonra karnı üzerinde sürünerek içeri süzüldü. Hemen Ayşe'yi kucağına alarak susturdu. Kapıyı açıp aşağıya indi. Annesi iki yavrusunu birden kucaklarken Alp'in kulağına şöyle fısıldıyordu :

— Görüyorsun ya, ufak tefek olmak da işe yarıyor.

Ertesi gün doğum günüydü. Sabahleyin babası elinde bir gazeteyle odasına girdi. Daha birinci sayfayı açar açmaz şaşırıp kaldı.

İri siyah harflerle şunlar yazılmıştı :

Kahraman çocuk.

Alpaslan Mehmet Ali Korkmaztürk.

Altında Ayşe'yi nasıl dışarı çıkardığı anlatılıyordu.

Gözlerine inanamıyordu. Demek ona «Bücür» değil «Kahraman» diyorlardı.

Bundan böyle kim ne derse desin aldırış etmiyecekti. Çünkü artık kendisinin de büyük olduğuna, yararlı bir şeyler yapabileceğine inanmıştı.

GÜDÜMLÜ Mermiler

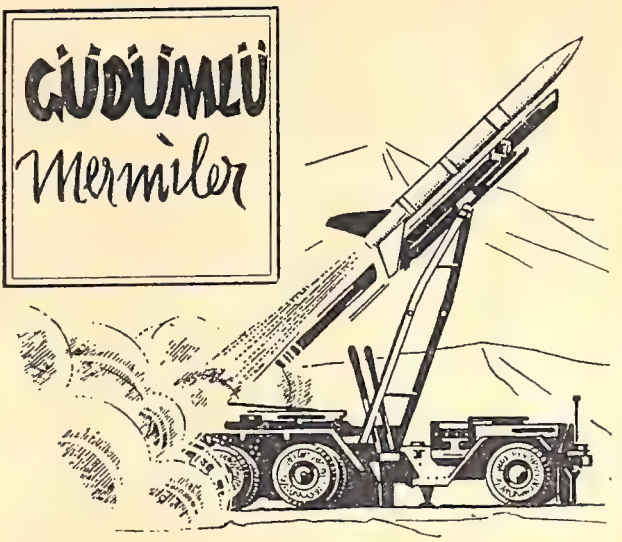

Bir taşı fırlattığınız zaman ya hedefine varır yahut da varamaz, çünkü taş elinizden çıktıktan sonra artık onu kontrol edemezsiniz. Taşın yerine gidip gitmemesi pek önemli değilse de uzak hedefleri bombalıyan mermiler için durum böyle değildir. Onların istenilen yere mutlaka ulaşmaları istenir.

Güdümlü mermilerin bugünkü hedefleri binlerce kilometre uzaktadır. Ama içlerinde öyle âletler vardır ki hiç şaşmadan gidecekleri yere ulaşabilirler.

Yeni yapılan güdümlü mermilerin bazıları yerden radyo sinyalleriyle idare edilir. Birçoğunun içine radar yerleştirilmiştir. Radar önce hedefi bulur, sonra mermi oraya gönderilir. Bazılarında bulunan hassas âletler mermiyi hep ilk atılış yönünde tutarlar. Birçoğunu yıldızlar arasında dolaşan elektronik gözler idare eder. Bazıları ise yerin manyetik alan çizgilerini takip ederler.

Pilotsuz bir uçağa televizyonlu bir cihaz yerleştirilince güdümlü bir mermi elde edilir. Bu cihazdaki fotoğraf makinasının çektiği resimler kilometrelerce uzaktaki bir ekran üzerine düşürülebilir. Ekrandaki resimlere bakan bir kimse uçağın yolunu radyo ile düzenler. Hedef görününce uçağı ona doğru yöneltir ve bombalatır.

HANGİ MEMLEKET HANGİ DİLİ KONUŞUR

ÇÖZÜMÜ: Arapça - Suriye; Portekizce - Brezilya; İngilizce - Liberya; İspanyolca - Arjantin;

BULMACA'NIN ÇÖZÜMÜ

Soldan sağa :

1. Maç, Kaya.
2. Aşağılık.
3. Kilis.
4. İr, Çırak.
5. Nem, Re.
6. Eter, Sal.
7. Atide.
8. Ay, Yumak.

Yukardan aşağıya :

1. Makine.
2. Aşiret.
3. Çal, Me.
4. Giç, Ray.
5. Kısır, Tu.
6. Al, Resim.
7. Yıka, Ada.
8. Ak, Kelek.

Sihirli Mağara

KIZGIN ağustos güneşi altında, hem de tam öğle vakti, bu dik yamaca tırmanmak hayli yorucu bir işti ama Tom'la amcasının oğlu Joe tepeye çıkmaya karar vermişlerdi bir kere. Sık sık bu zahmete katlanırlardı. Çünkü oraya çıkınca Missisipi Nehri, kilometrelerce uzanıp giden yemyeşil tarlalar, sebze ve meyva bahçeleri, ayaklarının altına serilirdi sanki. Tom'ların çiftliği dünyanın en uzun nehri olan bu akar suyun kenarındaydı. Fakat arada irili ufaklı tepeler de eksik değildi.

Daha yolun yarısındaydılar, ama iyice yorulmuşlardı. Bir ara nefes almak için yere oturdular.

Sırtında bir serinlik hisseden Joe seslendi :

— Baksana Tom, şu taraftan bir rüzgâr geliyor galiba?...

Tom'un da yüzünü bir soğuk hava dalgası yalayıp geçmişti.

Tom etrafına bakınarak :

— Ortalıkta rüzgâr falan yok, dedi. Bu serinlik nereden geldi acaba?

Araştırmaya başladılar. Joe'nun durduğu yerin az ötesinde kayalar arasında bir çatlak vardı. Tom elini tutunca soğuk havanın oradan çıktığını anladı.

— Herhalde altı bir mağara. Civarda pek çok mağaralar var, ama çiftliğimizde de olacağı hiç aklıma gelmemişti.

Sopalarıyla eşerek deliği genişletmeğe başladılar. Zaten toprak yer yer çatlamıştı, daha dokunur dokunmaz kopuyordu. Az sonra açılan oyuk, emekliyerek geçebilecekleri kadar büyüdü.

Yere yatıp sürüne sürüne içeri girdiler. Mağaranın ağzı, ayakta durabilecekleri kadar yüksekti, ama ilerilere hiç bir yerden ışık sızmıyordu.

Tom :

— Karanlıkta bilmediğimiz yerlerde dolaşamayız. Gel gidip evden birer fener alıp gelelim.

Dışarı çıktılar. Koşa koşa çiftliğe vardılar. Biraz araştırdıktan sonra bir cep feneriyle bir gemici feneri buldular. Tom babasının alet sandığından iki büyük yumak sicim de aldı, yola koyuldular. İpin ne işe yarıyacağını merak eden Joe :

— Tom, ip ne olacak, diye sordu.

— Mağarada dolaşırken bir taraftan da bunları açacağız. Dönüşte ip bizim kılavuzumuz olacak. Onu takip ederek kaybolmadan yolumuzu bulabiliriz.

Mağaranın ağzına varmışlardı bile. Tom yere çömeldi, sicimin bir ucunu kocaman sivri kayalardan birine bağladı. Yumağı Joe'ya verdi. Kendisi de feneriyle yolu aydınlatmak için önden yürümeğe başladı.

Dar dehlizde ilerlerken Joe durmadan yumağı açıyor, arasıra da elektrik fenerini yakarak girintili çıkıntılı kayalardan meydana gelmiş olan duvarları aydınlatıyordu.

Biraz sonra önlerine öyle kocaman bir boşluk çıktı ki, hayretten ağızları açık kaldı. Burası uçsuz bucaksız bir oda gibiydi. Durup etrafı incelemeğe başladılar. Tavandan saçak buzlarına benzeyen bir şeyler sarkıyordu. Bu dev buzların arası da süngerimsi, dantel gibi bir örgü ile kaplıydı. Az sonra çocuklar, gerçekte bunun çok sert olduğunu anladılar.

Yerde irili ufaklı kesik ağaç gövdelerine benzeyen sütunlar vardı. Bazıları mağaranın tavanına kadar yükseliyordu.

Fenerin zayıf, titrek ışığı vurdukça bu sütunlar, sarkan buzlar, pırıl pırıl parlıyorlardı. Gördüklerine hayran kalan Joe :

— Şunların güzelliğine bak! dedi, ömrümde böyle şeyler görmemiştim.

Tom, arkadaşlarının deyimiyle, «kitap kurduydu», durmadan okurdu. Son olarak da mağaraların özelliklerini anlatan bir kitap eline geçmişti. Ondan pek çok şeyler öğrenmişti. Hemen Joe'ya bildiklerini anlatmağa başladı :

— Tavanda gördüğün şu saçak saçak şeyleri kayalardaki çatlaklardan sızan sular meydana getirir. Bunlara sarkıt denir.

Joe eliyle yerdeki ağaç kütüklerine benziyen sütunları göstererek :

— Ya şunlar ne?

— Dikit. Onlar da su damlalarının marifeti.

Joe :

— İyi ama Tom, bizim musluktan da su damlıyor, ama hiç böyle şeyler olmuyor. Buradaki su sihirli mi yoksa?

Tom gülerek :

— Yok canım, senin dediğin sihirli sular masallarda olur. Nehirlerin geçtikleri topraklardaki madensel tuzlar eriyerek suya karışırlar. Su buharlaştıktan sonra bunlar geride kalarak sertleşirler. İşte bu gördüğün çeşitli şekiller böyle meydana gelir.

Joe atılarak :

— Tavandaki sarkıt dediğin şeyleri anladım, ama ya bu kocaman sütunlar nasıl olmuş?

— Su yere damlayınca içindeki maddeler orada kalmış. Bunlar üstüste biri-

«HANGİSİ DOĞRU» nun cevapları

1. Hiçbirinde. 2. Herodot. 3. İspanyol. 4. Nicaragua. 5. Rize. 6. Taşküre. 7. Hepsinin. 8. Yavuz. 9. Fransa İhtilâli.

kerek büyümeğe başlamışlar.

Joe :

— Öyleyse bunlar kimbilir kaç yıllık?

— Binlerce yıllık, diyerek Tom Joe'yu kolundan çekti. Haydi yürüyelim artık.

Joe :

— Sicim bitti, daha öteye gitmiyecek miyiz?

Tom cebinden öbür yumağı çıkardı. İkisini birbirine bağladıktan sonra yürümeğe başladılar. Kocaman salonun öbür ucuna geldikleri zaman önlerine başka bir dehliz çıktı. Tom duraklayınca bu sefer Joe :

— Yürüsene, bakalım burada neler var, diyerek öne geçti. Bastıkları yere iyice bakarak ilerlemeğe başladılar. Birden kulaklarına bir su şırıltısı geldi. Yürüdükçe ses fazlalaşıyor, gümbürtü halini alıyordu. Az sonra bir çağlıyanla karşılaşıverdiler. Su mağaranın duvarındaki bir çatlaktan çıkıyor, kayalar üzerine dökülüp bembeyaz köpükler meydana getirdikten sonra küçük bir nehir oluyordu.

Yine Joe şaşarak :

— Bugün hep yeni yeni şeyler görüyorum. Bu da bir yeraltı nehri olsa gerek. Bakalım ileride neler var?

Çocuklar nehrin kıyısını takib etmeğe başladılar. Az sonra dehliz genişledi. Yine öbürüne benziyen kocaman bir odaya girdiler. Fenerlerin ışığının düştüğü her yer pırıl pırıl parlıyordu.

Tom :

— Bu da buz mağarası mı yoksa, diyerek duvara yaklaştı, elini sürdü. İyice katı ama pek bir şey anlıyamadı. Yan yana bir sürü dört köşe billûrlar dizilmişti. Buz değildi. Ama neydi bunlar?

Bu sırada Joe az ötede yere eğilmiş bir şeyler topluyordu.

Tom'a dönerek :

— Yeşil buz olur mu dersin, diye avucundaki pırıl pırıl şeyleri gösterdi.

Tom :

— Ne olduğunu bilmiyorum, ama baksana buz değil onlar.

Joe cep fenerini yukarı kaldırınca şaşırıp kaldı.

— Şuraya bak, bu duvar da eflâtun... deyince ışıklarını oraya çevirdiler.

Duvarda yeşilli, morlu bir şeyler parlayıp duruyordu. Joe bu renkli taşlarla ceplerini doldurarak :

— Haydi Tom dönüyoruz artık. Bak ikinci yumak da bitti, dedi.

İpi sara sara dehlizi buldular, nehrin kıyısını tutup kolayca sarkıtlı dikitli salona ulaştılar. Epeyce yürüdükten sonra da hiç güçlük çekmeden mağaranın ağzına geldiler. Dışarı çıkıp koşa koşa çiftliğin yolunu tuttular.

Babası bahçede onları bekliyordu. Çocuklar içeri girince sert sert sordu :

— Nerede kaldınız? Öğleden beri yoksunuz. Nerdeyse güneş batacak!

Tom heyecanla :

— Bir mağara bulduk baba. Nehrin kıyısındaki kayaların içinde. Hem de...

Babası sözünü keserek :

— Bilmediğiniz yerlerde dolaşmanın tehlikeli olduğunu ne zaman öğreneceksiniz? Hele bir de mağara olursa kayboldunuz gitti!

— Babacığım telâşlanmayın. Biz de bunu düşündük. Yanımıza fenerlerimizle iki

(Devamı sh. 49 da)

BİLMECE BULMACA...

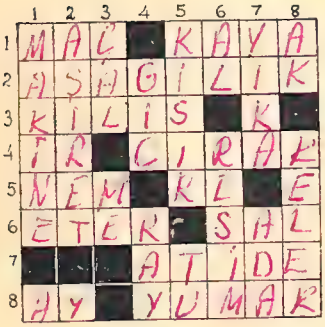

Soldan sağa :

1. Topla oynanır, Sert taş.
2. Adilik
3. Bir kazamız.
4. Başına (B) gelirse bir sayı olur, usta değil.
5. Islaklık, bir nota.
6. Ayıltmaya yarar, Kayığın basiti.
7. Gelecekte.
8. Gecenin güneşi, İplik topu.

Yukarıdan aşağıya :

1. Motor.
2. Kabîle.
3. Çalmaktan emir, Koyun sesi.
4. Tersi pişmemiş, Demir yolu.
5. Doğurmayan, Sonuna (Ş) gelirse güreşte yenilme olur.
6. Kırmızı, Bir şeyin benzerini çizme.
7. Yıkamaktan emir, Etrafı su ile çevrili kara.
8. Ak, Olmamış.

Hazırlayan :
Emel Arda (Eskişehir)
(Çözümü sh. 45 de)

HANGİ MEMLEKET HANGİ DİLİ KONUŞUR?

Aşağıda beş memleket adı ile bu memleketlerde kullanılan beş dil karışık olarak yazılıdır. Hangi dilin hangi memlekette konuşulduğunu söyliyebilir misiniz?

Arapça	*Arjantin*
Portekizce	*Suriye*
İngilizce	*Avusturya*
İspanyolca	*Brezilya*
Almanca	*Liberya*

(Cevabı sh. 45 de)

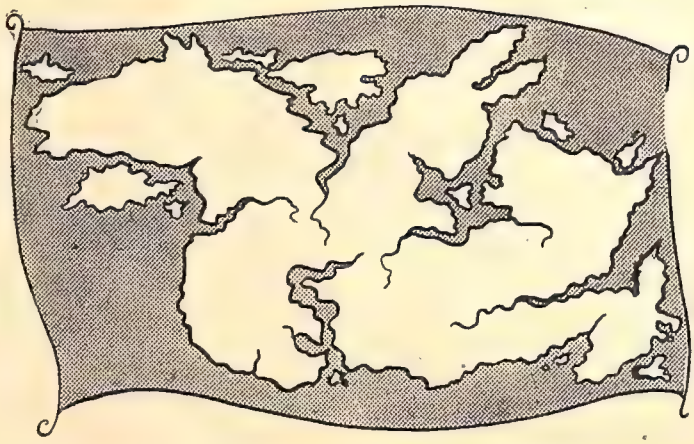

Resimdeki adanın girinti çıkıntılardan beş hayvan başı meydana gelmiş. Bunların adlarını bulabilir misiniz acaba?

ŞAŞIRTICI TOPLARIN ÇÖZÜMÜ

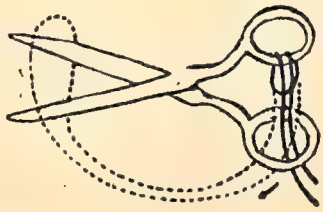

DÜĞÜM ÇÖZMENİN CEVABI

İlmiği gevşetin ve makasın diğer sapı içinden şekilde noktalarla işaretli yerden geçirin. Düğümün açıldığını göreceksiniz?

CANLI HEDİYE

(Baştarafı sahife 20 de)

di. Gel buraya küçük yavru, bu senin payın.

Az sonra hayvan kompartımandaydı. Kendisine uzatılan muzları soyarak ağzına atıyor hemen yutuveriyordu.

Çocuk maymunu beslerken bir taraftan da düşünüyordu. «İşte hediye ayağına gelmişti. Hem de öbüründen bin kat güzeldi. Ama hayvanı zorla orada alıkoyamazdı. Zira bu, Hindistandaki geleneklere aykırıydı. Ya bir de hayvan kendiliğinden orada kalırsa...»

— Zavallıcık aç kalmışa benziyor. Galiba öksüz de... Baksana annesi görünürlerde yok, diyerek durmadan muz veriyordu.

Bir yandan sırtını okşuyor, bir yandan da :

— Gel şöyle yanıma otur. Seni iyice besler, güzel güzel bakarım, güzel yavru, diye kendine alıştırmağa çalışıyordu.

Kampanalar çalınca amcası kapıyı açarak :

— Bırakalım isterse gitsin, dedi ama hayvan yerinden bile kıpırdamadı. Tam tren hareket ederken de çıkıp Shivan'ın omuzuna oturdu.

Sonraki istasyon Yeni Delhi'ydi. Artık Shivan sevincinden yerinde duramıyor, maymun sırtında olduğu halde kompartımanda bir aşağı bir yukarı geziniyordu.

Amcası gülerek :

— Ali kimbilir ne kadar çok sevinecek, diyordu. Bir taşla iki kuş vurdun. Hem bu yavrucuğu kimsesizlikten kurtardın, hem de arkadaşına istediğinden güzel bir hediye vereceksin.

★

SİHİRLİ MAĞARA

(Devamı 46. sayfada)

rumak sicim almadan içeri girmedik.

Joe ceplerini boşaltarak :

— Bakın! Hem de bunları bulduk.

Tom'un babası taşları eline alarak evirip çevirdikten sonra :

— Sahiden bir şeyler bulmuşsunuz. Orada bunlardan çok var mıydı bari?

Tom :

— Bir duvar baştan başa bununla kaplıydı. Niçin sordunuz? Yoksa kıymetli bir şeyler mi? Babası avucundakilere bakarak :

— Bana kalırsa bunlar flüorin billûru.

Hemen Joe atıldı :

— O ne demek amca?

Amcası gülerek :

— Aferin Joe. Böyle her şeyi öğrenmek istemen çok hoşuma gidiyor. Flüorin, tabiatta en çok kalsiyum flüorür denilen bir madde halinde bulunur. Billûrları mor, yeşil, sarı, kırmızı gibi çeşitli renklerdedir.

Çelik endüstrisine eritken olarak kullanıldığı gibi vazo, kâse gibi emaye kapların da yapımında işe yarar.

Tom bunları duyunca sevincinden zıplamağa başladı.

— Desenize zengin olduk gitti.

Babası :

— Dur oğlum, bu kadar çok ümitlenme! dedi, daha flüorin olup olmadığını bilmiyoruz ki...

— Peki, nasıl öğreneceğiz öyleyse?

Babası :

— Bizim çiftliğin az ötesinde bir maden mühendisi oturuyor, dedi, kendisi flüorin yataklarını işleten bir şirkette çalışır. Hemen gidip ona bir göstereyim. Bakalım benim tahminim doğru mu?

Az sonra sevinçle eve döndü. Kapıda kendisini karşılayan çocukları kucaklıyarak :

— Yanılmamışım, sahiden flüorinmiş, dedi. Madeni siz buldunuz. Elbette mükâfatını göreceksiniz. Her ikinizi de yüksek okullarda okutacağım. İnşallah geleceğiniz parlak olur ve memleketin seçkin insanları arasına katılırsınız.

★

ATATÜRK ve DEVRİMLERİMİZ

Baştarafı sahife 10 da)

diği bir önergede programının ana hatlarını şöylece özetlemiş bulunuyordu :

- **Millî iradenin mümessili Türkiye Büyük Millet Meclisidir.**
- **Türkiye Büyük Millet Meclisinin üstünde bir kuvvet mevcut değildir.**
- **Türkiye Büyük Millet Meclisi yasama ve yürütme yetkilerini kendinde toplamıştır.**

Atatürk'ün verdiği önergenin kabulü ile artık yeni Türkiye devleti kurulmuş, ulusal eğemenliğe dayanan bu yeni idare ile Cumhuriyetin de, demokrasinin de temeli atılmış oluyordu.

Ulusal eğemenlik demokrasinin, çocuk da ulusun temelidir. Millî Mücadeleyi başaranlar, devrimleri gerçekleştirenler buna inanıyorlar ve gençlerin daha küçük yaşlarda ulusal eğemenlik bilincini kazanmalarını istiyorlardı. İşte bu amaçla, Cumhuriyetimizin, anlam ve esasları bakımından, temellerinin ilk atıldığı gün olan 23 Nisan aynı zamanda Çocuk Bayramı olarak da kabul edildi.

Mustafa BAYDAR

TÜRK İKİZLERİ

Cahit Uçuk teyzenin yazdığı «Türk İkizleri» adlı kitap, Milletlerarası Hans Christian Andersen Çocuk Kitapları Yarışmasının şeref listesinde yer almış ve liyakat diploması kazanmıştır. İngilizce ve Almanca dillerine de çevrilen bu eser, ciltli, renkli kapaklı, iyi kâğıtlı ve resimli olarak basılmıştır. DOĞAN KARDEŞ, bu başarısından ötürü kitabın yazarını candan kutlar, daha büyük başarılar diler.

HAYVAN DOSTLARI

Engin Öztürk

Yüksel Çangır

Salih Çene

Mübeccel Manyaslı

Recep Tanıtkan

Orhan Onaran

Nilgün Onaran

Osman Levent

Itır Erkmen

Ümit İkiz

Deniz Ünsalan

Bulent Ayberk

Nihal Aldinç

Ülkü Baykal

Ahmet Turan

Semra Oksay

Muharrem Akduman

Zeki Akbay

Gönül Aras

Mahir Öztaş

Gülten Dülger

Tuğrul Karasarlıoğlu

REHBER AMCA

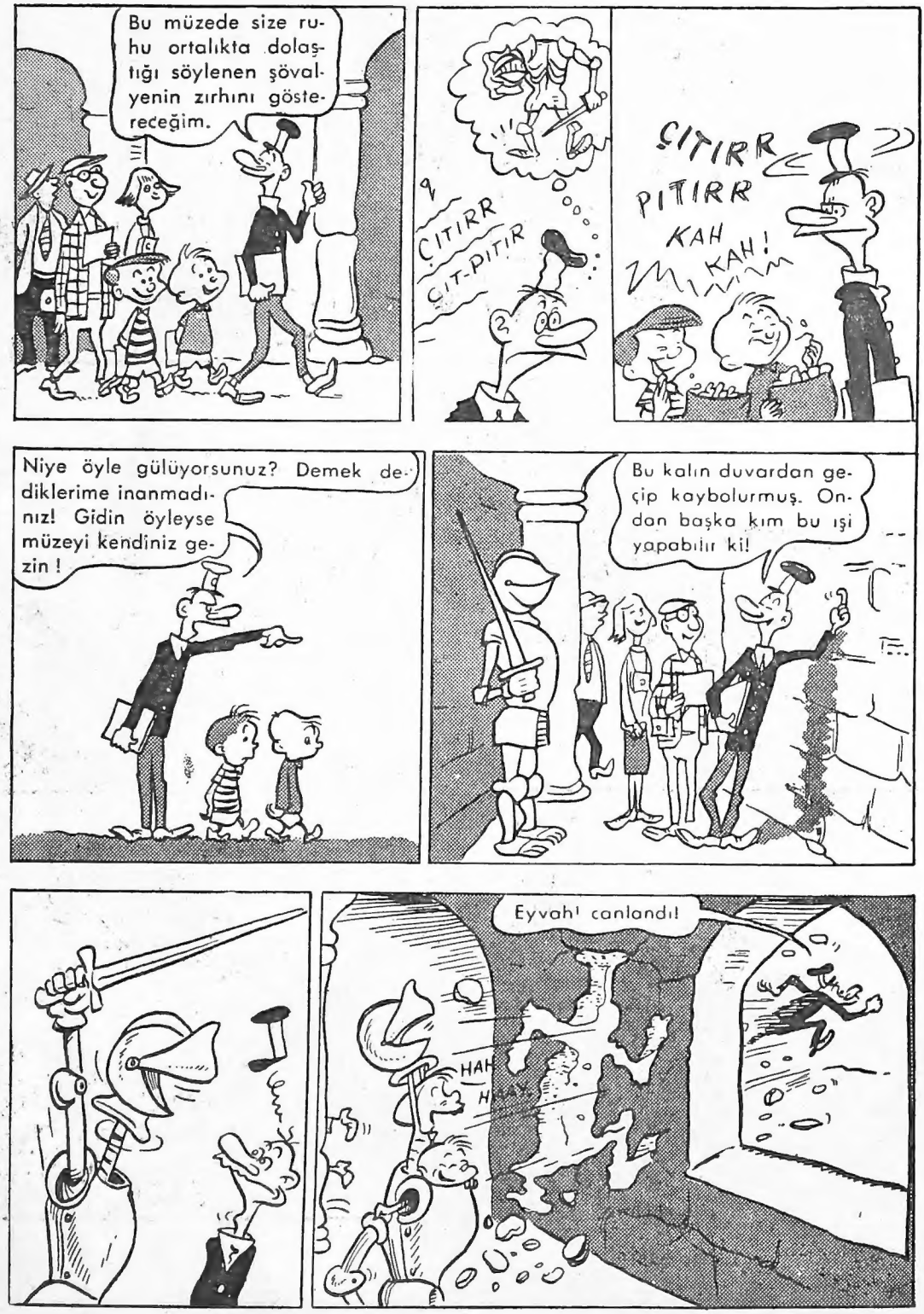
Bu müzede size ruhu ortalıkta dolaştığı söylenen şövalyenin zırhını göstereceğim.
ÇITIRR
ÇIT-PITIR
ÇITIRR
PITIRR
KAH
KAH!
Niye öyle gülüyorsunuz? Demek dediklerime inanmadınız! Gidin öyleyse müzeyi kendiniz gezin!
Bu kalın duvardan geçip kaybolurmuş. Ondan başka kım bu işi yapabilir ki!
Eyvah! canlandı!
HAH
HAAY

ALEV İLE ATEŞ

YAZAN VE ÇİZEN MİSTİK

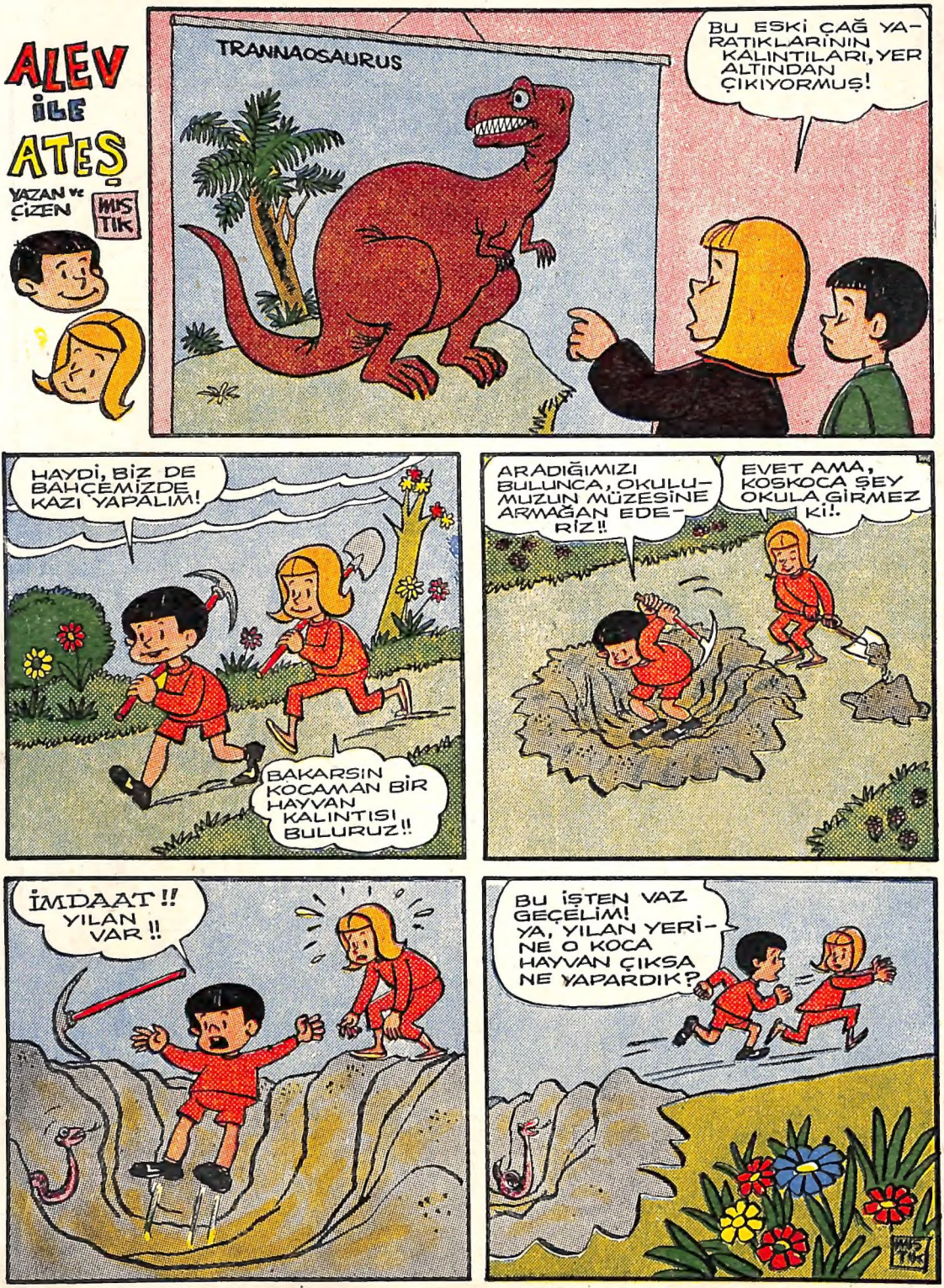

Doğan Kardeş Yapı ve Kredi Bankasının bir kültür hizmetidir.